

The Improvement of the Moral Qualities 4:4

The Improvement of the Moral Qualities, Stephen S. Wise, 1902

Translator's Poem

אמר המתרגם:

עזב חידות ישנות וחדשות והתבונן במדות הנפשות
ובהם תמצאה דעת קדושים וכל דברי גבורות וחלושות
ובית מדות זנח נא ועליות מרוחים ואשפר ואשישות
ומדות נפשך כונן ובם תעלה אל מעלות רוחות קדושות
ודע עת לאהב ושנא ולרצות ולכעס וענות רכות וקשות
ועת לתת ולמנע, ועת לעשות ועזב ועת דבר ולחשות
ואז תשכון מנוחות שאננות ותהיה שלאנן מכל רגשות
ותמצא חן ושכל טוב ולך תאוותיך יהו באות וקשות
על דעת החכמים הקדמונים אשר חבר החכם הגדול, הפילוסוף המבהק ר' שלמה
בן ג'בירול ז"ל ממדינת סרקסטה וחברו בלשון ערב. בחדש ניסן שנת תת"ה
והעתיקו בלשון הקדש החכם ר' יהודה בן תבון מרמון ספרד במגדול לוניל שנת
תתקכ"ז.

TRANSLATION OF THE IMPROVEMENT OF THE MORAL QUALITIES

THIS is an essay on the improvement of the moral qualities (i.e., character), according to the opinion of the greatest of the ancient sages, composed by the learned, the worthy, the scholarly Solomon ben Gabirol, the Israelite, the philosopher may God sanctify his soul. He composed it in the city of Saragossa, in the month of Nissan, in the year 828(?) of the Alexandrian era.

Introductory Essay

אמר המחבר: יתברך האל העוז, והגבור הקרוב העונה, האחד הקדמון הראשון
הנורא, ויתעלה לאין קץ. ואחר כך נאמר כן מפני שאנחנו רואים את האדם מבחר
ברואי הבורא יתברך שמו ידענו כי הוא ענין הכונה בבריאת כל הגופות וההויות.
ועוד כי הוא שוה ומכון במזגו מכל בעלי חיים. והוא שנברא מתקון בצורתו ונאה
במלאכתו מכלם, בעל נפש מדבר פנינה חכמה קימת לא תפסד. ולמדו על זה
המופתים הנראים שמורה עליהם השכל והכתובים אשר אינם נסתרים מכל
חכם לב, ואמר מבלי הטות כי הגדול שבדברים המצריכים להודות כי הוא מבחר
הברואים מצאנו אותו משתף עם המלאכים בדבור ובשכל ואלה ה' מדות המה
אלקיות רוחניות. ועם זה אנו רואים שהמלאכים משתמשים בצרכי האדם הצדיק,
כמו שידענו מאברהם אבינו ע"ה בבשרם והזהרתם אותו, וכן יצחק וכן יעקב אבינו
אמר בתפלתו: "המלאך הגואל אותי מכל רע" (בראשית מ"ח ט"ז). והכתוב אומר
(הושע י"ב ה) וישר אל מלאך ויכל. ודניאל אמר (דניאל ו"ג) אלהי שלח מלאכה
וגו'. ובעזרת הצדיקים ונגיפת שונאיהם אמר (מלכים ב' י"ט ל"ה) ויהי בלילה ההוא
ויצא מלאך יי ויד במחנה אשור וכו'. ורבים פענינים האלה לא אאריך בזכרם
Blessed be God, the Mighty, the Wise, the One who is nigh, Responsive, the

One, the Eternal, the Primordial, the Creator; greatly exalted be He. Verily, when we look at man who is the best of all the creatures of the Creator, exalted be His majesty, we recognize that he is the object aimed at in the creation of all substances and beings. Furthermore, he is best proportioned, as regards constitution, of all living beings; and, in addition to this, most perfect and most beautiful of form, and most completely fashioned. He possesses a rational soul, elemental, wise, everlasting, which does not perish with him. For all this there are clear proofs, both intellectual and Scriptural, which every intelligent man knows. The surest proof that man is pre-eminent among creatures is, that he partakes of the state of the angels in regard to speech and understanding. These two are divine and spiritual properties. Nay more, we see, besides this, that the angels busy themselves with the righteous man, as we learn from the case of Abraham, peace be unto him, in that they brought him glad tidings and also warned him; likewise from the case of Isaac and Jacob, our fathers. The latter said in the course of his excellent prayer for his son (Gen. xviii. 16), "The angel which redeemed me"; and Scripture says of him (Hos. xii. 5), "Yea, he had power over the angel and prevailed"; and Daniel said (vi. 23), "My God hath sent his angel." Concerning the help vouchsafed to the pious and the destruction of their enemies, it is said (II Kings xix. 35), "And it came to pass that night that the angel of the Lord went out and smote in the camp of the Assyrians." There are many similar examples, which I will not go to the length of enumerating.

וּכְבֹר יִדְעֵנוּ כִּי יֵשׁ אָדָם, שֵׁישׁ לוֹ יִתְרוֹן עַל אָדָם אַחֵר מִבְּלֵי סִפֵּק, עַד שְׂאָדָם אֶחָד שׁוֹה מִגֵּן רַב מִבְּנֵי אָדָם, אִף עַל פִּי שְׁהֵם מִיִּסוּד אֶחָד וְהִרְכָּבָה אַחַת, אֲלֵא שֶׁנֶּפֶשׁ זֶה עָלְתָה אֶל הַמַּעֲלָה הָאֲנוּשִׁית עִם עֲזֵרַת הַגְּלָמִים הַפְּלִחִים אוֹתוֹ וּבְחֵרוֹ בְּמוֹסָר, וְשַׁחֲלֵק הַשֶּׁפֶל אֲשֶׁר בּוֹ נִמְשָׁךְ אַחֲרֵי הַחֲלֵק הָעֲלִיוֹן. וּר"ל שֶׁמוֹשֶׁל שְׂכָלוֹ בְּטַבְעוֹ, וְכִשְׁתִּהְיֶה נִפְשׁוֹ שֶׁפֶלָה וּמְרוּדָה אֵין מַעֲלָתוֹ רְאוּיָה לְהַשִּׁיג אֶל הַמַּעֲלָה הַהִיא, לֹא יוּכַל לַעֲלוֹת אֶל נֶפֶשׁוֹ. מֵה שֶׁלֹּא זִמְנוּהוּ גְרָמֵי אוֹתִיּוֹתָיו וְלֹא יַעֲזֹרֵהוּ הַמוֹסָר. We know that some men may undoubtedly be superior to others, nay more, that one man may be equal to a large number of men although they be of one form and one composition, except that the soul of one man is predisposed to worldly honor, with the help of the celestial bodies, and his preference for ethical practice, and because the baser part of him is obedient to the higher, i.e., his intellect exercises control over his physical nature. But if his aim be low and his station unfit to reach that distinction, so that he does not rise to that control of which the bodies in their course have not given promise, i.e., a sign, or to which ethics have not aided him,

עַל כֵּן צָרִיךְ לְאָדָם הַחֲכָם הַנִּלְבָּב, שֵׁישְׁתִּדַּל בְּכָל כַּחוֹ לְהַגִּיעַ אֶל הַתְּכֵלִית אֲשֶׁר יוּכַל לְהַשִּׁיג מִן הַמַּעֲלוֹת וְיִהְיֶה כְּמוֹ שְׂאָמַר אֶחָד מִן הַחֲכָמִים: עֲזָרוּ הַדְּבָרִים הַפְּלִחִים בְּנִפְשׁוֹתֵיכֶם, כְּאֲשֶׁר תַּעֲזֹר הַחֲרִישָׁה וְהַשְּׂקָאָה אֶת הַזֶּרַע בְּגִדּוּלוֹ. וְהוּא מִטַּבְעוֹ בְּמַצוּעַ הָאָרֶץ וְשִׁטְרוּחַ לְהִיּוֹת מַעֲדַת הַחֲסִידִים וְלְהִתְנַהֵג בְּכָל יְכָלָתוֹ בְּכָל מְנַהֲגִיָּהֶם. וְעוֹד צָרִיךְ שִׁיתְחַכֵּם בְּמִדּוֹתָיו, עַד שִׁיתְקַנּוּ לוֹ, וְאֵל יִשְׁתַּמֵּשׁ בְּחוּשָׁיו אֲלֵא בְּדָבָר הַצָּרִיךְ

עד שיהיה מן הידועים בחשיבות והמפרסמים בחסד. כי זאת היא תכלית הטובה העולמית, אשר אם יגיע אליה תכלינה עיניו תמיד להגיע אל מה שלמעלה ממנה. והיא הטובה התמידה אשר היא התכלית, אשר יגיע אליה בעולם השפל, והוא העולם הבא, והוא טובת האלקים, שהיטיב בה לעבדיו אחרי הטובה הכוללת אותם בהמצאם ברואים. וכבר שאל דוד ע"ה להגיע אל טוב העולם הזה באמרו, (תהלים פ"ו י"ז) עשה עמי אות לטובה. והתאווה עוד שיהיה מזמן להגיע אל טוב העולם הבא באמרו, (תהלים ל"א כ) מה רב טובך וגו'. ונאמר (שם ל"ו ט) יריון מדשן ביתך. והמעלה הזאת לא יגיע אליה אלא הראוי לה כמו שאמר, (תהלים ט"ו א) מי יגור באהליך וכו' הולך תמים ופועל צדק ושאר הענין. וכיון שהגיעונו דברינו עד עתה מזכר יתרון מעלת האדם, נשיב דברינו לזכר ענין ספרנו זה, ואיך תהיה השגת תועלתו. ואומר כי זה יהיה אחרי שנסדר דברינו בכל עניניו כראוי ואחרי כן נגיע אל תועלתו ודומה למה שאמר שלמה ע"ה, (קהלת ז כ"ט) לבד ראה זה מצאתי אמרה קהלת אחת לאחת למצוא השבון. ר"ל כי בהתחברות הדברים יהיו ראויים then the wise and intelligent man ought to expend all his efforts in order to reach the highest dignity which he seeks, in order that it may be, as one of the sages said, "Help the celestial bodies with your souls, even as tilling and irrigating help the seed to grow"; and this occurs naturally through the instrumentality of the earth. He should endeavor to be one of the number of the excellent and through his zeal follow in their steps. Further, he must refine his qualities until they be improved and not employ his senses except when it appears necessary, until he becomes one (of those) who is honorably known and famed for his excellence, for that is worldly happiness. But when man reaches it, his eyes must not cease to gaze wistfully at the attainment of that which is above it, i.e., enduring happiness which he can reach in the intellectual world, the world to come. For this is the highest gift of God to His servants, in addition to the favor which is their common lot as existent creatures. The prince David, peace be unto him, had implored that he might attain to the well-being of this world, in saying (Ps. lxxxvi. 17), "Make with me a covenant for goodness." He also desired to be one of those well fitted to attain the bliss of the world to come, in that he said (Ps. xxxi. 20), "O how great is the goodness which Thou hast laid up for them that fear Thee"; (Ps. xxxvi. 9), "They shall be abundantly satisfied with the fatness of Thy house. " This height cannot be reached by any one save through merit. Thus he asked (Ps. xv. i, 2), "Lord, who shall abide in thy tabernacle, who shall dwell in thy holy hill?" And the answer is, "He that walketh uprightly and worketh righteousness." Having arrived in the course of our remarks at this stage in the account of man's preeminence, let us direct our attention to the statement of the object of this our work and the method of deriving some advantage therefrom. This will come to pass after we shall have divided the treatise into all its sections as is incumbent upon us. Then will we realize the benefit of it. Thus Solomon the Wise, peace be unto him, has said (Eccles. vii. 27), "Behold this have I found, saith the Preacher, counting one by one to find out the account"; by which he meant to say that when things are

ומה שאמר ולא לנבונים עשר ר"ל על חוש המשוש אשר הוא ממין הבינה. והוא ממין החושים הצפונים אשר בטבע הנפש כמו הרגשה והמחשבה והבינה. In saying "Nor yet riches to the understanding," he refers to the sense of touch, which is of a kind with the understanding: the latter is of the category of the inner senses, which are concealed in the nature of the soul, as for example, perception, thought, and understanding.

ומה שאמר (שם י"א) וגם לא לידועים חן, ר"ל על חוש הראות שלא תהיה דעת כי אם בהארבת העיון בספרים והתמדת הלמוד והגרסא בהם ולולי שאין אנו רוצים להאריך הייתי מביא ראיות גלויות מן הספרות השכליות וחכמת הקבלה על אלה הרמזים, עד שתהיה הבנתם קלה והשגתם קרובה. ומי שהוא מאנשי הלבוש הזכים והנפשות היקרות, המזער הזה מספיק לו למופת כי שלמה ע"ה לא רמז הזכרים והנפשות הגלויות והנים זכרון החושים הצפונים. In saying, "Nor is there favor to men of skill," he wishes to indicate the sense of sight, which does not become knowledge except through prolonged attention to scripture and continuous study of books. Were it not for the great length involved and our love of conciseness, we would follow up these allusions with clear arguments, (adduced) from syllogistic reasoning and the science of oral traditions, in order that they might be easily and simply comprehended. But for those whose faculties are above the ordinary and who are of high-minded purpose, this little will suffice as evidence that the wise prince alluded to naught else in this passage but the visible (outer) senses, and veiled the mention of the hidden (inner) ones.

וכשיהיה האדם חכם ישמש בהם בעניניהם וימנעם ממה שאין ראוי להם, אבל יהיה כרופא הבקי אשר הוא חושב על הנסחא ומשים כל סם שעור ידוע ויהיו הסמנים חלוקים במשקליהם כמו שישים מזה הסם גרה ומזה כאיסר. והדומה לזה בשערו מעשה כחם מן החם ומן הקר, והלחות והיבש. והוא מפיק ביניהם בשערו כמותם ואין מספיקין עד שישים ביניהם מסכים מבדילים להציל מרעתם. וכל זה במחשבת חכמה וכיון שהוא כן צריך האדם שישער מדותיו אשר הם חושיו, ולא ישמש בהם אלא בדבר הצריך מפני שהאלקים הרכיבם באדם לצורך. If a man be wise, he will employ them in the right place and restrain them from everything in connection with which he ought not to use them. Let him rather be like a skilful physician, who prepares prescriptions, taking of every medicine a definite quantity; thus the ingredients vary in quantity; he uses of one the weight of a Danik, and of the other the weight of a Kirat; and so on according to his estimate of their respective effects. He will not be satisfied until there be mixed in with it something which will keep it from doing harm (to the person to whom it is administered), and all this must be calculated.

על כן צריך לתקן הנהגתם מפני שבהן מתקן תכן חיותו, כי בהנה רוואה את המראות ושומע את הקולות וטועם את המטעמים ומבחין בין הקשה לרך והדומה

לו ממה שהוא מגיעו אל החיים כל ימי תייו. והרבה יש בהם מדרכי התועלות אשר אני עתיד לזכרם. ואני מזכיר עתה החושים ואפני תועלותם ומזהיר מהשתמש בהם בדרך הרע. Since this is so, man ought to consider carefully the qualities which belong to his senses and not employ them except when it is necessary; for God, exalted be He, has so constituted them in man that he can wisely order them, since through them he guards the normal condition of his life. By their means he sees colors, hears sounds, tastes food (flavors), smells odors, distinguishes between hard and soft, and all other things which are necessary to his life; and many which are useful we will mention when we commence (the subject), please God. We will now describe the senses and the various advantages to be derived from their use and the necessity of refraining from the use of them when they would cause harm.

ואומר כי ראש החושים החשוב שבהם הוא חוש העין מפני שמעלתה מן הגוף כמעלת השמש בעולם. והחוש הזה איננו פוסק מהשיג מוחשו תמיד מבלי זמן ואני ר"ל בזה שהוא משיג הקרוב אליו והרחוק ממנו בעת אחת, ואין בין השגתו הקרוב והשגתו הרחוק זמן כמו שאר החושים. והעין נופלת על מוחשה בעודה פתוחה על כן לא תתכו השנה עד שתהיה סתומה. ומה נפלאו דברי הפילוסופים בחוש העין: לנפש צבעים ורוחניים והם נראין בתנועת עפעפי העין. ואמרו השמר מחוש העין כי הוא מביא אל מיני רהבים והיא מעידה עליך בקצת התנועות כגאון וגבה ובמקצתם כענוה ושפלות, על כן הדבק אליה מבחר התנועות, והרחק ממנה המגנה שבהם. ואמרו אין ההכרה להנאת העין כי אם להנאת הבינה, ותחת הדברים האלה פרוש איננו נעלם מאיש מבין. ומה טובה הפקת הדבר הזה לדברי ה"הכתוב (במדבר ט"ו ל"ט) "ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם". We hold that the first and foremost of the senses is that of the eye, since its position with regard to the body is like that of the sun to the universe. It is a sense which never fails to perceive an object without (the lapse of) time, i.e., its perception of that which is near to it is as quick as its perception of that which is far from it; nor does any time elapse between its perception of the near and its perception of the far, as is the case with the other senses. The eye alights upon its objects of perception as long as it is open. Therefore, sleep is impossible unless it be closed. How wondrous is the saying of a philosopher with regard to the sense of the eye!" The soul has spiritual tints, which sometimes become apparent in the motion of the eyelid." Again he said, "Keep watch over the sense of sight: verily it may lead to various kinds of wrong: by some of its motions it may testify to your (having) pride and haughtiness, and by others to your possession of meekness and humility. Therefore, compel it to make the very best movements and restrain it from the most ignoble." "Furthermore," he said, "social intercourse does not exist for the pleasure of the eye, but the enjoyment of the mind." The learned man will understand this saying. How beautiful is the agreement of this utterance with the word of God, exalted and magnified be He (Num. xv. 39), "Do ye not seek after your own heart and your own eyes."

וסמוך לו חוש השמע ביקר מעלתו, ואם החוש הזה פעלתו בנפש קרובה לפעלת העין, אין האדם מסכית לה באשר הוא מסכית אל העין. ומן המנהג הטוב בחוש הזה להטותו מהדברים המגנים, ולא יגזור על מה שהוא שומע מנעם הקול במה שהוא דומה לו אך במה שהוא דומה לו לענין ולכונה. ואל יהיה נצוד בשמעו, כעוף אשר לבו נוטה אל הקול הערב. וצריך שידע המקומות אשר ראוי לו בהן להאזין ולשמוע, ואשר אין ראוי בהן להאזין כלל. ודומה למה שנאמר עליו אוטם אזנו ומשמוע דמים. The sense of hearing is next in point of importance. Though the effect of this sense upon the soul is more readily felt than that of sight, man does not heed it as he does the eye. Under good training, with reference to this sense, is included man's refraining from listening to indecent things, and not judging in regard to the pleasant tones which he hears according to their sound, but according to their meaning and intent. One ought not to be ensnared by what he hears, as the bird is ensnared by the sounds to which it inclines with admiration; and one ought to know of the places where it is necessary to pay good heed and those wherein it is not fitting to listen at all, as he of whom it is said (Isa. xxxiii. 15), "that stoppeth his ears from the hearing of blood."

וחוש הריח הוא סמוך לחוש השמע מפני שזה מוחשו הקול ההוה באויר ומוחש זה האיד המתמיד באויר ומעלתו פחותה מחוש השמע ועל כן הנהגת שמושו מעטה ממנו מפני שאין בו עבודת מצוה ולא עברה. אך חוש הטעם ואם הוא במעלה פחות מכל החושים, דרך הנהגת השמוש בו גדולה מכלם, מפני שלא יוכל הגוף לעמוד זולתו כמו שהוא יכול לעמוד זולתם. ודרך הנהגת שמושו שיחסום אותו מן האסור ויתירהו למת, ויגביר בכל השכל על התאוה. ותחלת מה שיראה בו, ממשלת השכל על תאותך במאכל ובמשתה, כמו שהוא תחלת מה שחטא בו האדם. The sense of smell follows the sense of hearing, because a sound is felt in the air; and it is of lesser moment than the sense of hearing. Accordingly, there is less need of training it, because it entails not (the possibility of) obedience or revolt. As for taste, though it be, in degree, below the senses aforementioned, still the manner of training it is more important, for the body cannot exist without it, as it can exist without the others. The way to train it is, keep it from that which is forbidden, and give it free rein with regard to that which is permissible. Reason should exercise rule over desire in all this. The first instance wherein you can evidence your mastery over your desire is in eating and in drinking, just as it was in this regard that man first sinned.

וחוש המשוש סמוך לחוש הטעם והוא ממינו והנאתו ממדות האיברים השוים במזגם, ואין צורך לנפש המופתים בו חוץ מהנהגת הגוף בו. ודרך הנהגת שמושו שתדע כי התאוות הם חלאים בגוף ומדוים שאתה צריך לרפאם. ולא תחשב שהם ממדות הנפש המשכלת, ואל יעלה בלבך כי השגתם היא השגת הטובה השלמה כמו השגת המעלות הטובות אשר בהנהגה יהיה האדם ראוי לכבוד בדין השכל. Touch follows the sense of taste, and is very similar to it. Its pleasures are peculiar to those members of the body in which the humors are well

balanced. There is no occasion for the reasoning soul therein, except to guide the body. As to the manner of exercising it, thou must know that these desires are ills of the body, which thou must treat, and diseases which thou must heal. Think not that it is characteristic of the intellectual soul. Do not suppose that complete happiness and perfect blessedness are to be attained thereby, as one attains to excellences, in virtue of which man is adjudged deserving of honor in matters pertaining to the intellect.

ואחר שהשלמנו לספר כל החושים נאמר כי שמנו אותם כמו הסוג ונזכר אחריהם מה שתחתם מן המינים אשר הם מדות האדם. ונזכר אחרי כן שם כל איש מן המינים ונספר אפני תועלותיהן והזקם והיאך נגיע אל אפני תקונם. As we have entered upon a description of the senses, let us regard each of them in the light of a genus and then mention the species comprised under it, namely, the qualities of man. Then let us name every individual in the species and describe its useful and harmful qualities and the method of effecting its improvement.

ונאמר כי באשר יחסנו המדות אל החושים על דרך המספר עלה מהם לכל חוש ארבעה מדות, ויחסנו בתחלה לחוש הראות ארבע מדות וכן לשאר החושים. והגיע המספר עשרים מדות, מהם: לעין — הגאווה והענוה והבשת והעזות. ומה שאנו רואין מן הגאווה לחוש העין הוא דבר גלוי וכמו שהקדמנו לדבר בו. ועוד כי אתה רואה גבהות עיני הגאים ואשר נפשותיהם גבוהות, ובהפך זה בשפלי הנפש ובענוים. ואומר הכתוב, (ישעיה ב י"א) עיני גבהות אדם שפל. ועוד (שם ה ט"ו) ועיני ובענוים. If now we proceed to represent the qualities of the senses according to number, the result is that every sense has four qualities. We would attribute, firstly, to the sense of sight four, and a like number to the other senses, so that the sum would amount to twenty qualities for the five senses. Accordingly, we assign to the eye Pride, Meekness, Pudency, and Impudence. Our reason for putting pride in connection with the sense of sight is clear, as has been remarked above, while treating of it; also because thou perceivest the haughty glance of the proud and boastful of spirit. The very reverse of that we behold in the lowly of spirit, that is, meekness. Scripture says with reference to the unduly lofty (Isa. ii. 11), "The lofty looks of men shall be humbled," and again (id. v. 15), "The eyes of the lofty shall be humbled," and so forth.

ומה שאמר "ועיני" הוא מורה כי מדת הגאווה מיחסת אל חוש העין. ובענוה אומר, (חבקוק א י"ג) טהור עינים מראות (ב) רע והדומה לו. ומי שהוא עז פנים תראה אותו ברב הענינים משקר העינים לא יחרד לבשת, כמו שאמר בהם (ישעיה ג. ט) הכרת פניהם ענתה בם. וכן תראה עיני הרשעים אנשי העזות הומיות ואינן נחות, ודומה למה שנאמר בהם: (איוב י"א כ) ועיני רשעים תכלינה. ואמר בעזים: (ירמיה ה. ג) חזקו פניהם מסלע. ובהפך זה תראה הבישן כופף עיניו, כדי שימצא חן בעיני אלקים ואדם כמו שנאמר: (משלי ד ד"ד) ולענוים יתן חן. באשר אני עתיד לבאר את

הכל בשַׁעֲרֵים הַמִּיחָדִים בָּהֶם בָּאָר הַיָּטִב בְּעֵזֶרֶת הַקָּל. וְהַמַּעֲלָה הַזֹּאת מְגִיעִים אֵלֶיהָ בְּמַצוּעַ הָרְאוֹת מִן הַמְּבִיט וְהַמְּבִט כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר: (בַּמִּדְבָּר י"ב ג) וְהָאִישׁ מִשֶּׁה עֲנִיו מֵאֵד. וְהַקְּדִים, לְעֵמֶת זֶה, (שְׁמוֹת י"א ג) גַּם הָאִישׁ מִשֶּׁה גְּדוֹל מֵאֵד בְּאַרְץ מִצְרַיִם וְגו'. The use here of (the word) "eyes" shows that the quality of pride is to be attributed to the sense of sight. Of meekness it is said (Hab. i. 13), "Thou art of humbler eyes than to behold evil," and so forth. With regard to the impudent, thou observest in most cases that his eyes stare and he is indifferent to shame; thus it is said of them (Isa. iii. 9), "The shew of their countenance doth witness against them." Thus thou wilt notice that the eyes of the unrighteous, the impudent, are troubled and restless, like those of whom it is said (Job xi. 20), "The eyes of the wicked shall fail." Again it is said of the impudent (Jer. v. 3), "They have made their faces harder than a rock." On the other hand, thou wilt find that the prudent man lowers his eyes so that he may merit, by reason of this, the abundant favor of God and men, as it is said (Prov. iii. 34), "He giveth grace unto the lowly"; and as we, with the help of God, exalted be He, will explain very clearly in the successive chapters. This favor can be acquired only by means of (the faculty of) sight, having regard to him that sees and that which is seen. Thus it was said of Moses our Master, peace be unto him (Num. xii. 3), "The man Moses was very meek." Previously it was said, corresponding to this (Ex. xi. 3), "The man Moses was very great."

וְחוּשׁ הַשְּׁמִיעַ הוּא סוּג שֵׁישׁ תַּחֲתָיו אַרְבָּעָה מִיָּנִים שֶׁהֵם אַרְבַּע מִדּוֹת וְהֵם: הָאֵהָבָה וְהַשְּׂנְאָה וְהַרְחָמִים וְהָאֲכֻזְרִיּוֹת. וְאוֹמֵר כִּי צָרִיךְ לְדַקְדֵּק הָעֵינָן כְּדִי לִיחַס אֵלֶּה הָאֲרָבָעָה מִדּוֹת אֶל חוּשׁ הַשְּׁמִיעַ. וְאִם לֹא נִרְאָה דְּבָרֵינוּ מִבְּאֵר בָּאָר הַיָּטִב, אֲנָשִׁי לְבַב יִסְפִּיקוּ לָהֶם הָרַמְזִים. וְאִין צָרִיךְ לְהֵאָשִׁים מִי שֶׁהֵבִיא קֶצֶת מִן הַדְּבָרִים הַנִּכּוֹנִים, מִפְּנֵי שֶׁלֹּא הִגִּיעַ עַד תְּכִלִּיתָם. וְאוֹלֵי הַמַּעֲיִן בְּסִפְרֵי יְדוּנְנֵי לְזָכוֹת עַל שֶׁלֹּא יְכַלְתִּי לְהֵבִיא הַמוֹפְתִים הַשְּׂכֻלִיִּים וְאֲשֶׁר הֵם מִחֲכָמַת הַדְּבוּר וְהַהֲקָשׁוֹת אֲשֶׁר מִן הַכְּתוּב בְּמָה שֶׁשִּׁמְנוּ יְדִינוּ בּוּ. כִּי הִכַּח הַבְּשָׂרִי חָלַשׁ כָּל שֶׁכֵּן לְאִישׁ כְּמוֹנִי, וּמָה שֶׁאֲנִי הַחֲפֵץ הַחֲפֵץ. The sense of hearing constitutes a genus embracing four species, namely, four qualities -- Love, Hate, Mercy, and Hard-heartedness (cruelty). One has need of great precision in determining the relation of these four qualities to the sense of hearing. Even though we do not make our exposition thoroughly clear, nevertheless men of understanding will be content with hints and allusions. He ought not to be blamed who brings forward a fraction of the truth for not gathering together the whole. Perhaps the reader will admit as excuse for me, in that I have not succeeded in bringing together the metaphysical and logical proofs and the Scriptural examples as far as I have gone, the fact that human power is but slight, especially in the case of a man like me, who is always greatly troubled and who does but scantily realize his hopes.

ואומר כי במקומות בא השמע בכתוב, נסמך האהבה לו כמו שנאמר: (דברים ו. ד) שמע ישראל. וסמך לו ואהבת את ה' אלקיך. ועוד, (בראשית כ"ד נ"ב) ויהי כאשר שמע עבד אברהם את דבריהם וישתחו ארצה. ועוד, (בראשית כ"ט י"ג) ויהי כשמוע לבן את שמע יעקב וגו'. וסמך לו ויחבק לו וינשק לו. In some places in the Bible (a mention of) the hearing occurs, followed by urging; thus the expression (Deut. vi. 4, 5), "Hear, O Israel," and after that it is said, "Thou shalt love the Lord thy God," etc. Furthermore (Gen. xxiv. 52), "When Abraham's servant heard "; it is said immediately following, "He who worshiped the Lord, bowing himself to the earth "; and again (Gen. xxix. 13), "And it came to pass that when Laban heard the tidings, he embraced him and kissed him."

ויבא עוד השמע על הקבול והרצון אשר המה יסוד האהבה כמו שנאמר (שמות כ"ד ז) נעשה ונשמע. ועשית הדבר יהיה באהבת האדם את הדבר ודומה למה שנאמר: (בראשית כ"ד ז) ועשה לי מטעמים כאשר אהבתי. Hearing is also used in connection with acceptance and approval, which are at the basis of love; thus it is written (Ex. xxiv. 7), "We will do and we will hear." The performance of a thing is due to the love of a man therefore; thus it is said (Gen. xxvii. 4), "Make me savoury meat, such as I love."

ועוד תבא הטבת הלב על השמע כמ"ש: וישמע משה ויטיב בעיניו. כמו שביא הקצף בהעדר הקבלה והשמע כמו שנאמר (שמות ו. ט) ולא שמעו אל משה ויקצף עליהם משה. ותהיה סמוכה לשמע השנאה, כאשר ידעת מענין עשו שהוא אומר בו (בראשית כ"ז ל"ד) כשמוע עשו את דברי אביו, וסמך לו, (בראשית כ"ז מ"א) וישטום עשו את יעקב. והרחמנות ידוע שהיא גם היא תהיה אחר השמע, כמו שנאמר: (שמות כ"ב כ"ו) ושמעתי כי חנון אני. ונאמר בצדיקים החנונים: (משלי א ל"ג) ושומע לי ישכון בטח. ובהפך זה נאמר ברשעים: (איוב ט"ו כ"א) קול פחדים באזניו והדומה לו. והאכזריות היא ממעוט הקבול כמו שנאמר בפרעה (שמות ט י"ב) ולא שמע אליהם. ואמר בגוי האכזרי (דברים כ"ח נ) גוי עז פנים אשר לא תדע לשונו ולא תשמע מה ידבר. Sometimes satisfaction and cheerfulness follow upon hearing: thus it is said (Lev. x. 20), "When Moses heard that he was content," just as anger ensues in the absence of assent and hearkening, as (Ex. xvi. 20), "Notwithstanding, they hearkened not unto Moses." ... "And Moses was wroth with them." Hatred also results from hearing, as thou must know from the case of Esau, of whom it is said (Gen. xxvii. 34), "When Esau heard," and then follows (id. xxvii. 41), "Esau hated Jacob." Mercy is known to result from "hearing"; thus God said (Ex. xxii. 26), "I will hear, for I am merciful." It is said of the righteous dead (Prov. i. 33), "Whoso hearkeneth unto me shall dwell safely." In contrast to this, it is said of the unrighteous (Job xv. 21), "A sound of fright is in his ears: in peace the despoiler shall come upon him," and so forth. Hard-heartedness results from the want of assent; thus it is said of Pharaoh in many places (Ex. ix. 12), "The Lord hardened the heart of Pharaoh and he hearkened not." A hard-hearted people is called (Deut. xxviii. 49), "A nation whose tongue thou shalt not understand, neither shalt thou hearken unto what it speaketh," and so forth.

וְחוֹשׁ הַרִיחַ יֵשׁ לוֹ מִן הַמַּדּוֹת אַרְבָּעָה — הַחֶרוֹן וְהָרִצּוֹן וְהַקְנָאָה וְהַחֲרִיצוֹת. וְהַחֶרוֹן מִיּוֹחַס אֶל חוֹשׁ הַרִיחַ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שׁוֹפְטִים י"ד י"ט) וַיַּחַר אָפוֹ, וְיוֹתֵר מֵה שֶׁנֶּרְאָה הַחֶרוֹן וְהַכַּעַס וְהַחֲמָה בְּאֵף כַּמ"ש (דְּנִיאל ג' י"ט) בְּאֵדִין נְבוּכַדְנֶצַּר הַתְּמִלִּי חָמָא וְצִלָּם אֲנַפּוּהִי אֲשֶׁתַּנִּי. וְהָרִצּוֹן יֵהִי בְּכַח הָרַעִיוֹנִים אֲשֶׁר הֵמָּה בְּמוֹחַ, כִּשְׁלֹא יִשְׁנֶה אוֹתוֹ מִקְרָה מִחוֹשׁ הַרִיחַ, אֲשֶׁר הוּא קָרוֹב אֵלָיו מִכָּל הַחוֹשִׁים הַפּוֹעֲלִים. וּבְרִצּוֹן נֶאֱמַר (מִשְׁלֵי ט"ז ט"ו) בְּאוֹר פָּנָי מֶלֶךְ חַיִּים וּרְצוֹנוֹ כְּעֵב מִלְקוֹשׁ. The sense of smell also commands four qualities -- Anger, Good-will, Jealousy, and Wide-awakedness. Anger is attributed to the sense of smell, as it is said (Jud. xiv. 19), "And his nose (anger) was kindled": anger, indignation, and wrath appear mostly in connection with the nose, as it is said (Dan. iii. 19), "Then was Nebuchadnezzar full of fury, and the form of his nose (visage) was changed." Good-will consists in the tranquility of the thoughts, which are in the brain, and it is not altered by an "illness" of the sense of smell, though the nearest among the senses affecting it. Concerning good-will it is said (Prov. xvi. 15), "In the light of the king's nose (countenance) is life, and his favor is as a cloud of the latter rain."

וְהַקְנָאָה וְהַחֲרִיצוֹת יֵשׁ שִׁיהֵיו מִחוֹשׁ הָאֵף וְהַקְנָאָה כְּסַעִיף מִן הַחֶרוֹן וְדוֹמָה לָמָּה שֶׁנֶּאֱמַר (שָׁם ו ט"ז) חֲמַת גָּבֵר. וַיִּכְבֵּר נִתְבָּרַר בְּזֶה הַשְּׁתַּתְּפוֹת הַחֲמָה עִם הַקְנָאָה בְּעֵינֵי הַחוֹשׁ. וְהַחֲרִיצוֹת הִיא תְּנוּעַת הָאָדָם וְתֵהִיָּה בְּתַקּוֹן כָּלִי הַנִּשְׁמָה אֲשֶׁר הֵם קֹטֵב חוֹשׁ הַרִיחַ, וְכֵּן אֲמַרְנוּ קוֹדֵם לָזֶה בְּפִרוּשׁ כִּי לֹא לִקְלִים הַמְרוֹץ Jealousy and wide-awakedness are of the sense of the nose, and jealousy is a branch of anger: thus it is written (Prov. vi. 34), "For jealousy is the rage of a man." Thus becomes clear the association of the heated temperament, which is anger, with jealousy in the matter of this sense. Wide-awakedness consists in the movements of a man and results from the ordering of the organs of breathing, which are pivotal to the sense of smell, as we have remarked above in the section devoted to the exposition of the passage beginning with "The race is not to the swift."

וְחוֹשׁ הָרִבִּיעִי אֲשֶׁר הוּא בְּטַעַם אַרְבָּעָה מִיָּנִים שֶׁהֵם ד' מַדּוֹת וְהֵם: הַשְּׂמִחָה וְהַדְּאָגָה וְהַחֲרִטָּה וְהַשְּׁלֹוּה. הֵלֹא תִרְאֶה כִּי הַשְּׂמִחָה הַגְּדוֹלָה הִיא בְּמֵאֲכָל וּבְמִשְׁתֵּה אֲשֶׁר יִגִּיעוּ אֵלֶיהָ בְּמִצּוֹעַ חוֹשׁ הַטַּעַם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (בְּרֵאשִׁית כ"ז כ"ה) הַגִּישָׁה לִי וְאֲכָלָה מִצִּיד בְּנֵי לְמַעַן תִּבְרַכְךָ נַפְשִׁי. וְנֶאֱמַר עוֹד (רוֹת ג. ז) וַיֹּאכַל בְּעֵז וַיִּשֶׁת וַיִּיטֵב לְבוֹ. וַיֵּשׁ שְׂמִיחָה לְמִשְׁמָחִים הַדְּבָרִים אֲשֶׁר הֵם בְּמִלּוֹת שֶׁהֵם מֵעֵין הַטַּעַם כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (מִשְׁלֵי ט"ו כ"ג) שְׂמִיחָה לְאִישׁ בְּמַעֲנֵה פִּי. וּבְהַפְךָ זֶה כִּשְׂעִידָר פֶּעַל הַחוֹשׁ הַזֶּה תֵּהִיָּה הַדְּאָגָה כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שְׁמוּאֵל א. ז) וַתִּבְכֶּה וְלֹא תֵאכַל. וְכֵּן שֶׁנֶּאֱמַר בִּיהוֹנָתָן (שָׁם א ט"ז) וְלֹא אָכַל. The sense of taste includes as its species four qualities, namely, Joy (Cheerfulness), Grief (Apprehensiveness), Penitence, and Tranquility. Dost thou not see that the greatest pleasure is derived through eating and drinking, which is attained by means of the sense of taste? Hast thou not heard of the saying on the part of

Isaac (Gen. xxvii. 25), "Bring it here unto me and I will eat of my son's venison"; and also (Ruth iii. 7), "And when Boaz had eaten and drunk, his heart was merry." Speech, consisting as it does of words, which are of a kind with (the objects of) taste, sometimes gives rise to joy; thus it is said (Prov. xv. 23), "A man hath joy by the answer of his mouth." Opposed to this we find that grief follows upon the failure to exercise this sense, as it is said (i Sam. i. 7), "She wept and did not eat." It is also related of Jonathan (id. xx. 34), "He did eat no meat the second day of the month, for he was grieved for David." Many such expressions are used with reference to Saul and others.

ומדת החרטה — הדרך אשר בו יוכל אדם ליחסה אל חוש הטעם היא התשובה בהתחרט על מה שעבר, ומנוע הנפש ממיני ההנאות והתאוות אשר תהיינה בטעם כמ"ש (הושע י"ד ג) ונשלמה פרים שפתינו. אחר שאמר (שם ב) שובה ישראל עד ה' אלקיך. ומה שדומה לזה יחס מדת השלחה אל הטעם במה שאמר בסנחריב (מלכים ב. י"ח ל"ב) אכלו איש גפנו ואיש תאנתו. ונאמר (שופטים י"ח ז) ויראו את העם אשר ב. As to the quality of penitence, the reason for referring it to (the sense of) taste is that contrition and penitence are felt for what has gone before, and one denies himself different kinds of enjoyment, which are rendered possible by means of the taste, as it is said (Hos. xiv. i), "O Israel, return." The attributing also of the quality of tranquility to (the sense of) taste is seen in the saying of Sennecharib (II. Kings xviii. 31), "Eat ye every man of his own vine, and every one of his fig-tree;" and again (Jud. xviii. 7), "And they saw the people that were therein, how they dwelt in safety."

והמשוש אשר הוא החוש החמישי יש לו ארבע מדות והם: הנדיבות והקמצנות והגבורה והמרוך. ויחס הנדיבות אל המשוש מפני שהמשוש לא יהיה כי אם בכף היד, והנדיבות לא יהיה כי אם בפתחת היד כמו שהקמצנות תהיה בקפיצתו. ונאמר בנדיבות (משלי י"ח ט"ז) מתן אדם ירחיב לו ולפני גדולים ינחנו. ובקמצנות נאמר (שם י"ג י"ג) וקבץ על יד ירבה. ויחס הגבורה אל היד מתבאר ממה שאנו רואים כי הפגיעה תהיה ביד כמו שנאמר (שופטים ה כ"ו) ידה ליתד תשלחנה. ובהפך זה נאמר על המרוך (ישעיה ל"ה ג) חזקו ידים רפות ונאמר על כן (יחזקאל ז י"ז) כל הידים תרפינה והדומה לו. The sense of touch also stands in relation to four qualities, and these are Liberality, Niggardliness, Valor, and Cowardice. Liberality in connection with touch is possible only through the action of the hand. Liberality consists in open-handedness, even as niggardliness is but close-fistedness. With regard to giving, it is said (Prov. xviii. 16), "A man's gift maketh room for him, and before great men it will lead him." Of niggardliness, it is said (Prov. xiii. 11), "He that gathereth by close hand will increase." That valor is in connection with the touch is evident from the connection between seizing hold of (something) and the hand; thus it is said (Jud. v. 26), "Her hand she put forth to the nail." In opposition to this, it is said of cowardice (Isa. xxxv. 3), "Strengthen ye weak hands"; and again (Ezek. vii. 17), "All hands shall become feeble," and so forth.

וכיון שהתבאר כי כל מדות הנפש הם מיחסות אל החמשה חושים, נשוב אל דברינו הראשון אשר אמרנו שהוא ענין הספר. ונאמר כי מפני שראינו בני אדם שאינם יודעים להנהיג את מדותם ולשמר בהם על דרך המוסר והשכל, ראיתי מדרך הזריות שאחבר בהם דברים מספיקים כוללים הרבה מספור המדות ואפני שמושם והיאך תהיה ההגעה אל תקונם. עם מה שפגעו בי קצת אוהבי ופצרו בי על הדבר הזה להיות לי ולהם למזכרת לעת התחלפות הענינים והשתנות הזמנים והמקומות והשנים, ופיסו (אותו) [אותי] להיות מה שאחבר להם על דרך יחס המדות אל החושים. וקודם שאחל לפרש את עניניהם אבאר אותם על דרך הצורה השעורית המופתית הנראית לעין. It having been made clear that all the qualities of the soul are related to the five senses, let us now return to our first theme (the elucidation of) which we have stated to be the purpose of this book. Seeing that most men are not sufficiently versed in the ruling of their qualities to enable them to regulate these according to ethical standards and a rational method, we have resolved to write a satisfactory treatise concerning this, which shall contain an account in extenso of the qualities, the ways in which to use them, and the mode in which to bring about their improvement. In addition to this I have met with the persistent importunity of one of my friends, who desires this as a memorial and preparation for himself and for me, in the event that conditions change in the course of time, places become disturbed and men alter. He desires also that the relationship of the qualities to the senses should be set forth. Before explaining this at all, I will make it clear to him by means of a geometrical diagram and visible proofs.

על כן ראיתי לרשום תחלה צורת הטבעים הארבעה אשר זכרנו קדם וחקקתי אותם בתחלת ספרי זה כדי שיהיו קרובים להבין ושיהיו הרעיונים ממהרים לזכור אותם מבלי טרח. וחקקתי בכל טבע מה שיש לו מן היסודות ויחסנו אל כל טבע מהם חמש מדות כפי שמחייב המספר ויחסנו אותו אל מה שיש לו מן המדות מעשה. אחר אשר הקדמנו לחלק מיניהם כפי מחלקותם להביא בכל צורה מה שיש מהם חם. ומה שיש מהם קר. ומה שיש מהם רטוב. ומה שיש מהם יבש. והתחברותם והפרדם כל זה על דרך הצורה. ומהאלקים אשאל להצילנו מטענות הטוענים עלינו בסכלותם ולחסם פי מקנאינו באולתם, כי אינני בטוח שלא תביאם קנאתם לדבר עלי. ועם כל זה לא אשוב מפניהם, ולא אמנע בעבורם. ובאלקים אעזר ועליו אבטח, והוא מגן לחוסים בו וכמו שנאמר (איכה ג כ"ד) טוב יי לקוו לנפש תדרשנו. ואני נקי מטענות אם ידברו וממלחמותם אם יתגברו כי אין בידי עול אסבול גאותם בעבורו, אלא שאני אומר ישטנוני תחת רדפי טוב. Then let us first sketch a diagram of the four temperaments, which we have mentioned above. We have drawn it at the beginning of our work, in the form of a figure, so that the imagination may be quick to grasp it and the senses ready to comprehend it. We have indicated with reference to every temperament whatever are its elements, and then joined to every temperament five qualities, in accordance with the requirements of the calculation. We have joined them to whatever quality they have, in preference to any other, after having classified them in the

diagram, giving those which are hot and cold, and to which of the elements they belong, and likewise those that are moist (humid) and dry (arid) and their conjunctions and disjunctions -- all this in the diagram. Of God we pray that He may put an end to the opposition (clamor) of those who, on the strength of their knowledge, enter upon a discussion with us, and that He silence the mouths of those who argue with us in their folly. I have no reason to trust that their envy will not lead them to attempt to humiliate us; yet will I not be deterred by their disturbance, nor dismayed by their brutishness. The Lord sufficeth as my portion, and in Him I trust, for He is a shield to those taking refuge with Him, the surest protection to those seeking after His help, as it is written (Lam. iii. 25), "The Lord is good unto them that wait for Him." Verily, I am innocent of that wherewith they charge me if they speak haughtily: I am too pious to be the victim of their pride, even though they occupy the foremost place, for there is no iniquity in my hand. Therefore will I bear their attacks; but I do say (Ps. xxxviii. 21), "They hate me only because I pursue the good."

וְהָאֱלֹקִים יוֹדַע כִּי לֹא נִעְזַרְתִּי בְּחַבּוּר הַסֵּפֶר הַזֶּה בְּזוּלַתִּי רַעִיוֹנִי וּכְתִיבְתִּי וְלֹא נִסְתִּיעַתִּי בּוּ בְלַתִּי מִחֲשָׁבוֹתַי. וּמִי שֶׁהוּא מֵאַנְשֵׁי הַנִּפְשׁוֹת הַיְקָרוֹת וְהַמְזֻמּוֹת הַיְתֵרוֹת יִבִּין מִרְמַז דְּבָרֵינוּ מַעֲלַת נַפְשֵׁנוּ מֵהַ שְׁיוּרָה עַל מֵה שֵׁישׁ בְּלִבֵּנוּ. וְאִם יֵרָאֶה בּוּ שְׂגִיאַה אוֹ טְעוֹת יְדִינִי לְזָכוֹת בְּחִסְדּוֹ. וְכִבֵּר הַתְּנִינוּ לִיחַס כָּל טֹבֵעַ אֶל יְסוּדוֹ, וְכָל מִדָּה אֶל טֹבְעָה כְּפִי אֲשֶׁר יוֹרָה עָלָיו הַמוֹפֵת. וְכִמוּ שֶׁאַבְאֵר אוֹתוֹ בְּזוּלַתִּי הַמְקוּם הַזֶּה בְּעֵזְרַת הַקֵּל. God knows that I have not admitted into my work anything except my own thoughts and writing, nor have I busied myself with anything outside of my own ideas. To those who have superior souls and lofty aspirations, their strong affection for our discourse will point out that which we have in mind; and if they alight upon any mistakes in the course of it, they will allow that my excuse is clear and evident, since in its chief parts there is good sense.

וְזֹאת דְּמוֹת הַצּוּרָה הָרִאשׁוֹנָה אֲשֶׁר לִיְסוּדוֹת וְלִטְבָּעִים וְלַמְדוֹת. This is a copy of the first diagram, which represents the elements and the temperaments:

הַדָּם הָאֲוִיר חֹם וְלַח: מִתְדַמָּה בְּחֹם עִם הָאֲדָמָה וּבְלַחוֹת עִם הַלְּבָנָה. הַגָּאָה, וְהַעֲזוּת, וְהַאֲכֻזְרִיּוֹת, וְהַחֲרִיצוֹת, וְהַכַּעַס.
הָאֲדָמָה הָאֵשׁ חֹם וְיָבֵשׁ: מִתְדַמָּה בְּחֹם עִם הַדָּם, וּבִיבֵשׁ עִם הַשְּׁחוּרָה. הַדְּאָגָה, וְהַכִּילוֹת, וְהַקְּנָאָה, וְהַשְּׁנָאָה, וְהַחֲרָטָה.
הַשְּׁחוּרָה הָעֶפֶר קָר וְיָבֵשׁ: מִתְדַמָּה בִּיבֵשׁ עִם הָאֲדָמָה, וּבְקָר עִם הַלְּבָנָה. הַבְּטָחוֹן, וְהַעֲנוּה, וְהַבְּשָׁת, הַרְחָמִים, וְהַמֶּרֶךְ.
הַלְּבָנָה הַמַּיִם קָר וְלַח: מִתְדַמָּה בְּקָר עִם הַשְּׁחוּרָה, וּבְלַחוֹת עִם הַדָּם. הַגְּבוּרָה, וְהַשְּׂמֻחָה, הָאֵהָבָה, וְהַנְּדִיבוֹת, וְהַרְצוֹן. נִמְצָא הַדָּם הַפֶּךְ הַשְּׁחוּרָה, וְהָאֲדָמָה הַפֶּךְ הַלְּבָנָה.
וְאַחֲרֵי אֲשֶׁר חִקְקֵנוּ הַצּוּרָה הַזֹּאת עַל הַבְּאוּר הַזֶּה נֹאמֵר כִּי כָּל אֲשֶׁר סִפְרָנוּ מִמְדוֹת הָאֲדָם עֲשָׂרִים מֵהֶם טוֹבוֹת בְּפָנֵי עֲצָמָם וּמֵהֶם רְעוֹת בְּפָנֵי עֲצָמָם. וְצָרִיךְ שֶׁנִּדְבֵּר עַל

תקון מדותיו כדי שינהג בעצמו המנהג הטוב עד שיהיו לו המדות הטובות כמזון ידבק בהן ולא יפרד מהן מימי נעוריו, וירגיל בהן לאט קו לקו וענין אחרי ענין. כמו שאמר החכם (משלי כ"ב ו) חנוך לנער על פי דרכו גם כי יזקין לא יסור (ממנו) [ממנה]. וכבר אמר הפילוסוף: השכל מתנה והמוסר קנין וההרגל על כל דבר שלטון. We have arranged to refer every temperament to its element and every quality to its temperament, as required by the argument, which we shall make clear in another place with the help of the Almighty, the Sufficient, may He be exalted. Having sketched this diagram as just explained, we would say here that the sum of the human qualities which we can enumerate is twenty, of which some are praiseworthy per se, and others blameworthy per se. Whosoever wishes to attain to the improvement of his qualities must pursue in his own person the goodly course so that the praiseworthy qualities come to be to him excellences, unto which he must accustom himself, from which he must not separate from the time of his youth, and whereunto he must apply himself step by step and little by little. Thus saith the sage (Prov. xxii. 6), "Train up a child in the way he should go, and when he is old he will not depart from it." The philosopher hath said, "Intelligence is a gift, moral conduct is an acquirement, but habit is master over all things."

ודע כי כל מדות האדם אשר תראינה בו בימי הבחרות והזקנה הם בו בימי הילדות והנערות, ואם אין בו כח להראותם הם בו בכח ולא בפעל, וכמו שאתה רואה מקצת הנערים נראית בהם מדת הבשת ומקצתם העזות, ומקצתם שהם נוטים אל התאוות ומקצתם אל המעלות הטובות ומקצתם אל הרעות. ואלה והדומה להם ממדות הנפש הבהמית וכאשר יגיעו לימי הבחרות תגבר ותראה חזקת הנפש הדברנית וכחה בפעלה ותשיב כל פעליה אל העצה הנכונה והמחשבה הטובה בתקון המדות, מפני שאין ממנהג הנפש הבהמית לתקנם. ודברנו זה אף על פי שהוא מדרך המופת כבר נחלנוהו מן מדברי שלמה, עליו השלום, שנאמר (משלי כ"א) גם במעלליו יתנכר נער אם זך ואם ישר פעלו. אך הנערים אשר גברה עליהם הנבלות אפשר שיכול אדם להעתיקם אל הדרך הטובה בעוד אשר לא יעברו ימי הנערות, אבל אם יגיעו ימי הבחרות וימי הזקנה והם עומדים בענין רע יקשה להעתיקם אל הדרך הטובה. וכמו שהביאו משל מתקון הסעיף, קדם שיגדל, וכשישוב אילן גדול יקשה לתקנו ולהעתיקו. ועל כן אתה רואה רב בני אדם בעת זקנתם אינם נעתיקים ממה שהיו בו בימי בחרותם כאשר הם נעתיקים רב בני אדם מעת הנערות לעת הבחרות אל המנהג הטוב וזהו טעם (משלי כ"ו ו) חנוך לנער על פי דרכו. Know thou that all the qualities of man, of the possession of which he gives evidence at the period of his youth and manhood, are in him during his infancy and boyhood: though it be not in his power to manifest them, they are nevertheless within him in potential, (if) not in actu. Thou wilt observe that in some boys the quality of prudence manifests itself, and in others impudence; some incline to enjoyment, others aspire to virtue, and still others are disposed to vices; these qualities above mentioned and others similar to them being among those of the animal soul; and when men

reach unto the stage of maturity, the strength of the rational soul displays its activity and it directs him that possesses it to a proper understanding with regard to the improvement of the qualities, since it is not the practice of the animal soul to improve these. Now in addition to this proposition being susceptible of proof, it has been handed down to us by tradition in the words of the Saint (Prov. xx. 11), "Even a child is known by his doings." As to the youths whom baseness overcomes, it is possible to transform them into a noble state as long as the limits of childhood have not been passed; but if they overstep the boundaries of youth and reach maturity, and continue to remain in this condition, it becomes difficult to set them along a good course, just as a sprig may be made to stand erect before it is full grown; but when it has become a tree, it is difficult to bend or move it. From this thou seest that most men when they have reached maturity cannot be turned aside from the course which in their youth they pursued, whereas most men can be directed between the periods of childhood and youth unto good habits. This is the simple meaning of (Prov. xxii. 6), "Train up a child in the way he should go, and when he is old," etc.

ואמרו רבותינו בן עשרים ביה ימות. ואמרו כי מן הנמנע שיהיה פועל הרע בטבע נפשות המדברים מפני שאין זה מדרך החכמה, אך האלקים ברא את הנפש תמימה זכה ונקיה. כמו שאמר החכם (קהלת ז כ"ט) ראה זה מצאתי אשר עשה האלקים את האדם ישר. ומה שיהיה ממנו זולתי הטוב הוא ממקרה הצומחת רצוני לומר פעל הטבע. ואמרו הפילוסופים מי שלא החזיק במדות הטובות אלא להשיג בהם הנאת הרגשותיו וצרכי גופו אינו יודע אמתתם, אך אם ידרשם לדעת מעלותם Thus, too, our Rabbis say, "At twenty years of age, one dies with it." It is impossible that evil-doing should belong to the rational soul by nature, for this would not be in accordance with wisdom. The Deity hath created the soul pure, stainless, and simple, as saith the sage (Ecc. vii. 29), "This only have I found, that God hath made man upright." Whatever results therefrom that is not good, is the work of the vegetative soul, i.e., the natural impulse. A philosopher has said that, "He who clings to good qualities in order to enjoy by means of them the pleasures of his senses and (to satisfy) the necessities of his body, does not understand their true value; but he understands them who seeks after them, because he recognizes their merit and usefulness and knows that death caused by following them is better than life, based upon their opposites; and he who keeps his thoughts away from the base, lifts them up to the good."

ומי שמסלק מחשבתו מן המדות הרעות, המקום יעלהו אל המעלות הטובות, וכפי רחוק האדם מן המדות הרעות תהיה קרבתו אל האלקים וכפי קרבתו אליהם יהיה רחוק ממנו ואתה דע לך. ועוד נאמר במדות האדם העשרים כי דוד, עליו השלום, רמז אותם וכלל עניניהם במזמור אחד באמרו (תהלים ל"א) אל תתחר במרעים ואל תקנא בעושי עולה. מהם מה שהזכיר על פשט הפסוק, ומהם שרמז אליהם ברמז בלבד, ומהם מה שצוה על עבודת המקום במצוה המדות הטובות, ומהם מה

שְׁהִיָּהוּ שֶׁלֹּא לַעֲשׂוֹתָם מִן הַמַּדּוֹת הַרְעוּת, וּמֵהֶם מֵה שֶׁסָּפַר בָּהֶם גְּנוּת הָאֲנָשִׁים
אֲשֶׁר נָטוּ מִדְּרֹךְ תְּקוּנָם וְסִדּוּרָם וּמֵה שֶׁשָּׂבַח בָּהֶם אֲנָשִׁים שֶׁהִלְכוּ עַל דְּרֹךְ נְכוֹנָה
בְּהַרְגִּילָם אֶל הַמְּנִהֵג הַטּוֹב. In the measure in which man separates himself
from baseness does he near God, may He be exalted; and in the measure in
which he nears baseness, does he separate himself from Him. Now in regard
to the twenty qualities of man, David, peace be upon him, points to them
and alludes to their origin in the "Psalm of David" (Ps. xxxvii. 1) "Contend not
with thyself because of evil-doers." Of some of these he clearly treats, as
may be gathered from the literal interpretation of the verse; others he
indicates merely by allusions: viz., he enjoins serving God, by cultivating
qualities that are praise-worthy, and inhibits the exercise of the blameworthy
qualities. Furthermore, he condemns the course of those who depart from
the right way, as it should be observed, and praises the course of those who
rightly habituate themselves to good practice.

וּמֵה שֶׁאָמַר בְּתַחֲלָה אֶל תִּתְחַר בְּמַרְעִים — רָצָה לְהִזְהִיר שֶׁלֹּא לְאֲשֶׁר הַמַּרְעִים וְכִיּוֹן
שֶׁאִינוּ מֵאֲשֶׁר אוֹתָם רָאוּ לוֹ לְשֵׁנוֹ אוֹתָם. וְאַחַר כֵּן הִזְהִיר שֶׁלֹּא לְחַמַּד אוֹתָם וְשֶׁלֹּא
לְקַנֵּא בָהֶם, וְהוּא מֵה שֶׁאָמַר וְאֵל תִּקְנֵא בְּעוֹשֵׂי עוֹלָה. וְאַחַר כֵּן צִוָּה שֶׁיְהִיָּה שְׁלוֹ
וּבוֹטַח בֵּה' וְהוּא מֵה שֶׁאָמַר (תְּהִלִּים ל"ג) בְּטַח בִּי וְעָשֵׂה טוֹב.
In saying at first, "Contend not with thyself because of evildoers," he would put an inhibition
upon envy of the wicked; for, if man does not envy them, he is necessarily
bound to hate them. Moreover, he warns against envy of them and jealousy
of their condition, these being his words (Ps. xxxvii. 1), "Be not envious
against the workers of iniquity." He enjoins trustfulness in the Lord and
confidence in Him, in saying (id., xxxvii. 3), "Trust in the Lord and do good."

וְאַחַר כֵּן רָמַז לְהִתְנַהֵג בְּמַדּוֹת הַבְּשֻׁת וְהָעֲנוּה, וְהוּא מֵה שֶׁאָמַר וּרְעָה אֲמוּנָה. וּמֵה
שֶׁאָמַר בְּתַחֲלָה שְׁכֹן אֶרֶץ וְאַחֲרָיו וּרְעָה אֲמוּנָה מוֹרָה כִּי פְרִי הָעֲנוּה אֲרִיכוֹת יָמִים עַל
הָאֶרֶץ כְּרָאוּי לְמִדַּת הַבּוֹשָׁה וְהָעֲנוּה, אֲשֶׁר כְּתוּב. אֲמוּנָה כְּמוֹ שֶׁיִּדְעַת מֵה שֶׁנֶּאֱמַר
בְּמִשְׁחָה רַבִּינוּ, עָלֵיו הַשְּׁלוֹם, (בְּמִדְבָר י"ב ח) בְּכֹל בֵּיתִי נֶאֱמַן הוּא. וּמֵה שֶׁקָּדַם לְזֶה
מִסְפּוֹר עֲנוּתוֹ וּמֵה שֶׁאָמַרנוּ כִּי רָאוּהָ אֲרִיכוֹת יָמִים לְמִדַּת הַבְּשֻׁת וְהָעֲנוּה הוּא מֵה
שֶׁנֶּאֱמַר (תְּהִלִּים ל"ז י"א) וְעֲנוּיִם יִירָשׁוּ אֶרֶץ. וּמֵה שֶׁאָמַר (שָׁם ל"ד ד) וְהִתְעַנַּג עַל ה'.
רָמַז עַל מִדַּת הַשְּׂמִיחָה אֲשֶׁר יִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהּ הַצַּדִּיק בְּעַבְדוּתוֹ אֶת אֱלֹקָיו כְּשֶׁהוּא נִהְנֶה
בָּהּ וְכִמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שָׁם ל"ב י"א) שֶׁמְחוּ בִּי וְגִילוּ צַדִּיקִים וְכוּ'. וְנֶאֱמַר בְּבִשׁוּרַת הַיְשׁוּעָה
(יִשְׁעִיָּה ס"א י"א) שׁוֹשׁ אֲשִׁישׁ בֵּה' וְגו'. וּמֵה שֶׁאָמַר (תְּהִלִּים ט"ז ד) וְיִתֵּן לְךָ מִשְׁאֲלוֹת
לְבָבְךָ — רָמַז אֶל מִדַּת הַתְּאֻוָּה אֲשֶׁר הִיא מִדַּת הָאֱהָבָה כִּי הַבוֹרָא מְפִיק תְּאֻוֹת
לְבָבְךָ. Furthermore, he alludes to the exercise of the qualities of prudence and modesty (id., xxxvii. 3), "So
shalt thou dwell in the land and feed in faithfulness." His saying, first, "So
shalt thou dwell in the land," and then "and feed in faithfulness," shows that
long life on earth is the result of cultivating humility and prudence, which he
calls "faith," as thou knowest from the saying (Num. xii. 7), "He is faithful in
all my house," and that which preceded in the description of modesty. That

which we have said of the meriting of life, even long life on earth, corresponds to the expression (Ps. xxxvii. 11), "The meek shall inherit the earth." In saying (id., 4), "Delight thyself also in the Lord," he alludes to the quality of joy, which the righteous exercises in that service of the Lord, wherein he delights. Thus he says elsewhere (Ps. xxxii. 11), "Be glad in the Lord and rejoice, O ye righteous"; again, he says of the season of gladsome tidings (Isa. lxi. 10), "I will greatly rejoice in the Lord." In saying (Ps. xxxvii. 4), "He shall give thee the desires of thine heart," he alludes to the quality of yearning which is love, for God satisfies the yearning of the righteous, as is promised them in the saying (Ps. xx. 6), "The Lord will fulfill all thy desires."

וימה שאמר (תהלים ל"ז ח) הָרַף מֵאֵף וְעִזַּב חֲמָה הוּא כְּאֲשֶׁר תִּרְאֶה בְּפִשׁוּטוֹ שֶׁהַזְּהִיר מִמֶּנּוּ מִלְּמַד הָאֶחָד עַל הַהֲנַחָה וְהַשְׁנִי עַל הַחֲרָטָה עַל מֵה שֶׁעֲבָר וימה שאמר ועָנּוּם יִירָשׁוּ אֶרֶץ כְּפִשׁוּטוֹ. וימה שאמר (תהלים ל"ז י"ב) זֹמֵם רָשָׁע לְצַדִּיק וְחֹרֵק עָלָיו שְׁנֵי רָמַז אֶל מֵה שֶׁמִּתְנַהֵג בּוֹ הַרָשָׁע מִן הָעֲזוּת וְהַגְּבָהוּת. וימה שאמר (תהלים ל"ז י"ג) יִי יִשְׁחַק לוֹ רוּצָה לומר שֶׁמֵאֲבֵד אוֹתוֹ וְיִשְׁמַח הַצַּדִּיק בְּאֲבֵדוֹ כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים כ"ח י"א) יִשְׁמַח צַדִּיק כִּי חָזָה נֶקֶם. וימה שאמר (שם ל"ז י"ד) חָרַב פְּתָחוֹ רָשָׁעִים רָמַז אֶל מֵה שֶׁמֵרְאִים הַרָשָׁעִים מִן הַגְּבוּרָה וְהַיִּכְלָתָה. וימה שאמר לטֵבַח יִשְׂרָאֵל דֶּרֶךְ רָמַז אֶל מִדַּת הָאֲכֻזָּרוֹת שֶׁהִיא הַקְּשָׁה שֶׁבְּמִדּוֹתֶיךָ. וימה שאמרו (שם ל"ז ט"ו) וְקִשְׁתוֹתַי תִּשְׁבְּרָנָה רָמַז אֶל מִדַּת הַגְּאוּהָ וְדוּמָה לְמֵה שֶׁנֶּאֱמַר בְּגוֹי עֲזֵי פָּנִים (ירמיהו כ"ג) קִשְׁתֵּי וְכִידוֹן יִחְזִיקוּ. וימה שאמר (תהלים ל"ז י"ז) כִּי זָרוּעוֹת רָשָׁעִים תִּשְׁבְּרָנָה ר"ל מֵה שֶׁיִּגִיעַ אֵלָיו כְּשֶׁתִּנְשֶׂה גְבוּרָתָם וְיִחְלַשׁ כַּחַם מַעֲנִין הַמֶּרֶךְ עַד שֶׁלֹּא יוּכְלוּ לְהַגְבִּיחַ זָרוּעוֹתֶיךָ. וימה שאמר (שם ל"ז כ"א) לֹהֵר רָשָׁע וְלֹא יִשְׁלַם, רָמַז אֶל מִדַּת הַכִּילוֹת וְהַקְּמָצָנוּת. וימה שאמר (שם) וְצַדִּיק חוֹנֵן וְנוֹתֵן זָכַר שְׁתֵּי מִדּוֹת אֲשֶׁר בְּנִפְשׁ הַצַּדִּיק וְהֵם הַרְחֻמְנוּת וְהַנְּדִיבוּת. The words, "Cease from anger" are to be taken literally; they forbid giving way to violent anger and wrath. To "Cease from anger and forsake wrath" requires, first, the uprooting thereof, and, second, penitence for what has gone before. "The meek shall inherit the earth." These are the lowly, viewing the verse literally. In saying (Ps. xxxvii. 12), "The wicked plotteth against the just and gnasheth upon him with his teeth," he alludes to the use which the wicked make of impudence and recklessness. In saying (id., 13), "The Lord shall laugh at him," he means that He will destroy the impudent one and cause the righteous to rejoice in his destruction; thus it is said (Ps. lviii. 11), "The righteous shall rejoice when he seeketh vengeance." In saying (id., 14), "The wicked have unsheathed the sword," he alludes to the fervor and the daring which they (the wicked) display. In saying (id., 14), "To slay such as be of upright conduct," he alludes to the quality of hard-heartedness which prevails over all their (other) qualities. In saying (id., 15), "Their bows shall be broken," he hints at the quality of pride; similarly it is said of a "brazen-faced nation" (Jer. vi. 23), "They shall lay hold of bow and spear." In saying (id., 17), "The arms of the wicked shall be broken," he means that the quality of faint-heartedness takes possession of them when their youth and strength are enfeebled, so that they cannot raise their arms at all. In saying (id., 21), "The wicked

borroweth and payeth not," he alludes to the quality of niggardliness. In saying (id., 21), "The righteous showeth mercy and giveth," he has in mind the two qualities which dwell in the soul of the righteous, namely, mercy and liberality.

וּכְאֲשֶׁר כָּלָה לְזַכְּרֵם חָתַם אוֹתָם בְּזִכְרֵ הַרְצוֹן כְּשִׁיחֵיהִי הָאָדָם נוֹהֵג הַמְנַהֵג הַנְּכוֹן בְּשֵׁתֵי הַמַּדּוֹת הָאֵלֶּה כְּמוֹ שֶׁזָּכְרָנוּ מֵהַתְּנַהֵג בְּטוֹבוֹת מֵהֶם וְעִזְבוֹ הַרְעוֹת, וְאִזּוּ יִרְצֶהוּ הָאֱלֹקִים כַּמ"ש (ש"ם ל"ז כ"ג) מֵה' מִצְעָדֵי גִבּוֹר כּוֹנֵנּוּ וְדָרְכוֹ יִחְפֹּץ. וְאֵל יַעֲלֶה בְּלֵב אָדָם כִּי מֵה שֶׁאָמַר מִי מִצְעָדֵי גִבּוֹר כּוֹנֵנּוּ הוּא מֵרְאֵה הַהֶכְרַח בְּעַבּוֹדַת הַמָּקוֹם יֵת' אֲבָל הוּא עַל הַטּוֹבָה הַצְּפוּנָה לוֹ אוֹ עַל הַרְעָה מִן הַגְּמוּלָה וְהַעֲנֵשׁ וּמֵה שֶׁאָמַר מֵה' מִצְעָדֵי גִבּוֹר כּוֹנֵנּוּ ר"ל כִּי הַמָּקוֹם יִתְבָּרַךְ בְּרָא הַנֶּפֶשׁ שְׁלֵמָה לֹא תַחֲסֹר כָּל וְכִשְׁהוּא נוֹטָה אֶל הַמַּעֲלוֹת הַחֲשׂוֹבוֹת וְהַמְנַהֵג הַטּוֹב וְהוּא מ"ש "כוֹנֵנּוּ", אִזּוּ יִהְיֶה רָאוּי לְרַצּוֹן הַבוֹרָא. וְהוּא מֵה שֶׁאָמַר וְדָרְכוֹ יִחְפֹּץ. וְכִבֵּר נִתְבָּרַר מֵמֵה שֶׁזָּכְרָנוּ כִּי דוֹד הַמֶּלֶךְ ע"ה הֵיטֵב כּוֹנֵנּוּ בַּמְזִמּוֹר הַזֶּה לְסַפֵּר תְּקוּן מַדּוֹת הָאָדָם וְהַנְּהַגְתָּם הַמְנַהֵג הַטּוֹב חוּץ מִמֵּה שֶׁזָּכְרָם שְׁלֵמָה ע"ה בְּסִפְרֵיו וְהִזְהִיר עֲלֵיהֶם בְּכָל עֲנִין שְׁיוּכַל הָאָדָם. וְכִאֲשֶׁר אֲנִי עֹתִיד לְהַבְיִאֵם בְּכָל שַׁעַר מִשְׁעָרֵיהֶם בְּעִזְרַת הָאֵל Concluding his enumeration of these qualities, he seals them with the quality of good-will. We would say that when man pursues the right course in reference to these twenty qualities, i.e., in the manner in which we have described the exercise of those that are praiseworthy, and the putting aside of those that are blameworthy, then God becomes well pleased with him, as it is said (id., 23), "The steps of a good man are ordered by the Lord." Let not man suppose that the passage, "The steps of a good man are ordered by the Lord" implies any compulsion to obedience (to God) or disobedience; (it does point) however, to the bliss and misery (which are their respective reward and punishment). In saying, "The steps of a good man are ordered by the Lord," he means that God created his soul perfect, not wanting in anything; and when it inclines to virtue, to wholesome practice and good conduct, the expression "are ordered" implies that he merits the approval of God; and this is meant by the expression (id., 23), "And He delighteth in his way." As a result of what we have said, it is clear that David, peace be upon him, in these hints, gives a description of the way in which to improve the qualities of the human soul and to accustom it to virtuous practice in the same manner as Solomon the Wise has done in his writings, wherein he urges (men) to effect their improvement in every possible manner, as I shall indicate, please God, exalted may He be.

וְאַחֲרֵי כֵן נִצָּא מִדְּבָרֵינוּ אֵלֶּה אֵל סִפּוֹר אֵיכוֹת הַצּוּרָה אֲשֶׁר עָשִׂינוּ לַחֲוֹשִׁים וְלַמַּדּוֹת וְנִבְאָר בָּהּ הַיֶּאֱכָר יִצְאוּ סְעִיפֵיהֶם מִשְׁרָשֵׁי הַחֲוֹשִׁים. וְאַחֲבָר כָּל אִישׁ אֶל מִינוֹ וְכָל מִין אֶל סוּגוֹ וְאֲנִי ר"ל שֶׁאֲבָאֵר מֵהוּיֵת הַמַּדּוֹת הַמְּסֻתְעָפִים מִחוּשׁ הָרְאוּת וּכְמוֹתָם וְכֵן מִחוּשׁ הַשְּׁמַע וְשֶׁאֵר הַחֲוֹשִׁים עַל הַסֵּדֶר הַזֶּה וְתִהְיֶה צוּרָה מְגֻדֶלֶת כְּדִי שֶׁתִּהְיֶה קֶלָה לְהַבִּין וְקִרְוָה לַמַּתְחִילִים לְלַמּוֹד הָעֲנִין הַזֶּה וְהַרוּצִים לְהַגִּיעַ אֶל תּוֹעֲלָתוֹ וְהַנְּעִזִּים בְּאֱלֹקִים עַל הַשְּׂגָת תּוֹעֲלוֹתָם מִן הַחֲכָמוֹת הַמוֹסְרִיּוֹת הַמִּיֻּסְדּוֹת וְהַתּוֹרִיּוֹת Following our argument, we shall proceed to describe the method of the diagram, which we have drawn, of the senses and the qualities, and (in the

this introduction to our work by enumerating its divisions and its chapters. We have named our work,

"The Improvement of the Qualities" תקון מדות הנפש

בְּעָבוֹר אֲשֶׁר כּוֹנְנֵנוּ לְהַשִּׁיב טְבַעֵי בְּנֵי הָאָדָם מֵעֵינֵי הַסְּכָלוֹת אֶל אֲהַבַת הַמוֹסָר וְשִׁנְתֵּי חֶכְמָם לְרֹב הַפְּתָאִים עַד שִׁישְׁתַּדְּלוּ דַעַת טְבַעֵי הַחֲכָמִים וַיְבִינֵנו אוֹתָם בְּעֵינֵינוּ רַבִּים מִן הַדְּבָרִים וְהַבִּיאֹנוּ מִן הַטְּעָנוֹת הַשְּׁכָלִיּוֹת וְהַמוֹפְתִיּוֹת מֵהַ שְׁנִידָמֵן לָנוּ וְהַבִּיאֹנוּ עוֹד מִן הַפְּתוּב בְּסִפְרִים. וְרָאִינוּ שֶׁנִּבְיָא אַחֲרַי כּוֹ מַעַט מִזְעַר מִדְּבָרֵי הַחֲכָמִים וּמִלֵּיהֶם וּלְחַבְר אֲלֵיהֶם מִמֵּה שֶׁחֲבָרוּ אֲנָשֵׁי הַמוֹסָר בְּחִרוּזֵיהֶם, וּמֵה שֶׁיִּזְמֵן לָנוּ מִמַּדּוֹת הַחֲכָמָה כְּדִי שִׁיְהִיָּה סִפְרֵנוּ זֶה שֶׁלָּם בְּכָל הָעֵינֵינִים. וְהַמְעִין בְּסִפְרֵי הַזֶּה יִדְּוֵנוּ בְּחִסְדּוֹ לְזָכוֹת מִפְּנֵי שֶׁלֹּא הִגַּעְתִּי אֶל תְּכָלִית הָעֵינֵן וְלֹא בָאתִי עַד סוֹף תְּכוֹנָתוֹ כִּי לֹא כּוֹנְנֵתִי בְּחַבּוּרֵי זֶה לְהוֹעִיל בּוֹ מִי שֶׁהוּא גָדוֹל מִמֶּנִּי בְּחֲכָמָה בְּדוֹרֵנוּ זֶה מִפְּנֵי שֶׁאֵינִי חוֹשֵׁב שֶׁהִגַּעְתִּי אֶל דֶּרֶךְ מִדְּרָכֵי הַחֲכָמָה. אֲבָל אֲנִי יוֹדֵעַ כִּי הַפְּרִי הַגָּדוֹל אֲשֶׁר אֲרִיתִי מִן הַחֲכָמָה הוּא הַפְּרִתִּי שֶׁאֵינִי חָכָם וְשֶׁלֹּא אֶמְנַע מִשְׁאוֹל חֲבָרֵי וְשֶׁאוֹדָה לָהֶם לְבַדְּבָרִים. שֶׁאֵינִי חָכָם מְקַצֵּר וְעוֹלָה בְּדְבָרִים. for the benefit largely of the masses, in order that they may gain a knowledge of the nature of the noble, and understand this matter through various methods of expression (illustration). We have introduced in the following whatever logical and demonstrable arguments have occurred to us; and, furthermore, as far as we are able, have adduced Scriptural verses. Nor, after first giving these, do I see any harm in briefly citing some utterances of the wise; and I shall follow this by adorning (what I have said) with "rejez" verses of litterateurs, and some verses from the poets, and anything uncommon that occurs to me, and whatever else I can recall, so that my book may be complete in all its parts. Perhaps the reader of this will, in his magnanimity and highmindedness, excuse my not having exhausted my theme, for my aim in composing this book was not to benefit him who surpasses me in talent at this time, since I do not lay claim, God forbid, to superiority in any department of science. Verily, the fruit which I have plucked from wisdom is my knowledge that I am not wise, that I must not abandon the counsel of my contemporaries, and that I must acknowledge to them my weakness.

וּמִן הַדְּבָרִים שֶׁצָּרִיךְ בְּעָבוֹרָם לְדוֹנְנֵי לְזָכוֹת עַל מֵה שֶׁלֹּא הִגַּעְתִּי עַד תְּכָלִית מֵה שֶׁאֵנְחָנוּ בּוֹ בְּזָמַן הַזֶּה מִן הַדַּחֲק וְהַגְּלוֹת וְתַכִּיפַת הַצָּרוֹת וְהַשְּׁתַּנּוֹת הָעֵתִים וְהָעֵינֵינִים. וְאֵינִי כְּמַתְרַעַם, אֲבָל עִם כָּל זֶה אֵינִי נִמְנַע לְהוֹדוֹת לְבוֹרְאֵי וּלְשִׁבְחוֹ עַל מֵה שֶׁחֲנָנוּ. מִן הַטּוֹבָה וְעַל מֵה שֶׁהָאִיר עֵינֵינוּ לְהַמְצִיאֵנוּ הַדֶּרֶךְ לְהַבִּין מַעַט מִן הַחֲכָמוֹת. I would be, in that case, as the saying goes, "as one who tends a garden well when it is in its full bloom; or like one who heaps up brocaded stuffs boastfully in the presence of those who make them." The clearest ground for excusing me, in that I have not exhausted my theme, and the surest reason for omitting to blame me for not having completed it to the very end, is that we live at the present time amid evil and distress, an uninterrupted succession of troubles and disquieting circumstances; but I complain not.

Despite this, I do not cease to praise our Creator, exalted may He be, for the grace which He has vouchsafed to us, and for having enlightened our understanding and our judgment, causing us to find the way in which to comprehend something of the sciences.

וְהִנֵּה חֲלַקְנוּ סִפְרֵנוּ זֶה עַל חֲמֵשֶׁה חֲלָקִים וְכָל חֶלֶק וְחֶלֶק מֵהֶם כּוֹלֵל אַרְבָּעָה שְׁעָרִים עַד הַשְּׁלֵמַת עֲשָׂרִים הַשְּׁעָרִים כְּמוֹ שֶׁהִתְוַיְנּוּ בַצּוּרָה. וְחִבְרַתִּי אֶל כָּל חֶלֶק מֵה שֵׁישׁ לוֹ מִן הַחוּשִׁים וְכָל חוּשׁ מֵה שֵׁישׁ לוֹ מִן הַמַּדּוֹת וְאֵלֶּה חֲלָקֵי הַסֵּפֶר וְהֵם חֲמֵשֶׁה כְּנֶגֶד I have divided my work into five parts, every part containing four chapters, which makes a total of twenty chapters, the number contained in the diagram. To every part I have joined the sense belonging to it, and to every sense whatever qualities belong to it. These are the parts of the work, to wit, five, corresponding to the five senses already mentioned.

הַחֶלֶק הָא' בְּחוּשׁ הָעֵין וְהוּא כּוֹלֵל אַרְבָּעָה שְׁעָרִים. הַשְּׁעַר הָרִאשׁוֹן בְּמַדַּת הַגָּאוֹה וְהַגְּבוּהוֹת. הַשְּׁעַר הַשֵּׁנִי בְּמַדַּת הַשְּׁפָלוּת וְלְהוֹרוֹת וְלְהַתְנַהֵּג בָּהּ. הַשְּׁעַר הַשְּׁלִישִׁי PART I. בְּמַדַּת הַבִּשְׁתׁ וְהָעֲנָוָה. הַשְּׁעַר הָרְבִיעִי בְּמַדַּת הָעֲזוּזוֹת וְלְהַזְהֵר מִמֶּנָּה.

The sense of sight, containing four chapters.

Chapter I., treating of the quality of pride.

Chapter II., treating of the quality of meekness, and urging the exercise thereof.

Chapter III., treating of prudence and modesty.

Chapter IV., treating of impudence and the refraining therefrom.

הַחֶלֶק הַב' אֲשֶׁר הוּא חוּשׁ הַשְּׁמַע כּוֹלֵל אַרְבָּעָה שְׁעָרִים. הַשְּׁעַר הָרִאשׁוֹן בְּמַדַּת הָאֵהָבָה וְהִיאֵךְ יִתְנַהֵּג בָּהּ הָאָדָם וְשִׁבַּח אֲנָשִׁיָּהּ וְלְהוֹרוֹת אֵיךְ יִדְבֵּק בָּהּ הָאָדָם. הַשְּׁעַר הַשֵּׁנִי בְּמַדַּת הַשְּׂנְאָה. הַשְּׁעַר הַשְּׁלִישִׁי בְּמַדַּת הַחֲנִינָה וְהַרְחָמִים. הַשְּׁעַר הָרְבִיעִי בְּמַדַּת הָאֲכֻזְרִיּוֹת. PART II.

The sense of hearing, comprising four chapters.

Chapter I., treating of love and the methods of exercising it.

Chapter II., treating of hate, the thrusting aside thereof, and the abandonment of any leaning toward it.

Chapter III., treating of the quality of mercy and compassion, the praise of those possessed of it, and the encouragement to choose it.

Chapter IV., treating of the quality of hard-heartedness and the relinquishment of any leaning toward it.

הַחֶלֶק הַג' בְּחוּשׁ הַטַּעַם וְהוּא כּוֹלֵל ד' שְׁעָרִים. הַשְּׁעַר הָרִאשׁוֹן בְּמַדַּת הַשְּׂמִיחָה. הַשְּׁעַר הַשֵּׁנִי בְּמַדַּת הַדָּאָגָה וְלְדַחוֹת הָעֶצֶב. הַשְּׁעַר הַג' בְּשִׁלוּהַ וּבְבִטְחוֹן. הַשְּׁעַר הָרְבִיעִי בְּחִרְטָה. PART III.

The sense of taste, comprising four chapters.

Chapter I., treating of the quality of joy and the methods of exercising it.

Chapter II., treating of grief and consolation for sorrow.

Chapter III., treating of tranquility.

Chapter IV., treating of penitence and guarding against (the need of) it.

החלק הד' בחוש הריח והוא כולל ארבעה שְׁעָרִים. השער הראשון הַבַּעַס וְהַחֲרוֹן. השער השני בְּרָצוֹן וְהַסְּבֵרַת פְּנִים. השער השלישי בַּקְנָאָה וּבַחֲמָדָה. השער הרביעי PART IV. בַּחֲרִיצוֹת בַּמְהִירוֹת וּבַזְרִיזוֹת.

The sense of smell, containing four chapters.

Chapter I., treating of the quality of anger and wrath.

Chapter II., treating of good-will and cheerfulness.

Chapter III., treating of jealousy and envy.

Chapter IV., treating of the quality of wide-awakedness.

החלק הה' בחוש המשוש והוא כולל ארבעה שְׁעָרִים. השער הראשון בַּנְדִיבוֹת וְגַמְלוֹת חֲסָדִים. השער השני בַּפִּילוֹת וְהַקְּמָצְנוֹת. השער הג' בַּמְדַּת הַגְּבוּרָה. השער PART V. הַרְבִּיעִי בַּמְדַּת הַמֶּרֶךְ וְהַעֲצָלָה.

The sense of touch, embracing four chapters: thus completing the twenty chapters of the book.

Chapter I., treating of liberality and generosity.

Chapter II., treating of the quality of niggardliness and the dispraise thereof.

Chapter III., treating of valor and the exercise thereof.

Chapter IV., treating of cowardice and the guarding against it.

וְכִיוֹן שֶׁהַשְּׁלֵמָנוּ לְסֵפֶר חֲלָקֵי סִפְרָנוּ וְשִׁעְרָיו נִתְחִיל עִתָּה לְבָאֵר כָּל שִׁעְרָיו בְּעִזְרַת הַשֵּׁם וּמִמְנוּ נִשְׁאֵל לְהַדְרִיכֵנוּ בְּדֶרֶךְ יִשְׂרָאֵל וּנְכוּחָהּ בְּאֲשֶׁר שָׂאֵל מִמְנוּ מְשִׁיחוּ (תְּהִלִּים כ"ה הַ) הַדְרִיכֵנִי בְּאַמְתָּךְ וְלִמְדֵנִי (הַ). Having finished numbering the parts of the book and its chapters, let us now begin to explain it all, with the help of God, exalted may He be. We pray that He lead us in the paths of rectitude, and by His grace bring us near unto the ways of uprightness. Thus His Saint besought Him (Ps. xxv. 5), "Lead me in Thy truth."

Part 1:1

TREATING OF PRIDE (HAUGHTINESS) מַדַּת הַגָּאוּה

השער הא' מן החלק הא' נִדְבַר עַל מַדַּת הַגָּאוּה וּמָה טוֹב שֶׁנִּזְדַּמְּנוּ בַשְּׁעַר הַזֶּה שִׁיְהִיָּה הַחֲלָה לְכָל שִׁעְרֵי הַסֵּפֶר כְּפִי חַיִּיב הָעֶרֶךְ וְהַמְסַפֵּר. How good it is that this chapter happens to be the first of all the chapters, as required by the connection.

וְאוֹמֵר כִּי רָאִיתִי הַרְבֵּה מִן הַחֲכָמִים מִתְנַהֲגִים בַּמְדָּה הַזֹּאת שֶׁלֹּא בַּמְקוֹמָה וְהֵם מַעֲלִים אוֹתָהּ עַל שֶׁאֵר מִדוֹתָם עַד שֶׁנִּהְיָו בָּהּ הַפְּתָאִים וּמִשְׁתַּמְשִׁין בָּהּ בְּעַנְיָן שֶׁאֵין צָרִיךְ לָהֶם לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהּ עַד שֶׁגִּבְרָה עַל טְבַעַם עַד שֶׁאֵנִי רוֹאֶה הַמְדָּה הַזֹּאת נִמְצָאת הַרְבֵּה בַּקְטָנִי בְּנֵי אָדָם, אֲנִי רוֹצֶה לֹאמַר עַל יְמֵי הַנְּעוּרוֹת וְהַבְּחָרוֹת כָּל שָׁכֵן כְּשִׁיזְדַּמְּנוּ לָהּ מִי שֶׁמְזַגּוּ חָם וּבַעַל מָרָה אֲדָמָה מִפְּנֵי שֶׁדֶּרֶךְ הַמָּרָה אֲדָמָה לְעֵלוֹת וּבַהֲמִיתָהּ

תעזר טבע האדם להתנהג במדה הזאת עד שהוא מתנהג בה בענין שאינו ראוי להראותה בו. For I have seen many of the elect exercise this quality unnecessarily and give it preference over their other qualities; so much so, that the masses take it unto themselves and make use of it in cases where it is needless to do so, until it gains the upper hand over their nature. I also observe this quality frequently present in young men, i.e., in the child and the youth, especially if the temperament happen to be "yellow-hot." For it is characteristic of the yellow gall to rise. In its excitement it accustoms the nature of man to exercise this quality until he almost comes to exercise it amid circumstances unsuited to its appearance.

ומסעיפי המדה הזאת הגבוהות וההירות ורדיפת השררה ואלה הסעיפים אינם ממדות החסידים הקדמונים אשר העידו להם מדותם החמודות כי הם כנגד אלה. Among the special branches of this quality are vanity (presumptuousness), boastfulness, and haughtiness. These are not (included) among the qualities of the ancient saints, of whom their noble virtues testified that they were opposed to them.

וכבר ראינו כי יש מבני אדם מי שנודע במדה הזאת והם מתנהגים בה שלא במקומה, והם מגנים אצל בני העולם. ויש מהם שהתנהג בענינים הטובים שבמדה הזאת והם משבחים עליהם. איני מאריך להביא את שמותם מפני שהם ידועים. וכיון שהדבר כן צריך שנתחכם להגיע אל הנהגת המדה הזאת כראוי לה ונמנע מהתנהג בה בשאין ראוי לה. ושיזכור מה שיבא לאדם מן המנהגים המגנים שבה ומן ההפסד. Now, as we see, some men, who were known to exercise these qualities out of place, have thereby become despicable. Others aim to exercise the praiseworthy aspects of the quality of Pride, and are praised therefor. I shall not go to the length of recounting their names, for they are well known. This being so, we must carefully consider how to acquire the means of exercising this quality in the right place, and subduing it out of season; and we must make mention of the loathing, which ensues as a result of its blameworthiness.

ונאמר כשנראה המדה הזאת גוברת בטבע האדם צריך לחשוב בדברים המפלאים המפחידים והמבהילים המחשבה בראשית היצירות ובסופם, והיאך היתה תחלת ההיות ואיך יהיה הפסדם ותכליתם וכשידע כי הנמצאות כלם משתנות וחולפות כל שכן שתשתנה מציאותו ויכלה גופו ותשוב מדת הנפש אשר היתה גאה בעת החיים שפלה ומתחרטת בעת המיתה וכשתהיה הדעת מחיבת זה מן ההקשה השכלית ומחכמת הקבלה צריך שישתדל האדם החכם לשוב מן המדה הזאת מעצמו מפני שהיא מגנה ואינה מביאה לשום תועלת, אך היא סבה לתקלות רבות כל שכן שתביאהו גאותו שלא יתעץ עם שום אדם ויהיה מחזיק (ברעתו) [בדעתו] וסומך על עצתו, ובכמות זה אמר החכם (משלי י"ב ט"ו) דרך אויל ישר בעיניו. וכבר ידעת מה שארע לקורח ורחבעם ורבים כמותם כשסמכו על עצתם. When we perceive this quality beginning to affect the nature of a man, it becomes

necessary for us to call his attention to serious matters, such as lead to reflection on the origin of existent things and their end, i.e., the coming into being of things, their beginnings, their transitoriness, and their destruction. When he learns that all existent things are changeable, and finally that his own being will change (waste away) and his body become extinct, then the quality of his soul, which was haughty throughout the course of his life, will become meek and penitent at (the thought of) death. Since we are forced to accept this logical conclusion and traditional reasoning, it behooves the wise man to avoid preferring this quality of his own free will, since it is detestable and there results no benefit whatever from pursuing it. On the contrary, it is the cause of many dangers, especially if man's arrogance urge him not to incline to the advice of any man ; and although in (seeking) advice is the essence of good counsel, he turn away from it and abide by his own opinion. Of such a man Solomon the Wise, peace be upon him, said (Prov. xii. 15), "The way of a fool is right in his own eyes." Thou knowest also what befell Korach and Rehoboam and others like them, who cared only for their own opinion.

וְצַרִיךְ הָאָדָם שֵׁיחֲשֵׁב בְּלִבּוֹ כִּי כְשֵׁאִינוּ מִתְוֹדֶה בְּחַטָּאוֹ וְשֵׁב מִדְרָכּוֹ וְהוּא חוֹשֵׁב כִּי טוֹב לַעֲשׂוֹת כֵּן שֵׁיֶאֱרַע אוֹתוֹ מֵה שֵׁיֶאֱרַע לָהֶם בְּלִי סִפְק וְכֵזָה אָמַר הַחֲכָם (שׁם ט"ז ב) כָּל דְרָכֵי אִישׁ זָךְ בְּעֵינָיו וְתַכֵּן (לְבוֹת) [רוֹחוֹת] יִי Man must remember that if he realize not his own sins but consider his course correct, there will surely befall him what befell them. Concerning this the sage saith (Prov. xvi. 2), "All the ways of a man are clean in his own eyes, but the Lord weigheth the spirit ";

וְאָמַר בַּגָּאוּה (שׁם ט"ז י"ח) לִפְנֵי שֶׁבַר גָּאוֹן וְלִפְנֵי כִשְׁלוֹן גְּבוּה רֹחַ. הַקְּדִים שֶׁבַר וְכִשְׁלוֹן לְגָאוֹן וְגְבוּה לֹמַר לָךְ כִּי קוֹדֵם שֵׁיִתְגַּאֶה וְשֵׁיִגְבֶּה הָאָדָם יִבְאוּ לוֹ כְּבַר הַשֶּׁבַר וְהַכִּשְׁלוֹן וְהַטַּעַם כִּי תִכְרַף לְגָאוּה וְהַגָּאוֹן הַשֶּׁבַר וְהַשְׁפָּלוּת (Prov. xvi. 18), "Pride goeth before destruction," i.e., the result of pride and pomp is overthrow and degradation.

וְכִמוֹ שֵׁיֶאֱרַע לְפָרַעַה בְּאֶמְרוֹ (שְׁמוֹת ה' ב') מִי יִי אֲשֶׁר אֲשַׁמַּע בְּקוֹלוֹ. וְגִלְתִּי בְּאֶמְרוֹ (ש"א י"ז י') אֲנִי חֲרַפְתִּי אֶת מַעֲרֻכּוֹת יִשְׂרָאֵל. וְסִנְחָרִיב בְּאֶמְרוֹ (יִשְׁעִיָה ל"ו כ) מִי בְּכָל אֱלֹקֵי הָאָרְצוֹת. וְנָבוֹכַדְנֶצַּר בְּאֶמְרוֹ (דְּנִיָּאל ג ט"ו) (וּמָאוֹ) [וּמָוִן] הוּא אֱלֹהֵי דֵי יִשְׁזַבְנֻכּוֹן מִן יָדֵי. וְהַדּוֹמָה לָהֶם אֲשֶׁר אָמַר כְּדַבְרֵיהֶם אֲשֶׁר הָיְתָה אַחֲרֵיהֶם תְּכַלִּית הַבּוֹז וְהַקְּלוֹן. וּמִי שֶׁהוּא בְּמִדָּה הַזֹּאת אֵינְנוּ נֹצֵל מִן הַחַטָּא וְהָעוֹן וְכִמוֹ שֵׁאֶמַר הַחֲכָם, (מִשְׁלֵי כ"א כ"ד) זֶד יִהִיר לְךָ שְׁמוֹ, הַזְכִּיר בְּכָאֵן הַזִּידִים וְהִיהִירִים כִּי הֵם אֲנָשֵׁי הַגָּאוּה Thus it happened to Pharaoh, who said (Ex. v. 2), "Who is the Lord?" and Goliath when he spake (I Sam. xvii. 10), "I defy the armies of Israel ; " and Sennacherib for his boastfulness in saying (II Kings xviii. 35), "Who are they among all the gods of the countries " ; and Nebuchadnezzar in that he said (Dan. iii. 15), "Who is that God that shall deliver you out of my hands?" and others who follow them in the manner of their speech and whose end was complete abasement and utter obscurity. Whosoever is in this state is not

secure from error and sin. Thus saith the sage (Prov. xxi. 24), "Proud and haughty scorner is his name." He mentions craftiness, because it is the source of boastfulness.

וְצָרִיךְ שְׂתִיבֵישׁ הַנוֹהֵג בַּמֶּדָּה הַזֹּאת וַיִּזְכֹּר כִּי כִפִּי גֵאוּתוֹ תְּבוֹאֶהוּ הַשְּׁפָלוֹת וְכִפִּי גְבוּהוֹתוֹ תְּבוֹאֶהוּ הַדְּלוּת פְּתָאוּם וְכַמ־שׁ הַחֲכָם (מִשְׁלֵי כ"ט כ"ג) גֵּאוּת אָדָם תִּשְׁפִּילֵנוּ. וְהַטַּעַם כִּי הַגְּדוּלָּה שֶׁבְּסִבּוֹת הַמִּשְׁפִּילוֹת אֶת הָאָדָם הִי הִירוֹת וְהַגְּאוּהָ וְהִיא מִמְדוֹת וְהַטַּעַם כִּי הַרְשָׁעִים כַּמ־שׁ (שָׁם כ"א ד) רוּם עֵינַיִם וְגו'. Whoever acts in this wise ought to be ashamed, and remember that according to the measure of his superciliousness will he experience contempt, and in proportion to his power will humiliation suddenly befall him. Thus the sage saith (id. , xxix. .23), "A man's pride shall bring him low," i.e., boastfulness and arrogance are the main causes of man's humiliation, and these, by my life, are characteristic of the wicked, as he saith (id., xxi. 4), " A high look and a proud heart. "

וְאֲשֶׁר גָּרַם לְמַקְצַת הַמִּתְגָּאִים וְהַמִּתְגַּדְּלִים לְהִתְנַהֵג בַּמֶּדָּה הַמְּגַנָּה הַזֹּאת הוּא שֶׁהֵם מִתְעַקְשִׁים עֲצָמָם וְטוֹעֲנִים כִּי הַנֶּפֶשׁ נוֹטָה אֶל הַגְּדֻלָּה וְקָשָׁה בְּעֵינֶיהָ הַשְּׁפָלוֹת. וְעוֹד אָמְרוּ כִּי הַשְּׂרָרָה מְחַזְקֶתָּהּ וְהַדְּלוּת מְחַלֶּשֶׁת אוֹתָהּ וְלוּלֵי הַשְּׂרָרָה לֹא הָעוֹלָם מִתְקִים. וְעוֹד אָמְרוּ כִּי כָּל תְּפִלוֹת הַחֲסִידִים הָיוּ לְהַגִּיעַ אֶל הַמַּעֲלָה הַזֹּאת כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ (בְּרֵאשִׁית כ"ז כ"ט) יַעֲבֹדוּךָ עַמִּים וַיִּשְׁתַּחֲווּ לְךָ לְאֲמִים. Some of the proud vaunt themselves in the exercise of this blameworthy quality, because they delight therein (and try to excuse themselves by) arguing, that the soul inclines to distinction, and finds lowliness irksome. Again, they hold that domineering (supremacy) strengthens it, while submission weakens it, and were there no domination, the world would not be well adjusted. They further say that the prayers of the excellent had the attainment thereof in view when they said (Gen. xxvii. 29), "Let people serve thee and nations bow down to thee."

וּבִזְאת הַמַּעֲלָה בִּשְׂרַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת נְבִיאָו כִּשְׁאָמַר לוֹ (שָׁם ל"ה י"א) וּמַלְכִים מִחֲלָצֶיךָ יֵצְאוּ, וּבַהֲפֹךְ זֶה כִּשְׁהִיְתָה הַנִּקְמָה מִשׁוֹנְאֵי יִשְׂרָאֵל פָּסַק מֵהֶם הַשְּׂרָרָה כַּמ־שׁ (ישַׁעְיָה ט י"ג) וַיִּכְרַת ה' מִיִּשְׂרָאֵל רֹאשׁ וְזָנָב וְהִדּוּמָה לָהֶם. וְלִזֶּה לֹא שָׁמוּ אֶל לְבָבָם הַפְּתָאִים הַמְּחַזְקִים בַּמֶּדָּה הַזֹּאת כִּי כַּאֲשֶׁר יִנְהֲגוּ בָּהּ תִּגְבְּהֶנָּה נִפְשׁוֹתֶם וַיֵּצְאוּ מִשְׁטָתָם וַיִּתְגָּאוּ עַל קְרוֹבֵיהֶם וַיִּפְּנוּ עַרְף לְחֻבְרֵיהֶם וַיִּלְעִיגוּ לַעֲצַת כָּל אָדָם וְסוּמְכִים עַל עֲצַת נִפְשָׁם וּמִתִּיחָדִים בָּהּ אַךְ אִם יִתְנַהֲגוּ בָּהּ לְהִמָּנַע מִן הָעֲבֵרוֹת וְהַעֲנִינִים הַמְּגַנִּים וְלַעֲלוֹת אֶל הַמַּעֲלוֹת הַטּוֹבוֹת וְהַמִּשְׁבָּחוֹת וְשִׁתְּכֹסוּף נִפְשָׁם לַעֲבוֹדַת הָאֵל אֲשֶׁר הִיא הַטּוֹבָה הַגְּדוּלָּה שֶׁהֵטִיב בָּהּ לַעֲבָדָיו מִפְּנֵי שֶׁהוּא הַסִּבָּה לְהַגִּיעַם אֶל הַנְּעִימוֹת הָאֱלֹקִית וְלְהַקְרִיבָהּ אֶל הַמַּעֲלוֹת הַמְּלֹאכִיּוֹת וְעֲלֵיהֶם נֹאמַר (אִיּוֹב ל"ו ז) Yea, in this way God distinguished His prophet when He spake to him (Gen. xxxv. 11), "And kings shall come out of thy loins." On the other hand, he punished those who deserved punishment by humbling their power; thus it is said (Isa. ix. 14), "Therefore the Lord will cut off from Israel head and foot, branch and

rush in one day," and so forth. Simpletons, discussing this superciliousness, do not consider that, when they resort thereto, their souls become unduly great, that they overstep their bounds, become overbearing toward their relatives, turn away from their companions, deride the advice of every man, for as much as they rely upon their own opinions and go their own way. But when it is so exercised as to keep one away from baseness, to enable one to rise unto the excellences, and to be firm in devotion to God, exalted be He, which is His highest gift, exalted and magnified may He be, to His servants, then this becomes the means whereby men gain the grace of God and reach the everlasting kingdom. Of these it is said (Job xxxvi. 7), "He withdraweth not his eyes from the righteous, but with kings are they on the throne; yea, he doth establish them forever, and they are exalted."

וְהַמְשַׁתְּמֵשׁ בְּגֵאוּת שְׁלֹא כְּרָאוּי וּמִתִּיחַד בְּעֵצַת עֲצָמוֹ דּוֹמָה לְמִי שֶׁנֹּאמַר בּוֹ (מִשְׁלֵי י"ח א) בְּכָל תּוֹשִׁיָה יִתְגַּלֵּעַ. וּבִזָּה אָמַר הַחֲכָם: חָכָם עָצַל בְּעֵינָיו מִשְׁבַּעָה מְשִׁיבֵי טַעַם (שָׁם כ"ו ט"ז). וְאִפְשָׁר שֶׁתְּבִיאֵהוּ גְאוּתוֹ לְהַכְנִיס בְּמָה שֶׁאֵין רָאוּי לוֹ, בְּבִטְחוֹנוֹ בְּעֵצָתוֹ שֶׁתְּהִיָה מִצְלַת אוֹתוֹ וְעַל דַּעְתּוֹ שֶׁתְּמַלְטָהוּ, וְהִיא אֲשֶׁר תִּכְשִׁילָהוּ. וְכִמוֹ שֶׁאָמַר: מִפֶּר But he, who resorts to superciliousness unnecessarily and takes only his own counsel, is like him of whom it was said (Prov. xviii. i), "He intermeddleth with all wisdom." Men disregard such a man and desire not his presence: of such as these the sage saith (Prov. xxvi. 16), "The sluggard is wiser in his own conceit than seven men that can render a reason." And often, moreover, his vanity impels him to undertake something outside of his usual course of action, because he relies upon his opinion saving him and upon his counsel protecting him. It is this that causes him to stumble; thus it is said (Job v. 12), "He disappointeth the devices of the crafty, so that their hands cannot perform their enterprise."

וְכִינּוּן שֶׁהִגְעֵנוּ דְּבָרֵינוּ עַד הֵנָּה לְסַפֵּר עַל מִדַּת הַגְּאוּת וְהִיאךָ צָרִיךְ אָדָם לְהִתְחַכֵּם לְהִנְהִיגָה עַל מְנַהֵג הַרְאוּי בָּהּ וּלְדַחוֹת אוֹתָהּ מִן הַמְּקוֹם שֶׁאֵינָהּ רְאוּיָהּ בּוֹ. נִזְכָּר עֵתָהּ מִדְּבָרֵי הַחֲכָמִים הַקְּדָמוֹנִים עַל הַמִּדָּה הַזֹּאת וּמַחְבּוּרֵיהֶם אֲשֶׁר חִבְּרוּ בָּהּ. Having progressed thus far in our description of the quality of superciliousness, the way in which to make use thereof moderately, and the mode of suppressing its use in the wrong place, we must now proceed to quote very sparingly a few prose utterances of the wise concerning this quality, and whatever verses concerning it we can.

אָמַר סוֹקְרָטֵס: מִי הוּא אֲשֶׁר לֹא תִפְרָד מִמֶּנּוּ הַדָּאָגָה הַמְּבַקֵּשׁ לַעֲלוֹת אֶל הַמַּעֲלָה שֶׁהִיא גְדוּלָה מִמֶּנּוּ. וְאָמַר: מִי שֶׁהוּא מַחְזִיק עֲצָמוֹ בְּחִזְקַת שֶׁהוּא דַּעְתּוֹ מִחְזִיקוֹ אוֹתוֹ בְּנֵי אָדָם בְּחִזְקַת שׁוֹטָה. וְנֹאמַר סָמוּךְ לַגְּאוּת רַע מַעֲלָלִים. וְאָמַר סוֹקְרָטֵס: מִי שֶׁמַּעֲלָלֵיו רָעִים מִתְּמַדַּת אוֹתוֹ שֶׁנֹּאמַר הַבְּרִיּוֹת וְהַנְּפֹשׁוֹת נוֹטוֹת מֵעָלָיו. וְאָמַר אַרִיסְטוֹ: כֹּאֲשֶׁר נְעִימוֹת הַצּוֹרֵה אוֹר הַגּוֹף כֵּן נְעִימוֹת הַמַּדּוֹת אוֹר הַנְּפֶשׁ. וְאָמַר בְּצוּוֹתוֹ לְאַלְכִסְנֶדֶר תְּלַמִּידוֹ: אֵין מַחְשִׁיבוֹת הַנְּפֶשׁ שֶׁיְהִיָה הַמְּלַךְ מִתְּגָאָה עַל בְּנֵי אָדָם וְכָל לְאֶלְכִסְנֶדֶר. The divine Socrates said: "From whom doth

disappointment never part? He who seeks a rank for which his ability is too feeble." Again he said, "He who sets himself up as wise will be set down by others for a fool." I hold that bad manners are attributable to superciliousness. Socrates said, "aversion is always felt for him who has an evil nature, so that men flee away from him." Aristotle says, "As the beauty of form is a light for the body, so is beauty of character a light for the soul." Again he said in his testament to Alexander his pupil, "It does not show much nobility of purpose on the part of a king to lord it over men; (the less so) for one man over a fellow-man."

וְנֹאמֵר עַל אֶחָד מִן הַגָּאִים כִּי הָיָה הוֹלֵךְ יוֹם אֶחָד וְנִשְׁמַט נֶעְלוּ הָאֶחָד מִרְגְּלוֹ וְהִשְׁלִיךְ הַשְּׂנִיָּה וְהַנִּיחָם שְׂנִיָּהֶם. וְאָמְרוּ הַקְּדָמוֹנִים: מִי שֶׁמְדוּתָיו רְצוּיוֹת בְּעֵינָיו יִרְבוּ הַקּוֹצְפִים עָלָיו. וְנֹאמֵר עַל אֶזְדֶּשִׁיר הַמֶּלֶךְ כִּי נָתַן בְּיַד אֶחָד מֵעַבְדָּיו הָעוֹמְדִים עָלָיו כְּתָב וְאָמַר לוֹ: כְּשֶׁתִּרְאֶה אוֹתִי כּוֹעֵס תִּנְהוּ לִי מִיָּד. וְהָיָה כְּתוּב בּוֹ: שׁוּב לָךְ כִּי אֵינְךָ אֶלּוֹק אֲבָל אַתָּה גּוֹף שֵׁיֶאֱכַל קִצְתוֹ אֶת קִצְתוֹ וּבְקִרְוֹב יִשׁוּב רְמָה וְעָפָר. A certain haughty man is said to have been journeying along with his effects; some of them fell down, whereupon he threw the others out of the wagon. The ancients say, "with him who is pleased with himself, many become displeased." A poet composed these lines concerning the blame-worthiness of haughtiness and arrogance: "Let him who shows great vanity concerning his beauty consider this! If men would but consider what is within them, neither young nor old would feel proud. Are there not in the head of every son of man five orifices from which come forth effluvia? The nose exudes, the ear gives forth an unpleasant odor, the eye sheds tears, and the mouth salivates. O son of earth, to be consumed of earth on the morrow, desist from thy pride, for thou wilt be food and drink (to the earth)!" It is told of Ardeshir, the king, that he gave a book to a man accustomed to stand at his side, and said unto him, "When thou seest me become violently angry give it to me," and in the book (was written), "Restrain thyself, for thou art not God; thou art but a body, one part of which is on the point of consuming the other, and in a short while it will turn into the worm and dust and nothingness."

Part 1:2

TREATING OF MEEKNESS מִדַּת הַשְּׂפָלוּת

הַשְּׂעֵר הַב' נִדְבָר בּוֹ עַל הַשְּׂפָלוּת. זֶה הַשְּׂעֵר הוּא קְרוֹב אֶל הַטּוֹבָה מִן הָרָאוֹן מִפְּנֵי שְׂמִי שֵׁיִשְׁנוּ בַּמִּדָּה הַזֹּאת כְּבָר הַשִּׁיב אֶת נַפְשׁוֹ וּמָנַע אוֹתָהּ מִדְּרוֹשׁ הַתְּאוּוֹת וּבַהֲגִיעוֹ אֶל הַמַּעֲלָה הַזֹּאת הַנִּכְבְּדֶת יִשְׁלְמוּ לוֹ הַמַּעֲלָלִים הַטּוֹבִים אֲשֶׁר בְּאָדָם. וְהִיא מִדָּה נְחֻמָּה עַד מְאֹד לְמִי שֶׁרוֹצֶה לְנַחֵל שֵׁם טוֹב. THIS quality is more nearly a virtue than that which was mentioned just before, because the possessor of this attribute, i.e., modesty and humility, withholds his desire from seeking gratification. When one attains this precious rank, the praiseworthy character in man is made perfect. This, in my opinion, is a disposition which merits praise for him who acquires it. Verily, he is accorded the loftiest praise.

וְהִלָּא תִרְאֶה כִּי הַשְּׁפָלוּת הִיא הַגְּדוּלָה שֶׁבְּמַעֲלוֹת הַטּוֹבוֹת וְהַנְּבִיאִים הַנִּזְכָּרִים בְּמִדּוֹת הָאֱלוּקִיּוֹת אָמְרוּ קֶצֶתְם, (בְּרֵאשִׁית יח, כז) וְאַנְכִי עֶפֶר וְאַפֶּר, וְקֶצֶתְם אָמְרוּ (תְּהִלִּים כ"ב ז) וְאַנְכִי תוֹלַעַת וְלֹא אִישׁ וְגו', וְהַדּוּמָה לָזֶה, וְשִׁבְחוּם. וּמִמָּה שֶׁצָּרִיךְ שִׁדְעָהּ הָאִישׁ הַנִּלְבָּב כִּי הַשְּׁפָלוּת וְהַנְּמִיכוּת מְבִיאוֹת אֶת הָאָדָם לִיְדֵי הַכְּבוֹד כְּמוֹ שִׁדְעַת מֵהַשֵּׁר הַג' אֲשֶׁר הִתְחַנֵּן לְאֱלֹהֵיו בְּדַבְּרָיו הַנְּעִימִים בְּאָמְרוֹ (מְלָכִים ב' א י"ג) תִּיקַר נָא נַפְשִׁי וְנַפֵּשׁ עַבְדֶּיךָ אֱלֹהֵי [חֲמֻשִׁים בְּעֵינֶיךָ], כִּי לֹא קָרָהּ מֵהַ שְׁקָרָה לְרֵאשׁוֹנִים מִפְּנֵי שֶׁכָּל מִי שֶׁמִּשְׁפִּיל עַצְמוֹ סוּף בָּא לִיְדֵי כְבוֹד וְגִדְלָה וְכִי שֶׁכָּר הָעֲנָוָה הַכְּבוֹד ה' וְכַמ"ש שְׁלֵמָה ע"ה (מְשָׁלִי כ"ב ד) עֵקֶב עֲנָוָה יֵרָאֵת הַ הַumility is the highest degree of the nobles and of the prophets, distinguished by their divine rank? One of them said (Gen. xviii. 27), "I am but dust and ashes "; another said (Ps. xxii. 7), "I am a worm and no man"; and so forth. They were praised for their actions and were honored. A man of intelligence should know that lowliness and meekness cause him to realize his desire in regard to present things, as thou knowest from the account of what happened to the captains of Achaziah, because of their folly; and what happened to the third captain who gently spake to Elijah (II Kings i. 13), "I pray thee let my life and the life of these thy fifty servants be precious in thy sight." Him there befell the reverse of what had befallen the former. Verily, fame and glory will be the reward of whosoever is lowly. The recompense of meekness is honor and prosperity, and also the deserving of honor. Thus it is said (Prov. xxii. 4), "The reward of humility and the fear of God are riches, and honor, and life."

וְהַחֲסִידִים הָרֵאשׁוֹנִים הָיוּ מִתְנַהֲגִים בְּמִדָּה הַזֹּאת וּמִגְבִּירִים אוֹתָהּ עַל טְבַעֵיהֶם וְנֹאמַר עַל א' מֵהַמְּלָכִים כִּי הָיוּ אֶצְלוֹ לִילָה אֶחָד אֲנָשִׁים רַבִּים יוֹשְׁבִים לְפָנָיו וְקָם הוּא בְּעַצְמוֹ וְתִקּוּ הַנֵּר, אָמְרוּ לוֹ: לָמָּה לֹא צוֹיִתָּנוּ אֲדוֹנָנוּ? אָמַר לָהֶם: מֶלֶךְ קִמְתִּי וּמֶלֶךְ שִׁבְתִּי. The most excellent of the ancient nobles (may God guide thee aright) were accustomed to exercise the quality of meekness, and preferred it to their natural impulses. It is related of an illustrious king, that one night while a number of people were assembled about him, he arose to trim the lamp. Whereupon it was said to him, "Why didst thou not utter a command, which would have sufficed?" And he answered them, "As king I rose, and as king I resume my seat."

וְאוֹמַר כִּי כָּל מַעֲלָה מִתְקַנָּא הָאָדָם עָלֶיהָ חוּץ מִן הָעֲנָוָה וְאָמַר בְּזֶה גְמָהָר הַפִּילוֹסוֹף: פְּרִי הַשְּׁפָלוּת הָאֶהְבָּה וְהַמְּנוּחָה וְתִדַּע כִּי מִגְדֹּלֶת הָאָדָם שִׁיעֵבַד אֶת אָחִיו וְאֶת רֵעֵהוּ. וְיֵשׁ מִי שֶׁאָמַר כִּי הַשְּׁפָלוּת הוּא שְׁתַּתְּחִיל בְּשִׁלּוּם מִי שֶׁתִּפְגַּע וְתִשָּׁב בְּשֶׁפָּל הַמוֹשְׁבוֹת. וּמִמָּה שֶׁדוּמָה לְמִדָּה הַזֹּאת שִׁסְתַּפֵּק הָאָדָם בְּמַעַט He was wont to say that "Every grace (of man) is envied, except meekness." The philosopher Buzurjmihir said, "The fruits of lowliness are love and tranquillity." Know thou that in honoring his brother or his neighbor, man honors himself. Someone has remarked that "lowliness consists in being beforehand with greetings to

whomsoever one may meet, and in descending to the lowest rank."
Contentment is of a kind with this quality.

ומי שיש לו המדה הזאת הגיע למעלה גדולה ואומרים מי שחננו הבורא המדה הזאת כבר אהבו. ואמר הכתוב באדם המסתפק במה שיש לו: צדיק אכל לשובע נפשו (שם י"ג כ"ה) ובהפכו אמר ובטן רשעים תחסר. ומי שחננו בוראו כח ובריאות ובטחה איננו צריך שידאג. ופרי המדה הזאת המנוחה, וכבר נאמר כי המדה הזאת היא העשר הגדול. When one is gifted with its presence, he has already gained superiority. It is said, "Whomsoever the Lord loveth he inspireth with contentment." Scripture says of the contented servant of God (Prov. xiii. 25), "The righteous eateth to the satisfying of the soul." And it says of the reverse, "But the belly of the wicked shall want." He who possesses strength, health, and a sense of security ought never to feel sad. The fruit of contentment is tranquility. The greatest riches are contentment and patience.

ואמרו קצת החכמים מי שרצונו מן העולם בדבר המספיק לו יהיה במעט שבו די לו. והסבלנות ממין המדה הזאת. ואחד מן החכמים היה מצוה את בנו מי שאינו סובל דבר אחד ישמע דברים הרבה ומי שהוא נקל אצל עצמו יהי נכבד בעיני בני אדם. אך אשר צריך האדם שירחק מן המדה הזאת שלא יהיה נכנע לרשעים. ובהזאת אמר הכתוב (שם כ"ה כ"ו) מעין נרפש ומקור משחת צדיק מט לפני רשע. והיה אומר אין בבני אדם מי שצריך לחמל עליו חמלה גדולה כחכם שנפל בין פתאים. ובמוסר לוקמאן הפילוסוף: הנדיב כשהוא נפרש נכנע, והנבל כשהוא נפרש מתגאה. ובספר הקוטי: השפל מבלי התנבל והסתלסל מבלי התגדל, ודע כי הגדלה טעות והגאון טעות. One of the sages has said, "He who desires of this world only that which is sufficient for him, will be content with the very least thereof." Another sage was wont to admonish his son, "He who cannot bear with one word, will be compelled to listen to many. He who esteems his rank but slightly, enhances men's estimation of his dignity." In holding the view that it may be right (at times) to repudiate this quality, I mean thereby that a man should not abase himself before the wicked. With reference to such a case it is said (Prov. xxv. 26), "A righteous man, falling down before the wicked, is as a troubled fountain and a corrupt stream." It was said concerning this, "He who deserves (the greatest) compassion is the wise man lost among fools." In the ethical sayings of Lokman (we find), "When the noble man forsakes the world, he becomes humble: the ignoble in forsaking the world becomes haughty." In the book of al-Kuti (it is said), "Be humble without cringing, and manly without being arrogant. Know thou that arrogance is a wilderness and haughtiness a taking refuge therein, and, altogether, a going astray."

Part 1:3

ON THE QUALITIES OF PRUDENCY AND MODESTY

השער הג' נדבר בו על ענין הבשת. נשאל לחכם: מה הוא השכל? אמר: הבשת. A WISE man was asked, "What is

intelligence?" and he answered, "Modesty." Again he was asked, "What is modesty?" and he replied, "Intelligence."

וְהַמְדָּה הַזֹּאת אֵף עַל פִּי שֶׁהִיא מַעִין הַשְּׁפָלוּת מַעֲלָתָהּ גְּדוּלָּה מִמֶּנָּה מִפְּנֵי שֶׁהִיא אַחוּת לְשֶׁכֶל וְכֹל חָכָם לֵב יוֹדֵעַ מַעֲלַת הַשֶּׁכֶל וְשֶׁהוּא מַבְדִּיל בֵּין הָאָדָם וְהַבְּהֵמָה בְּמִשְׁלוֹ עַל טַבְעוֹ וּמְנֻעוֹ אֶת תַּאֲוָתוֹ. וּבִשְׁכָל מַגִּיעַ הָאָדָם אֶל תּוֹעֲלוֹת הַחֲכָמָה וְבוֹ יִגִּיעַ אֶל אֲמִתַּת הַדְּבָרִים, וְגַם בּוֹ יִגִּיעַ לְהוֹדוֹת בְּיַחֲוֹד בּוֹרְאוֹ וְלַעֲבוֹדָתוֹ וְבוֹ יוֹכֵל לְהִדְמוּת לְמַלְאָכִים. This quality, although like unto meekness and agreeing therewith, is of a nobler rank than the latter, for it is kindred to intelligence. To every man of understanding the nobility of the intellect is patent, for it is the dividing line between man and beast, in that it masters man's natural impulses and subdues passion. With the help of intelligence man realizes the benefit of knowledge and gets to understand the true nature of things; he comes to acknowledge the Unity of God, to worship his Master, and to bear a striking resemblance to the character of the angels.

וְכִיּוֹן שֶׁהַמְדָּה הַזֹּאת בְּמַעֲלָה הַזֹּאת מִן הַגְּדוּלָּה צְרִיכָה שֶׁתְּהִיָּה חֲבָרְתָּהּ וְרַעֲיָתָהּ הַדּוֹמָה לָהּ שֶׁהִיא מִדַּת הַבְּשֵׁת קְרוּבָה לָהּ בְּמַעֲלָה. וְהִרְאִיָּה עַל שֶׁהִיא דּוֹמָה לָהּ מִפְּנֵי שֶׁלֹּא רְאִיתָ מִיָּמֶיךָ בִּישׁוֹן חֲסֹר דַּעָה וְלֹא דַעְתָּן מִבְּלֵי בִשֵׁת. Since this precious quality is of so noble a kind, it follows that modesty which resembles it is almost equally so. The proof of its being thus related is, that thou wilt never see a modest man lacking intelligence, or an intelligent man devoid of modesty.

עַל כֵּן רְאוּי שֶׁיִשְׁתַּדֵּל הָאָדָם לְהַתְנַהֵג בְּמַדָּה הַחֲשׂוּבָה הַזֹּאת וְלַהֲתַחַכֵּם בָּהּ עַד שֶׁתִּשׁוּב לוֹ כְּטַבַּע, וְיִגְבֵר אוֹתָהּ עַל טַבְעוֹ, וְתְהִיָּה בְּעֵינָיו חֲשׂוּבָה מִשְׁאֵר מִדּוֹתָיו, כִּי בָּהּ יִגִּיעַ אֶל רוֹב הַמַּעֲלוֹת וְיִמְנַע בְּעַבּוּרָה מִכָּל הַמַּדּוֹת הַמְּגַנּוֹת. וְכַמ"ש מִי שֶׁיַּעֲטֶהוּ הַמָּקוֹם מַעִיל הַבְּשֵׁת יִהְיוּ מוּמָיו נֶעְלָמִים מִבְּנֵי אָדָם וְהַהוֹד וְהַכְּבוֹד סְמוּכִים לוֹ. כַּמ"ש (מִשְׁלֵי ט"ו ל"ג) וְלִפְנֵי כְבוֹד עֲנוּה. וְהַעֲנוּיִם מַגִּיעִין בְּמִדַּת הַבְּשֵׁת אֶל רְצוֹן הַבוֹרָא וּמִשִּׁיגִים הַנֶּעֱמִים הַקִּים וְלוֹמְדִים דְּרָכָיו כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תְּהִלִּים כ"ה ט) יִדְרֹךְ עֲנוּיִם בְּמִשְׁפָּט וְיִלְמַד עֲנוּיִם דְּרָכּוֹ. וְכַמּוֹ שֶׁצָּרִיךְ לוֹ לְמַשְׁכִּיל לְהַתְבַּיֵּשׁ מִבְּנֵי אָדָם כֵּן צָרִיךְ לְהַתְבַּיֵּשׁ מַעֲצָמוֹ וְאִמְרוּ כִּי הַבְּשֵׁת וְהָאִמוּנָה דּוֹמוֹת זֶה לְזֶה לֹא תִּגְמַר הָאֲחַת מִבְּלַעֲדֵי חֲבָרְתָּהּ וְאִמְרוּ כִּי הַעֲזוֹת וּמַעוֹט הַבְּשֵׁת כְּסַעֲרֵי מַעֲבוּדָה זָרָה וּמִי שֶׁרוֹצֶה לְהִרְגִיל בְּבִשֵׁת וְלַהֲטַבֵּעַ בּוֹ יֵשֵׁב תְּדִיר לִפְנֵי מִי שֶׁמִּתְבַּיֵּשׁ מִמֶּנּוּ. This being so, man must direct all his efforts to the attainment of this wonderful and highly considered quality. He must prefer it to all his natural impulses, and regard it as superior to all his other qualities, for by means of it he acquires many virtues, and all vice becomes hidden from him. Thus it is said, "The faults of him, whom modesty clothes with dignity, will not be remarked by men." Dignity and honor follow upon him. Thus it is said (Prov. xv. 33), "Before honor is humility." The meek find acceptance before God because of their modesty; He brings them unto everlasting bliss. Concerning him who understands its ways, it is said (Ps. xxv. 9), "The meek will He guide in

judgment: and the meek will He teach His way." Even as it is necessary that the intelligent man be prudent in the presence of others, so must he be prudent when alone. It was said that, "Prudency and faith are interdependent, and either cannot be complete without the other." A poet said, "Keep guard over thy modesty: truly prudency marks the countenance of a nobleman." It is said that "Impudence and a lack of prudency are offshoots of unbelief." He who wishes to acquire prudency should associate with those who are modest with respect to him.

וְהָיָה אוֹמֵר אֶחָד מִן הָעֶרְבִים: אֵל תִּרְאֶה מִבְּנֵי אָדָם אֲלֵא מִי שֶׁמֵּרָאָה אֶת עַצְמוֹ כִּי אֵינְנוּ יָכוֹל לַעֲמוֹד זֹולָתְךָ וְאִם אֶתָּה צָרִיךְ לוֹ יוֹתֵר וְאִם תִּחַטָּא לוֹ יִמְחֹל וְיִרְאֶה עַצְמוֹ כְּאֵלוֹ הוּא הַחוּטָא וְאִם תִּרְעֵ אֵלָיו מֵרָאָה עַצְמוֹ כְּאֵלוֹ הוּא הִרְעֵ לְךָ. וְאָמַר אֶחָד מֵהֶם סוּף מָה שֶׁקִּבְּלוּ מִדְּבָרֵי הַנְּבוּאָה כְּשֶׁאֵינְךָ מִתְּבַיֵּשׁ עֲשֵׂה כָּל רְצוֹנְךָ. וְאָמַר הַפִּילוֹסוֹף: חָיו בְּנֵי אָדָם בְּזָכוֹת הַדָּת וְהִירְאֶה יָמִים רַבִּים וְאַחַר כֵּן חָיו בְּמִדַּת הַבְּשֵׁת וְהִעֲנֶה וְהִשְׁפִּילוֹת. וְאָמַר אַרִיסְטוֹ בְּדְבָרֵי תוֹכְחוֹתָיו: בְּעִבּוֹר הַבְּשֵׁת יִרְבוּ הָעוֹזְרִים. An Arab was wont to say, "Pay no regard to any man unless he show thee that he cannot do without thee, even when thou needest him most, so that, if thou sin, he will forgive and act as though he were the sinner; and, if thou wrong him, he will demean himself as though he had been the offender." Another said, "Finally, one learns from the words of prophecy, 'If thou art not prudent, do whatsoe'er thou wilt.'" In the course of a characterization of modesty, the poet said, "Upon him reposes the mantel of piety: and, in truth, a light streams from between his eyes." Al-fadil says: "By reason of belief and piety, men dwell together for a time. Afterward they are kept together by reason of modesty, prudency, and blamelessness." Aristotle said in his discourse, "As a result of modesty (one's) helpers are multiplied."

וְהָיוּ אוֹמְרִים סִימֹן הַבְּנִים הַכְּשָׁרִים הַבְּשֵׁת הַנִּרְאָה עַל פְּנֵיהֶם וְהַבְּשֵׁת הִיא דֶרֶךְ הַחַיִּים הָאֲרֻכִּים וְאָמְרוּ קִצָּת הַפִּילוֹסוֹפִים הַבְּשֵׁת נוֹדַעַת בְּעַת הַכַּעַס. וְאָמְרוּ שֶׁנֶּאֱמַר הַבִּישָׁן טוֹבָה מֵאַהֲבַת הַכֶּסֶל. וּמִי שֶׁהוּא רוֹצֵה לְהִזְהַר בַּמִּדָּה הַזֹּאת אֵל יַחֲלַל אֶת הַדֶּרֶךְ פָּנָיו לְשֵׂאוֹל מִבְּנֵי אָדָם כִּי כִּיּוֹן שֶׁתַּחֲלַל אֶת הַדֶּרֶךְ פָּנֶיךָ אֵי אֶתָּה מוֹצֵא מִי שֶׁמְחַדְּשֵׁהוּ לְךָ. He was accustomed to say, "In chaste children modesty clearly rules over their countenance." It was termed prudency only because it is the way to eternal life. A philosopher said, "Modesty asserts itself in the midst of wrath." Again it was said, "The enmity of the modest man is less harmful to thee than the friendship of the fool." He who desires to guard this quality should not trifle away his dignity when asked to serve men, for when thou hast once worn out thy dignity, thou wilt find no one to renew it for thee.

אֲךְ אִם אָדָם מִתְּבַיֵּשׁ מִלְּמוֹד הָאֱמֶת וּמִהִזְהִיר עַל הַטוֹבָה לְלַכֵּת בְּדוֹרְכֵי הַתּוֹרָה וְהָעֲבוּדָה הַבְּשֵׁת הִיא מְגַנָּה וְאֵין רְאוּי לְאָדָם לְהִתְנַהֵג בָּהּ כְּמִ"שׁ הַנְּבוּיָא (תְּהִלִּים קי"ט מ"ו) וְאִדְבָּרָה בְּעִדּוֹתֶיךָ נֶגֶד מְלָכִים וְלֹא אֲבוּשׁ. אֲבָל הוּא צָרִיךְ לְהִתְבַּיֵּשׁ מִבְּנֵי

אדם ולשים על פניו מסוה הבשת. וכמו שאפיה יודע מענין שאול בהחבאו כמ"ש (ש"א י כ"ב) הנה הוא נחבא אל הכלים, בחרו האלקים למלכות כמו שנאמר (ש"א י כ"ד) הראית אשר בחר בו יי. ולדעת הפילוסופים והחכמים המדה הזאת ממעללי הנפש היקרה והיא לעמת השלמת הגוף. וגדר הפילוסוף הבשת, כי היא להפיל הדברים על דרכיהם הנעימים ולהניחם על הדרך שהוא טוב בהנחתם ומי שיתביש הדבר To make use of prudence (that is, to be overprudent), in speaking the truth or enjoining good acts, in spreading religion and devotion, is blameworthy. In such cases one must not make use of it; thus the saint said (Ps. cxix. 46), "I will speak of thy testimonies also before kings, and will not be ashamed." But it is necessary for man to cover his face with the mantle of modesty before all men, as thou knowest from the case of Saul when he hid himself, (as) it is written (i Sam. x. 23), "Behold he is hidden among the vessels." God selected him for kingship, as it is written (i Sam. x. 24), "Behold whom the Lord hath chosen." To sum up, according to the opinion of the philosophers and the sages, this quality is one of the virtues of the noble soul, and its relation to these is as that of the spirit to the body. A philosopher said, "Modesty consists in conducting affairs in the best way wherein it is possible for them to be conducted, and in leaving them in their best aspects." He who is modest will attain to power.

Part 1:4

TREATING OF THE QUALITY OF IMPUDENCE מדת העזות

השער הד' במדת העזות מה שספרנו משבחי מדת הבשת ומעלותיה ימעט כנגד גנות מדת העזות ומה מגנה היא מאד שמי הוא במדה הזאת הוא מגנה לפני המקום. וכמו אלה שנאמר עליהם (ירמיה ה. ג) חזקו פניהם מסלע, ואמר החכם בעז (משלי י"א ב) בא זדון ויבא קלון ר"ל כי כאשר תגבר מדת העזות על האדם יקל אצל בני אדם ואין מביטין אותו בעין חשיבות ולא תשורנו עין ברחמים אפילו אם יהיה חכם, כאשר עושים לבישון כמו שנאמר (ש"א) ואת צנועים חכמה. ואם הוא מן החסידים ורצה להנהיג את עצמו המנהג הטוב אשר ירצה בו הבורא יסור מן המדה הזאת ויתביש מעצמו ממעשיו וירחקנה מטבע נפשו ובמי שיש בו מדת העזות אמר החכם (ש"א כ"א כ"ד) זד יהיר לץ שמו הוא ר"ל כי מי שהוא עז פנים המקום יגמלהו כפאלו כמ"ש (ש"א) עושה בעברת זדון והסתיר בכאן יי כאלו אמר עושה יי בעברת זדון ואפשר שיהיה בעברת זדון שב אל זה העז שהוא עושה במדת העזות. WE had much to say on the praiseworthiness of the quality of prudence, but the quantity of blame which we shall mete out to the quality of impudence is small. He who is possessed of the quality of shamelessness is culpable in the eyes of God, as are those of whom it is said (Jer. v. 3), "They have made their faces harder than a rock; they have refused to return." The Saint says with reference to the impudent (Prov. xi. 2), "When pride cometh, then cometh shame," which means that when impudence prevails over the qualities of man, he is scorned by men and not

respected. He is not taken seriously, nor is he regarded with that consideration for his wisdom, even though he be learned, which is paid to the prudent. Thus it is written (ib.) "But with the lowly is wisdom." If one is wise and desires to pursue the goodly course which is acceptable unto God, let him abandon this quality, refrain from exercising it, and keep it afar from the character of his soul. Of him who is impudent the prince saith (id. xxi. 24), "Proud and haughty scorner is his name," by which he means that God will requite according to his doing, whosoever is impudent, as it is written (ib.), "Who dealeth in proud wrath." It is possible also that "Who dealeth in proud wrath" refers to such an impudent one as, by reason of the quality of impudence, provokes the displeasure and annoyance of others, and so forth.

וכשתהיה המדה הזאת בטבע האדם צריך למי שמתחבר עמו ששייבהו ממנה במיני תוכחות ובגערות כפי שיוכל עד שייסור ממה שהוא בה. וכמ"ש (שם כ"א כ"ט) העז איש רשע בפניו. אך המדה הזאת היא משבחת בעזרת התורה והראות ועבודת ואמירת האמת, אך לעמוד בה כנגד הצדיקים ונביאי האלקים מגנה למאד. כמו שאמר (יחזקאל ב. ד) והבנים קשי פנים וחזקי לב ואם יהיה האיש הזה המשתמש במדה הזאת בעל מזג מרה אדמה ויהיה בימי הבחרות אז תראה עליו המדה הזאת עד מאד. וצריך שיעמוד בפניה בהפכה, ויירא את האלקים ויתחרט ויניח המדה הזאת. When this disposition becomes part of man's nature, whosoever is familiar with him must turn him away from it by rebuking him as much as he is able, and by annoying him, until he be rid of all that was in him. Thus it is said (id. xxi. 29), "A wicked man hardeneth his face." Yet impudence (boldness) may be commendable when supporting religion, when performing "service" and speaking the truth. But to oppose thereby the righteous and the Prophets of God is reprehensible. Thus it is said (Ez. ii. 4), "Impudent children and stiff- hearted." If the man who practises this quality be of a yellow (bilious) constitution, and if in the course of his youth he give strong evidence of its possession, he must oppose to it its very reverse. Let him trust in God, and he will accustom himself to avoid this blameworthy quality and subdue it.

Part 2:1

ON THE QUALITY OF LOVE

השער הא' מן החלק השני נדבר בו על מדת האהבה כמעט שלא ימלט מן המקרה שום אדם אלא מי ששכלו מושל על טבעו וזה נמצא מעט וכשימצא הוא מן החסידים מבלי ספק. והחשק מרכב בטבע האדם ומי שרוצה להיות גביר ואדון ירחיק המדה הזאת ואל יתנהג בה וילעג לה כי היא מן המדות הגרועות. וכבר ידעת כי לא יגמרו מעללי החכמים עד שתמשול נפשם בתאותם. ומי שמושל שכלו בתאותו משבחים מעשיו ועקב השגת התאות ביאת המדוים והרעות. ומסמני מי שתאותו גוברת עליו שהוא הפכפך ואינו עומד על דבר כל שכן אם יהיה גובר על מזגו טבע הדם וימיו ימי הבחרות והזמן זמן הקיץ אז תגבר עליו המדה הזאת.

וְרַאוי לְחָכָם שְׁיִתְרַחֵק מִמֶּנָּה וְאַל יִתְנַהֵג בָּהּ כִּי הִיא מְבִיאָה לְיַדֵי הַזֶּקֶד גְּדוֹל שְׂיִדַע מֶה שְׂאַרְע לְבַעַל הַמַּדָּה הַזֹּאת מִן הַבּוֹז וְהַשְּׁפָלוּת וְהַכְּנִיעָה לְפָנֵי אוֹהֲבָהּ. וְאַחַר כָּל זֶה אַחֲרִיתָהּ רָעָה כְּמוֹ שְׂיִדַעְתָּ מִעֲנִין אֲמִנּוֹן וְתִמְרָה מֶה שְׂקָרָהּוּ מִפְּנֵי שְׁנֻטָה אַחַר תְּאַוּתוֹ. IT is almost impossible for any man to be secure from this "accident," O God, save he whose intellect is master over his nature. None such exists; and if any (be found to) exist, he is undoubtedly one of the most excellent (men). Lust is a constituent element in the nature of man, and if he desire to be master and ruler, let him cast away lust (passion), make no use of it whatever, ignore it and do without it, for it is one of the baser qualities. It is well known that the qualities of the wise are not perfected until their souls gain the mastery over their desires. The deeds of him whose intellect prevails over his lustfulness are commendable. Upon the realization of desires, there ensues the penalty of misfortune. One of the signs of him, who is overcome by his lust, is that he is very changeable, restless, and fickle of speech. Especially if, added to this, the bloody temper prevail in his constitution and he be in the period of youth and the season of spring, then it proves too strong for him. Therefore the wise man must shrink from this quality lest he make use of it and turn away from it, for there is connected with it no inconsiderable harm. Thou knowest how contempt, obscurity, and abasement come upon its devotee, and that finally its outcome is evil. This thou knowest from the story of Amnon and what happened to him when he hastened after his desire.

וְלָכוּ אֵין צָרִיךְ הָאָדָם לְהִתְנַהֵג בַּמַּדָּה הַזֹּאת כִּי אִם בְּעִבּוּדַת אֱלֹקֵינוּ וּבְתוֹרָתוֹ כִּמ"ש (תְּהִלִּים א. ב) כִּי אִם בְּתוֹרַת יְיָ חֲפָצוֹ וְאָמַר עוֹד (שָׁם קי"ט ט"ז) מֶה אֶהְבֵּתִי תוֹרָתְךָ כָּל הַיּוֹם הִיא שִׂיחָתִי. וְעַל כָּל פְּנִים מִי שְׂמַתְעֵסֵק בְּעֲנִין הַחֲכָמָה וְהַמוֹסָר יִהְיוּ מְבַדִּילִים בֵּינוֹ וּבֵין הַתְּאוּהָ. וְאָמַר הַחֲכָם כְּשִׁתְּצַטְרַךְ לְשֵׂאל עֵצָה מִבְּנֵי אָדָם עַל כָּל דָּבָר וְלֹא תִמְצָא מִי שִׁתְּשָׂאֵל הַתְּרַחֵק מִמֶּנּוּ וְאַל תִּקְרִיבֵהוּ אֶל תְּאוּתְךָ כִּי הַתְּאוּהָ אוֹיֵבַת הַלֵּב. וְאָמַר מִי שְׂנַמְשֵׁךְ אַחַר תְּאוּתוֹ יִפְסֹד, וּמִי שְׂיִמְרָה אוֹתָהּ יִגְבֹּר. וְהַמַּדָּה הַזֹּאת בּוֹחֲרִים בָּהּ כְּסִילֵי בְנֵי אָדָם מִפְּנֵי קִרְבַּת עֲרֻבוֹתָהּ. וּמֶה שְׂבוֹחֲרִים בּוֹ מִן הַשְּׁחוֹק וְהַשְּׂמֵחָה וְשִׂמְיעַת הַנּוֹגְנִים הָעֲרָבִים וְשִׂמְיעַת הַקּוֹל הָעָרֵב וְאִינָם שְׂמִים עַל לֵב מֶה שִׂיְהִיָּהּ בְּאַחֲרִיתָם מִן הַדָּאָגָה וְהַמְדוּיִם וְעַל כֵּן הֵמָּה נוֹטִים אַחֲרֵי טְבַעַם לְהַשִּׁיג הַתְּאוּהָ הַנִּמְצָאת וּכְמ"ש (מְשָׁלֵי י"ג י"ט) תְּאוּהָ נִהְיָה תְּעָרֵב לְנַפְשׁ Man ought to employ this quality only in the service of God and His divine Law, as it is written (Ps. i. 2), "And his delight is in the law of the Lord," and again (id., cxix. 97), "How I love thy law," etc. Necessarily, one who occupies himself with the quest of knowledge and moral science (theoretical science and the practical arts), will be (so busy as to be) kept from his lusts. The wise one said, "If aught befall thee and no one occur to thee whom thou mightest consult with reference thereto, avoid it and bring it not near to thy passion, for passion is an enemy of the heart." And he said, "He who is submissive to his lust is routed, and he who rebels against it gains the victory." This quality is preferred by foolish men only because of the imminence (immediateness) of its delight and for the sake of the amusement and merriment and the hearing of mirthful songs

which they get through it. They heed not the suffering and the wretchedness that follow in its train, and therefore incline in accord with their natural impulses to the attainment of present pleasure, as it is said (Prov. xiii. 19), "The desire accomplished is sweet to the soul,"

והם נוטים מדרכי החכמה והעבודה מפני שהשגת הנאותם ונעימותם רחוק מדעתם ומחשבתם היא רחוקה ואינה רחוקה, אך היא קרובה והיא רחוקה מדעתם וצריך שישתמש האדם במדה הזאת ר"ל מאהבה בעבודת האלקים כמו שנאמר (דברים י"א א) ואהבת את ה' אלקיך. ובנפשו כמו שנאמר (ש"א ב י"ז) כי אהבת נפשו אהבו. ובקרובו כמו שנאמר (בראשית כ"ט י"ח) ויאהב יעקב את רחל. וישאל אהב את יוסף. ובארץ מולדתו כמו שנאמר (שם כ"ד ד) כי אל ארצי ואל מולדתי תלך. וברעהו כמו שנאמר שאמר דוד ביהונתן (ש"ב א כ"ו) נעמתי לי מאד... מאהבת נשים. ובאשתו כמו שנאמר (משלי ה י"ט) אילת אהבים ויעלת חן. ובחכמה turning aside from wisdom and the service of the Lord, because of what appears to be the remoteness of the delight and pleasurable of these things. Verily, in their opinion, these are remote. Yet these are not remote, but near at hand. They are remote only in their mind. Therefore man must devote this quality of love to God, exalted may He be, as it is written (Deut. xi. 1), "Thou shalt love the Lord thy God"; and to his soul, as it is written (I Sam. xx. 17), "For he loved him as he loved his own soul"; to his relatives, as it is written (Gen. xxix. 18), "And Jacob loved Rachel"; to his offspring, as it is written (id., xxxvii. 3), "Israel loved Joseph"; to his country, as it is written (Num. x. 30), "But I will depart to my own land and to my kindred"; to his companion, as spake David to Jonathan (II Sam. i. 26), "Very pleasant hast thou been unto me" ; to his wife (Prov. v. 19), "Let her be as the loving hind and the pleasant roe"; to wisdom, as it is written (Prov. xxix. 3), "The man that loveth wisdom rejoiceth his father."

וממוסר המדה הזאת שיראה האדם אותה לכל בני אדם ואמר מי שרוצה להיות אהוב עם בני אדם יתנהג עמם במוסר הטוב. וההנאה מביאה לידי אהבה כמו שהנזק מביא לידי השנאה. ומחלקי המדה הזאת בקשת הגדולות והתאוות הרחוקות וראוי לאדם הנלבב ליסור את נפשו עד שיתרחק מהם. וממה שאמרו אנשי השיר בתאוה וכאשר תגבר המדה הזאת על הנפש יתבטלו החושים ואיננו מרגיש במה שהוא בו מן הטעות. וכמו שאומרים עליו (ישעיה כ) הוי האמרים לרע טוב ולטוב רע ואמר החכם אהבתך הדבר מעורר עיניך ואוטמת אזניך. וחכם אחד כתב לחכם אחר בענין הכרח התאוה ואמר: לא תגיע אל מה שאתה אוהב עד שתסבל הרבה ממה שתשנא, ולא תנצל ממה שתשנא עד שתסבל הרבה ממה שאתה אוהב. The moral application of this quality is, man must evince it (in his dealings) with all men. It has been said, "He who desires to be endeared to men should conduct himself with regard to them in the best possible manner. Benefit occasions love even as injury begets hatred." Moreover, included under this quality are wishes and unattainable desires. It is right for the man of understanding that he train himself (to keep aloof) therefrom. The

following is part of what the poets have said concerning such wishes as cannot be realized, and wherefrom the soul realizes naught except possibly weariness of spirit, continual disquietude, and protracted restlessness: "My day is a day which is common to men until the darkness of the night is fallen, and then my couch wearies me. I spent my day in entertainment and in desire but the night brought me altogether to grief." Among other things which have been said with reference to devoting one's self wholly to pleasure and passion, the blameworthy outcome of this, and the trouble which is associated therewith, the poet says: "We have drunk of the dregs of the wine as if we were kings of the two Iraks and the sea; but when the sun shone brightly, thou mightest have found me with my riches flown, and poverty once more my own." When this quality obtains the mastery of the soul, the senses become blunted and man is not conscious because of his being given over to pleasure. He is as those of whom it is said (Isa. v. 20), "Woe unto them that call evil good and good evil." The maxim of the sage is, "Thy love of anything renders thee blind and deaf." One sage, writing to another on the subject of subduing the lusts, said, "Thou shalt not attain what thou lovest until thou suffer much from what thou loathest. And thou shalt not be delivered from that which thou loathest, until thou suffer much through that which thou lovest."

Part 2:2

מִדַּת הַשִּׂנְאָה (TREATING OF) HATE

הַשַּׁעַר הַב' בְּמִדַּת הַשִּׂנְאָה. צָרִיךְ שֶׁתִּדַּע כִּי מִי שֶׁשִּׂנְאָ בְּנֵי אָדָם יִשְׁנָאוּהוּ גַם הֵם. וְהַמִּדָּה הַזֹּאת כְּשֶׁתִּגְבֵּר עַל נַפְשׁ אָדָם הִיא מְזַקֶּת אוֹתָהּ הַרְבֵּה מִפְּנֵי שֶׁמִּגִּיעַ עַנְיָנָה לְשִׂנְאָ אֶת הַמֵּאֲכָל וְאֶת הַמִּשְׁתֶּה אֲשֶׁר בָּהֶם חַיֵּי רוּחוֹ מִלְּבַד אֲשֶׁר מְבִיאָה אֵלָיו מִן הַהִזָּק מִשִּׂנְאָת בְּנֵי אָדָם וְכִשְׁתִּהְיֶה אַהֲבָה גְדוֹלָה שְׁלֵא לְשׁוּם שָׂמִים תָּשׁוּב לְשִׂנְאָה גְדוֹלָה. וְהִנֵּה יִדְעָתָּ מֵה שֶׁאָמַר בְּאַמְנוֹן (ש"ב י"ג ט"ו) וַיִּשְׁנָאֵהוּ אֲמִנוֹן שִׂנְאָה גְדוֹלָה. וּמִי שֶׁאוֹהֵב אוֹתָךְ לְדַבֵּר יִפְנֶה עֵת פְּנוֹתוֹ. וְאִין צָרִיךְ שֶׁתִּאֲמִין בְּעֶצֶת הַשׁוֹנֵא וְהָאוֹיֵב כְּמוֹ שֶׁאָמַר (מִשְׁלֵי כ"ז ו) נִעְתְּרוֹת נְשִׁיקוֹת שׁוֹנֵא. וּמִסְעִיפֵי הַמִּדָּה הַזֹּאת הַהִתְפַּכּוֹת THOU shouldst know that he who hates men is hated by them, and when this quality takes firm hold of the soul, it destroys it, because it leads to the hatred of the very food and drink with which man sustains life. Besides, he suffers injury through the hostility of men. When excessive love is expended on other than divine things, it is changed into the most violent hatred. As thou knowest from the expression (II Sam. xiii. 15), "Then Amnon hated her exceedingly." He who loves thee for some reason will turn his back, simultaneously with its disappearance and ending. Thou must not trust in the counsel of the enemy, the "Hater." Thus it is written (Prov. xxvii. 6), "The kisses of an enemy are deceitful." From this quality there branches out fretfulness. Thou knowest how the prevalence of

fretfulness has been censured, the blameworthiness which attaches to its use and the repugnance the soul feels therefor.

וּכְבֹר אָמְרוּ כִי הִהְפַּכְפֹּךְ אֵינוֹ עוֹמֵד בְּעֵינָיו, וְלֹא יִהְיֶה לוֹ אוֹהֵב, וְעֵינָיו מִשְׁתַּנִּים תָּמִיד וְאִין הַדְּאָגָה נִפְרֶדֶת מִמֶּנּוּ. וְדוֹמָה לְמִי שֶׁנֶּאֱמַר עָלָיו (שׁם י"ב כ"ז) לֹא יַחֲרֹךְ רַמְיָה צִידוֹ. וְתִדַּע כִּי הַרְבֵּה בְּנֵי אָדָם מְרַאִים הָאֱהָבָה בְּמִלּוֹתָם וְאֶפְשָׁר שִׁיְהִיו שׁוֹנְאִים גַּמּוּרִים בְּמַצְפוּנִים וְצָרִיךְ שְׁלֹא תֵאֱמִין בָּהֶם כִּמ"ש (שׁם כ"ו כ"ד) (בְּשִׁפְתָיו) [בְּשִׁפְתוֹ] יִנְכַר שׁוֹנֵא וְאֵף עַל פִּי שֶׁמְחַלֵּיק לְךָ לְשׁוֹנוֹ וּמַדְבֵּר לְךָ רַכּוֹת אֶל יֵטָה לְבָךְ אֵלָיו כִּמ"ש (שׁם כ"ו כ"ה) כִּי יַחֲנֹן קוֹלוֹ אֶל תֵּאֱמֹן בּוֹ, כִּי שֶׁבַע תּוֹעֲבוֹת בְּלִבּוֹ. וְזֶה כִּמּוֹ שֶׁהֲרָאָה יוֹאֵב לְאַבְנֵר וְלַעֲמָשָׂא שְׁלוֹם וְאֱהָבָה עַד שֶׁהֲרָגָם. וְכִמּוֹ שֶׁעָשָׂה יִשְׁמַעֵאל אֶת גְּדַלְיָה בֶן אַחִיקָם עַד שֶׁהֲרָגוֹ. וְאָמְרוּ מִי שֶׁזָרַע הַשִּׁנְאָה יִקְצוֹר הַחֲרָטָה וּמִי שֶׁהוּא נוֹהֵג הַמִּנְהָג הַזֶּה מֵרַע לֵב בֵּינוֹ וּבֵין בְּנֵי אָדָם כָּל שֶׁכֵּן שִׁינְהֵג כֵּן בֵּינוֹ וּבֵין אֱלָקָיו וְכֹאֲלוֹ הוּא מִפְתָּה אוֹתוֹ בַּתְּפִלָּה וְתַחֲנוּנִים וּבְלִבּוֹ עֵינָיו אַחֵר. וְכִמּוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תְּהִלִּים ל"ח ל"ו) וַיִּפְתּוּהוּ בְּפִיהֶם וּבִלְשׁוֹנָם יִכְזְבוּ לוֹ וְשָׂאֵר הָעֵינָיו. וְסוֹקְרָאֵט הֵיךָ מְצוּהָ תִלְמִידָיו הִשְׁמָרוּ מִמִּי שִׁישְׁנָאוּהוּ לְבַבְכֶם כִּי לִבּוֹת בְּנֵי אָדָם כְּמֵרְאוֹת וְכִמּוֹ שֶׁאָמַר הַחֲכָם (מִשְׁלֵי כ"ז י"ט) כְּמִים הַפְּנִים לַפְּנִים כֵּן לֵב הָאָדָם לְאָדָם וְהַנִּפְשׁוֹת מִשְׁתּוֹוֹת. וְהֵרַע שְׁבַמִּינֵי הַשִּׁנְאָה וְהַקְּשָׁה שְׁבָה — שִׁנְאָת הַקְּנָאָה. וּבִסְפָר הַקּוֹטִי: הַטּוֹב שֶׁבְּכָל מָה שֶׁתַּחֲשׁוּב בּוֹ עַל הַיָּמִין שׁוֹנְאֵיךְ, שֶׁתִּשְׁיֵב אֶל אֱהָבְתְּךָ אִם תּוֹכֵל. It has been said that the fretful cannot abide by one state; he has not a friend; his circumstances are always disturbed, and misery never parts company with him. He is like one of whom it is said (Prov. xii. 27), "The slothful (listless) man roasteth not that which he took in hunting." Thou knowest that many men make a show of friendship in their speech and yet frequently are enemies at heart. Do not trust them, as it is written (id., xxvi. 24), "He that hateth, dissembleth with his lips." Even though he be gentle in discourse with thee, do not associate with him, as it is written (id., 25), "When he speaketh fair, believe him not." Thus Joab also made a show of kind-heartedness and affection for Abner and Amasa before killing them. So also did Ismael favor Guedaliah ben Achikam ere he killed him. It is said, "He who sows hatred will reap regret." He who is of this character is ill-disposed to his fellow-man in matters concerning himself and another. So much the more will he be so in those affecting him and his Lord. He acts as though he were praying, but his secret thoughts are quite different. Thus it is written of them (Ps. lxxviii. 36), "Nevertheless they did flatter him with their mouth and they did lie unto him with their tongues," and so forth. The divine Socrates spake unto his disciples, bidding them "Beware of whomsoever your heart hate, for the hearts of men are like a mirror." Thus the sage said (Prov. xxvii. 19), "As in water, face answereth to face, so the heart of man to man." Souls are alike, and the most harmful and persistent form of hatred is that caused by envy. The poet saith, "Thou canst cure all manner of enmity except the enmity which comes to thee through envy." In the book of al-Kuti (it is said), "The very best that thou canst look forward to in regard to thy enemies is that thou bring them back to the love of thee, if that be possible."

TREATING OF THE QUALITY OF MERCY AND COMPASSION (PITY), THE PRAISE OF ITS POSSESSORS, AND AN EXHORTATION TO GIVE PREFERENCE THERETO. THIS FORMS THE SEVENTH CHAPTER OF THE BOOK

השער הג' מן החלק הב' נדבר בו על ענין מדת הרחמים מפני שתהיה המדה הזאת מן המדות הראויות לבורא יתברך וכללה עם הי"ג מדות המיחסות אל הבורך הוא יתברך וכל מה שיוכל האדם להתנהג בהם יש לו להשתדל בדבר כגון שיהיה ארך אפים ורב חסד נושא עון ופשע וחסא. וראוי לאדם החסיד שיתנהג בהם כפי יכלתו וכמו שרוצה האדם שירחמו עליו כן ראוי לו לרחם על מי שיצטרך אליו כמו שנאמר (ויקרא י"ט י"ח) ואהבת לרעך כמוך. וזאת המדה כלל גדול היא בתורה ומשבת עד מאד והבורא יתברך חלק אותו לעבדיו הצדיקים והכירם בה כאשר ידעת ביוסף כי נכמרו רחמיו. וראוי למשכיל שתהיה מדת רחמים והחנינה תקועה SINCE this quality is of a kind with the nature of the Creator, may He be greatly praised and mightily exalted, it is complementary to the twelve attributes especially characteristic of Him, i.e., the thirteen qualities which are ascribed to the Lord of Worlds, viz., "The Lord eternal is a merciful and gracious God," and so forth. That which it is possible for the wise man to aim at in action is, being slow to anger, "long-suffering," and largely generous, as it is said, "abundant in loving-kindnesses," tolerant of sin, as it is said, "Forgiving iniquity," and so forth. The upright and wise man must emulate these as far as he is able to do. Even as man desires that he be dealt with mercifully, when compelled to seek help, so must he be merciful to whosoever seeks his help. This quality is extremely praiseworthy, and God, exalted may He be, has distinguished His righteous servants through their love therefor. As thou knowest of Joseph, where it is said (Gen. xliii. 30), "His bowels did yearn upon his brother." The intelligent man has the qualities of pity and compassion implanted in his soul and ever present therein.

ואמר החכם מן הנדיבות שיעמד האדם במדת הרחמים והחנינה ובדברי שלמה ע"ה מצוה על הרחמים והחנינה כמ"ש (משלי כ"ד י"א) הצל לקחים למות. וממעלת המדה הזאת אצל הבורא שהוא מתנהג בה עם כל ברואיו כמו שנאמר (תהלים קמ"ה ט) ורחמיו על כל מעשיו. ובספר הקוטי אומר: אל תקצר מהצל לקוחים למות בכל יכלתך. ואמר: אל תבזה העניים כי גואלם חזק. ואמר אשרי מי שלבותם מרחמים ונמוכים. ועוד יש בו: מי שאינו מרחם — יהיה מותו ביד מי שאינו מרחם עליו. The sage said, "Mercy is the result of kindness and honesty." In regard to it, Solomon the Wise spake when he exhorted to mercy and compassion (Prov. xxiv. 11), "If thou forbear to deliver them that are born unto death." A beautiful feature of this quality in connection with the Creator, exalted and hallowed may He be, is that He is merciful in dealing with all His creatures. Thus it is said (Ps. cxlv. 9), "The Lord is good to all,

and His tender mercies are over all His works." In the book of Al-Kuti, it is said, "Spare no effort to deliver those who are confronted with death." Again he said, "Do not wrong the weak, for their Protector is God, the mighty One." He said, "Prosperous are they whose heart is ever merciful and meek," and again we find therein, "He who is not merciful will die by the hand of one who is merciless."

Part 2:4

TREATING OF HARD-HEARTEDNESS. THIS IS THE EIGHTH CHAPTER OF THE BOOK

השער הד' מן החלק השני נדבר בו על מדת האכזריות והיא מדה רעה עד מאד ואין המדה הזאת נמצאת באנשים הצדיקים ולא בחשובים אך תהיה במי שטבעם בטבע צבועים כמו האריה שאינו מרחם ולא חונן ואלה הם שנאמר בהם (דברים כ"ח ג) גוי עז פנים אשר לא ישא פנים וגו'. וזאת המדה מגנה עד מאד מעוטה ורבה ותהיה כשתחזק הנפש הכעסנית על האדם והמדה הזאת תהיה בנפש מפני שמשגת בה הנקמה מן האויבים. ואינה מגנה כל כך כשישתמש בה על הדרך הזה, אף על פי שאין ראוי למשכיל להגיע במדה הזאת עד תכלית ולא להנקם מאויבו בכל יכלתו מפני שאין זה טוב וכמ"ש (משלי כ"ד י"ז) בנפול אויבך אל תשמח. ומי שמתנהג בה להרע לחברו ולגזול ממנו בלא עוון מגנה עד מאד ובכמותם אמר דוד ע"ה (תהלים קכ"ד א-ג) לולי ה' שהיה לנו יאמר נא ישראל אזי חיים בלעונו בחרות אפם בנו. והראיה שאין המדה הזאת נמצאת אלא ברשעים מ"ש (משלי י"ב י) ורחמי רשעים אכזרי. ואמר אפלטון בענין הנקמה מי שרוצה לנקם מאויבו יוסף מעלה יתרה בעצמו. I DO not find this quality among righteous or superior men. But it is (to be found) in him whose nature resembles that of a lion, for he is one who is never sated. These are the ones of whom it is said (Deut. xxviii. 50), "A nation of fierce countenance." Upon my soul, this is a wholly detestable quality, whether (its measure be) great or small. It comes into being when the spirit of wrath prevails over a man. This quality is exercised for the purpose of wreaking vengeance upon enemies. There is no harm in making use of it in this manner, although the intelligent man ought not endeavor to be avenged upon his enemies. For this is not befitting. Thus saith the sage (Prov. xxiv. 17), "Rejoice not when thy enemy falleth." To make use of it in order that one may do evil to his fellow-man, to kill him, or to lay hold of the possessions of one who has given no offence, is reprehensible. From such as these may God preserve me, for of their ilk, the Saint said (Ps. cxxiv., i and 3), "If it had not been the Lord who was on our side, now may Israel say:" ... "Then they had swallowed us up quick, when their wrath was kindled against us." A proof that this quality is only found in the wicked is the expression (Prov. xii. 10), "But the tender mercies of the wicked are cruel." Plato, the author of the laws in regard to vengeance, said, "He who desires to be revenged upon his enemies should add (a degree of) excellence to himself."

TREATING OF JOY (CHEERFULNESS). THIS IS THE NINTH CHAPTER OF THE BOOK

השער הא' מן החלק הג' נדבר בו על מדת השמחה זאת המדה תמצא בקצת בני אדם על פניה נחלקים יש ממנה שתהיה טבעית וזה יהיה במי שטבעו חם ולח כטבע הדם וכל שכן לאדם שתאוותיו מזדמנות לו תדיר ולא עברה עליו דאגה מזמן ארך ונצל מן הדברים המעציבים ודין הוא למי שנזדמנו לו כל הדברים האלה שתראה בטבעו אותו המדה הזאת ותהיה גהתו טובה וגופו בריא ואין הזקנה ממחרת אליו וכמ"ש בו (משלי י"ז כ"ב) לב שמח ייטיב גהה THIS quality is found to differ in various men. Sometimes, it is natural; this is the case in him whose temper is humid-hot as is that of blood; especially when his hopes are well ordered and never confounded, and who, in addition, is far from experiencing suffering and free from affliction. It is but meet that in the nature of him who is of this character there appear the sign of this quality that his exterior be sound, his health robust, and old age without haste in overtaking him. Thus it is said of such an one (Prov. xvii. 22), "A merry heart doeth good like a medicine, but a broken spirit dries the bones."

ומן המדה הזאת שתהיה מקרית עם השגת התאוה והגעת משאל וממנה שיהיה שחוק תדיר ללא ענין ואפשר שיצטרף לזה דעת קלה וכמ"ש בו (קהלת ז ו) כקול הסירים תחת הסיר כן שחוק הכסיל. וכבר נאמר כי מאותות השוטה שחקו במקום ששאינו ראוי בו השחוק. Sometimes it is coincident with the attainment of the desire and the realization of a wish. Peculiar to it is continual smiling without (apparent) cause. Very often lightmindedness accompanies it, whereof it is written (Eccl. vii. 6), "For as the crackling of thorns under a pot, so is the laughter of the fool." It has been said that one of the distinguishing marks of the fool is his laughing when there is no occasion for laughter.

ואני אומר כי האנשים שראוי להיות המדה הזאת בהם יותר מכל אדם הם שנפשותם נמלטת מן החוץ והזכות והברות המתחסות אל המלכות העולות אל המעלות הרוחניות יותר משאר בני אדם, רצה לומר נפשות הצדיקים שהם בנעם שלם בענין עבודה ובשמחה גדולה בפרישותם כמ"ש (תהלים ל"ב י"א) שמחו בני וגילו צדיקים והרנינו כל ישרי לב. ואין ראוי למי שיש לו מוסר להתנהג בשחוק במושבות ובמעמדות מפני שאומר מי שרוב שחוקו, מתמעט מוראו והשחוק מסיר הדר מפנים. וכמו שהדאגה כשהיא גוברת גורמת הבכי כן השמחה כשהיא גוברת מראה השחוק. I hold that this quality is to be found in the souls of those, above all, who are free from defilement, the righteous, the pious, the pure, destined for the Heavenly Kingdom, rising to spirituality, i.e., the souls of the upright, for they are in perfect enjoyment of their condition of service and greatly rejoiced because of their worship, as it is written (Ps. xxxii. 11), "Be glad in the Lord and rejoice, ye righteous; and shout for joy, all ye that are

upright in heart." The well-bred man ought not to indulge in laughter when seated in an assembly, for it was said that for him who laughs much, but little respect is felt. Facetiousness takes away the veil of dignity. Even as anxiety (apprehensiveness) when it is aroused gives rise to weeping, so gladness, when it is stirred, incites to laughter.

וממה שראוי לדעתן שידעהו כי המדה הזאת וזולתה איננה בטבע הנפש המדבר על דעת ג' אלינוס אך היא בנפש הבהמית והראיה על זה שאתה רואה השחוק יארע עם הענינים המשחקים ואפשר שלא יוכל האדם למשול בעצמו שלא ישחק וכן נאמר על הפעס ושאר המדות הדומות לאלה. ועל כן צריך האדם שישתדל שתסכית נפשו הבהמית לנפשו המדברת ר"ל שינהיג שכלו את טבעו, וכשיהיה כן אז יהיה נמנה עם גדולי בני אדם. וממה שאמר סוקראט: הדבר שהשמחה בו הוא שהאבל עליו. ובמוסר אריג'אנס בענין השמחה: השמחה ללב חיים ומעלה, והדאגה דוחק ואבדון. Therefore the intelligent man ought to understand that this quality and some other qualities are not of the rational soul, as Galen holds, but of the animal soul. The proof of this is that thou seest laughter break out in spite of dreadful events. Often, too, man is unable to refrain therefrom. The same is held with regard to wrath and other qualities. Considering this, man should urgently seek to render his animal soul submissive to his rational soul: namely, that his intellect guide his nature. When he does this, he becomes included among the most excellent men. Wherefore Socrates says in regard to joy, "Whatever causes joy causes sorrow." In the ethics of Diogenes, treating of joy, he states: "Joy is life and exaltation to the heart, whereas grief is distress and destruction."

Part 3:2

TREATING OF GRIEF (APPREHENSIVENESS). THIS IS THE TENTH CHAPTER OF THE BOOK

השער הב' מן החלק השלישי נדבר בו על מדת הדאגה. זאת המדה היא נמצאת בנפש בהמנע תאוותיה ושמה תביאנה אל שערי מות כשתפקד מה שהיא אוהבת. וכמה קשה המדה הזאת כשהיא נכרת וכמה רע ענינה כשהיא גוברת, וכבר אמרו וכן הדאגה היא המיתה הטבעית. THIS quality usually succeeds in establishing itself in the soul when wishes fail of realization, and then the soul is brought to such a point as almost to be killed when it loses the objects of its love. Oh, what a quality is this! How serious a matter when it comes into evidence, and how waste is its place when it prevails! Thus it was said, "Apprehensiveness is a living death."

ואני רואה מדרך הזריות שנתערב מעט בכאן בשער הזה אולי האלקים יחננו וישים בפנינו מן הדברים המנחמים והמשעשעים והמשמחים מיגונות האדם עד שיהיה המאמר הזה ממציא לי רפואה, אף על פי שאי אפשר שתמצא ארוכה לחולי הנפש אלא ברפואה הרוחנית. וכמו שזה הענין יותר מגיע אל הנפש מכל ענין כן רפואתו

יותר קשה להמצא. ומאלקים נשאל להצילנו ממנו ברחמיו. ואומר כי טבע המדה הזאת קר ויבש כטבע המרה השחורה אין איש נמלט ממנה. ויש שמגיעים ממנה אל מגע דבר גדול עד שיחלו חולי הנפש. וכמו שנאמר (משלי י"ב כ"ה) דאגה בלב איש ישחנה. ודע כי המדה הזאת היא נראית הרבה על הפנים. כמו שידעת שאמר יוסף לסריסי פרעה כשראה את פניהם זועפים, כמו שנאמר (בראשית מ. ו) וירא אותם והנם זעפים. וכמו שאמר ארתחשסתא לנחמיה (נחמיה ב. ב) מדוע פניך רעים ואתה אינך חולה. וכבר התבאר כי המדה הזאת נראית על הפנים ונכרת בה הכרה גמורה. I have determined to linger here a little in the discussion of this chapter. Perhaps God will grant us His grace and inspire us with excellent words, which may relieve the sadness of man, so that he may find healing in our discourse, because it is impossible to find healing for psychical ills other than in spiritual remedies. As this takes firmer hold of the soul, so also it becomes more difficult to find the remedy. Of God we pray that He protect us therefrom in His graciousness. The constitution of apprehensiveness is cold and dry, like the black gall (humor). No man can absolutely escape it. In some it attains immense proportions, so that they thereby become afflicted with psychical ailments. Thus it is said (Prov. xii. 25), "Gloom in the heart of man maketh it stoop, but a good word maketh it glad." Know thou that this quality is generally visible in the countenance, as thou hast seen in the case of Joseph, who discerned what was in the heart of " the servants of Pharaoh," when he beheld their austere countenances; it being said (Gen. xl. 6), "And he looked upon them, and behold they were sad," and as Artaxerxes said to Nehemiah (Neh. ii. 2), "Why is thy countenance sad, seeing thou art not sick." Thus it is obvious that this quality is generally distinctly visible in the countenance.

וצריך שתדע כי כשיהיה האדם שכור באהבת העולם הזה שהוא עולם ההנהגה וההפסד איננו נצל מבקשת הקנינים הנוסעים תמיד מיד אל יד. וכשישיג אותם ויפקדם אז תקרהו הדאגה. ובהפך זה כשיפנה לבו מן העולם הזה ומקבל על עולם השכל אפשר שינצל מן החליים הנפשיים אשר המה לקנינים העולמיים, כשיפנה מן העסקים ההבליים ויטה נפשו אל החכמות המוסריות ואל החקות התוריות. Thou shouldst know that if a man be madly in love with this world, which is a world de generatione et corruptione, he never omits to seek the gratification of the senses, constantly moving on from one thing to another. If he attain them and then lose them, gloom overcomes him. On the other hand, if he be made to forget this world, and apply himself to the world of intellect, then it becomes possible for him to escape the psychical ills, which are (occasioned by) worldly acquisitions, that is, if he turn away from vain works and incline in the fulness of the soul to ethical science and religious laws. Therefore the intellectual man ought to cast away the lowly quality of the masses and the grandiose manner of kings.

וְכִשְׁלֹא יִהְיֶה לְאָדָם מֶה שֶׁהוּא חֹפֵץ שִׁיחַפֵּץ מֶה שִׁיְהִיָּה, וְאֵל יִבְחַר בְּהַתְמַדַּת הַדְּאָגָה. וְרֹאיוּ לָנוּ שֶׁנִּשְׁתַּדֵּל לְרַפָּא נַפְשׁוֹתֵינוּ מִן הַמִּקְרָה הַזֶּה, כִּיּוֹן שֶׁאַנְחֵנוּ רוֹאִים שֶׁנִּסְבַּל קִשׁוֹת בְּעִבּוֹר רַפּוּאוֹת גּוֹפְנוּ כִּסְבָּל הָאֵשׁ וְהַבְּרָזֵל וְהַדּוּמָה לָזֶה וְכָל שְׂכָן שֶׁנִּרְגִיל לְתַקּוֹ נַפְשׁוֹתֵינוּ בְּכַח הָעֶצֶה וְשֶׁנִּסְבַּל סָבֵל מֵעַט כִּדִּי שֶׁנִּנְהַיֵּגְנָה הַמְנַהֵג הַטּוֹב. וְעוֹד נִדְעֵ כִּי בְּאִשֶׁר נִעְלָה עַל דַּעַתְנוּ שֶׁלֹּא יִשְׁיַגְנוּ מִקְרָה כְּאֵלוֹ הֵיינוּ רוֹצִים שֶׁלֹּא נִהְיֶה כָּלֵל, מִפְּנֵי שֶׁהַמִּקְרִים יִהְיוּ בְּהַפְסַדַת הַהַיּוֹת, וְאִם לֹא יִהְיֶה הַפְּסָד לֹא תִהְיֶה הַיּוֹה. וְאִם נִרְצָה שֶׁלֹּא תִהְיֶינָה הַקּוּרוֹת, כְּאֵלוֹ רְצִינוּ שֶׁלֹּא נִהְיֶה. וְהַהַיּוֹה – בְּטֵבַע, וְהַהַפְּסָד – בְּטֵבַע. וְאִם נִרְצָה שֶׁלֹּא יִהְיֶה מֶה שִׁישׁ בְּטֵבַע נִרְצָה דְּבַר הַנִּמְנָע. וּמִי שֶׁרוֹצֵה דְּבַר הַנִּמְנָע וְיִמְנַע רְצוֹנוֹ, וּמִי שֶׁיִּמְנַע רְצוֹנוֹ נִקְרָא עֲנִי. If it be impossible for a man to have what he desires, he must desire what he has. Let him not prefer continual gloom. We ought to strive to cure our souls of this evil (disease), in the same way as we must suffer hardships in trying to cure our bodies and to rid them of diseases by means of burning and cutting (fire and iron), and so forth. Rather must we gradually accustom ourselves to improve our souls through strength of purpose, and to endure a little difficulty in order that, as a result of this, we may pursue a praiseworthy course. We know, moreover, that if we represent to ourselves that no misfortune will befall us, it is as though we desired not to exist at all. Because misfortunes are a necessary condition of the passing of worldly things. If this were not, there could be no becoming. Ergo, to wish that no accident should come to pass is like wishing not to exist. But existence is (a part) of nature, and annihilation likewise is (a part) of nature. Then if we desire that this be not (a part) of nature, we desire the impossible; he who desires the impossible will have his wish denied, and he whose wish is denied is miserable.

וְרֹאיוּ לָנוּ שֶׁנִּתְבַּיֵּשׁ מִהַגְּבִיר הַמִּדָּה הַזֹּאת רְצוֹנֵי לוֹמַר הָעֲנִיּוֹת, וְנִשְׁתַּדֵּל לְעֵלוֹת אֶל מַעְלוֹת הַטּוֹב. וּמִי שֶׁרוֹצֵה שֶׁלֹּא יֵאָבֵל יִדְמָה בְּנַפְשׁוֹ הַדְּבָרִים הַמְּבִיאִים לִידֵי הָאָבֵל כְּאֵלוֹ הוּא חוֹשֵׁב שֶׁקִּנְיָנוּ עֵתִיד שִׁיאָבֵד וְיֵאָבֵל עָלָיו וַיַּחֲשִׁבֵהוּ כְּאֵלוֹ אָבֵד אוֹ שֶׁפָּקַד אֲהוּבּוֹ. וְאִינֵנִי מוֹצֵא כָּלֵל לְאִנְשֵׁי הַנַּפְשׁוֹת הָעֲלִיוֹנוֹת וְהַמְּזֻמוֹת הַנִּכְבָּדוֹת הַיְקָרוֹת סִימֹן דְּאָגָה. וְכִבֵּר אָמַר סוֹקְרָטֵס: מֶה זֶה שֶׁלֹּא רָאִינוּ עָלֶיךָ סִימֹן דְּאָגָה מֵעוֹלָם? אָמַר: מִפְּנֵי שֶׁלֹּא קִנִּיתִי דְּבַר שֶׁאֶפְקָדֵהוּ וְאֶדְאָג עָלָיו. We ought to be ashamed to give the preference to this quality, grief, and we should yearn to rise unto a state of beatitude. Let him who would not mourn represent to his soul the things that lead to mourning, as though they already were; thus, for example, let man say, "A certain possession of mine will be destroyed and I will mourn for it," accounting it as already destroyed, or (considering) as already lost that which he loves. Concerning this, the poet-philosopher said: "The man of prudence grows up, representing to himself his mishaps before they befall him; if they befall him suddenly, they will not terrify him because of the things already pictured in his soul. He sees that one thing will lead to another, and therefore he knows the end from the beginning." But not the least trace of apprehensiveness is to be found in those who are of lofty souls and noble aspirations. Socrates was asked, "Why do we never perceive in thee any

sign of apprehensiveness?" And he answered, "Because I have never possessed anything over the loss of which I would grieve."

וּמִמָּה שֶׁרָאוּי לְמִשְׁכִּיל שֵׁיחֲשׁוּב בּוֹ כִּי אֵין בְּכֹל הָעוֹלָם מִן הַדְּבָרִים הַגְּדוֹלִים שֶׁלֹּא יִהְיֶה קָטָן בְּתַחֲלָתוֹ וְאַחַר כֵּן יִגְדֵל – אֲלֹא הַדְּאָגָה, כִּי הַגְּדוּלָה שֶׁתְּהִיָּה בְּעֵת פְּגִיעֶתָהּ וְכֹל אֲשֶׁר הִיא הוֹלֶכֶת דָּלָה וּמִתְמַעֵטֶת עַד שֶׁתִּכְלֶה לְגַמְרִי. וְהַזְרִיז הַחֶכֶם אֲשֶׁר יִתְאַמֵּץ בְּעֵת מִקְרָהוֹ כְּפִי גְדֻלָּתוֹ וְחֲשִׁיבוֹתוֹ. וּמִצָּאָנוּ אֶלְכֶסְנֶדֶר כְּשֶׁכָּתַב לְאִמּוֹ לְנַחֲמָה עַל מוֹתוֹ וְאָמַר בְּכַתְּבוֹ: אִמִּי, צִוֵּי לְבָנוֹת מְדִינָה גְדוֹלָה וּבְצוּרָה בְּעֵת שֶׁיִּגִיעֶךָ שִׁמְעֵ מוֹת אֶלְכֶסְנֶדֶר, וְזִמְנֵי בָּהּ מִן הַמֵּאֲכָל וְהַמִּשְׁתֶּה. וְקִבְּצִי אֵלָיָהּ בְּנֵי אָדָם מְכֹל הָאָרְצוֹת לְיוֹם יָדוּעַ לֶאֱכֹל וְלִשְׁתּוֹת. וְכֹאֲשֶׁר יִהְיֶה הַכֹּל מְזֻמָּן וְיִהְיוּ כָּל הָעַם נְכוֹנִים וּמְזֻמְנִים לְהַכְנִס אֶל הַסְּעוּדָה אֲשֶׁר זָמְנָה הַמַּלְכָּה, יִכְרִיזוּ בָּעַם שֶׁלֹּא יִכְנִס אֶל בֵּית הַמַּלְכָּה אָדָם שֶׁעָבַר עָלָיו מִקְרָה אוֹ שֶׁמִּצָּאוּ יָגוֹן. וְעֲשֵׂתָהּ כֵּן בְּעֵת שֶׁהִגִיעָה הַכְּתָב אַחֲרֵי מוֹתוֹ. וְכִיּוֹן שֶׁצּוּרָתָהּ שֶׁלֹּא יִכְנִס אֶל בֵּיתָהּ מִי שֶׁקְרָאָהּ פָּגַע, רָאֵתָה שֶׁלֹּא נִכְנַס שׁוּם אָדָם. וְיִדְעָה שֶׁכֵּן שֶׁלֹּא כֵּן בְּנֵה אֲלֹא לְנַחֲמָה עַל עֲצָמוֹ. Wherefore let the intelligent man consider that there is nothing in this world of all that grows, save it be insignificant at the outset, and afterward develops, except grief, which is greatest on the day it comes into being, and the longer it continues the less it becomes, until it entirely disappears. The firm and resolute man is he who braces himself up with all his might in the hour of his affliction. Alexander, in order to console his mother about himself (in the event of his death), wrote to her as follows: "My mother, order a great and fortified city to be built when the news of Alexander's death reaches you. Prepare therein for eating and drinking, and gather together in it, on an appointed day, men from all the lands to eat and drink. When that has been done and all the men are ready to eat and drink what the queen has prepared, let it be proclaimed at that moment that no man should enter her abode whom misfortune has befallen." And thus she did upon the death of Alexander. But when she ordered that no one whom misfortune had befallen should enter her house, she noticed (that) no one (came). Then she felt sure that he had only wished to comfort her about himself.

וְשִׁמְעַ אֶלְכֶסְנֶדֶר מֵאַרִיסְטוֹ רָבוּ כִּי הַדְּאָגָה מְמַעֵטֶת אֶת הַלֵּב וּמְכַלְתָּהּ, וְרָצָה לַעֲמוֹד עַל אֲמִתּוֹת הַדְּבָר. וְלִקַּח מִקְצַת מֵיָנִי הַבְּהֵמוֹת מֵהַ שֶׁהֵן דּוֹמוֹת לְאָדָם בְּטַבְּעוֹ, וְאַסַּר אוֹתוֹן בְּמִשְׁמַר יָמִים רַבִּים בְּמַחֲשָׁכִים. וְצִוָּה לְתֵת לָהּ מִן הַמְּזוֹן כְּדִי חִיּוֹתָהּ, וְאַחַר כֵּן הוֹצִיאָהּ אֶלְכֶסְנֶדֶר מֵאַרִיסְטוֹ רָבוּ אֶמְרָה הָאֵמֶת וּשְׁחָטוּ. וּמִצָּא לְבֹן שֶׁכָּלָה וְנָמַס. וְיָדַע כִּי אֶרִיסְטוֹ רָבוּ אֶמְרָה הָאֵמֶת וּשְׁחָטוּ. Alexander had heard from Aristotle, his master, that "Grief injures the heart and destroys it." He wished to ascertain the truth of this. He therefore decided upon an animal, the nature of which was nearest to that of man, confined it in a dark place, and allotted to it nourishment only sufficient to sustain its body. Afterward he led it forth and slaughtered it: whereupon he found its heart dissolved and melted away. Then he knew that Aristotle had spoken nothing but the truth.

ומדברי ג'אלינוס בדאגה אָמר: הדאגה כלות הלב והיגון חולי הלב. ואחר כך פָּרש ואמר כי היגון על מה שהיה והדאגה על מה שיהיה. ובמקום אחר אָמר: היגון על מה שְעָבַר והדאגה על מה שְעָתִיד. על כן הזָהַר והשָמֵר מן הדאגה כי הדאגה חלי הלב. Among the words spoken by Galen on grief (we find), "Apprehensiveness is a consuming of the heart, and sadness is a sickness of the heart." Afterward he explained this, saying, "Sadness is felt for what is past, and apprehensiveness for what may occur." In another place again (he said), "Sadness (is occasioned) by what has occurred, and apprehensiveness is (felt) for what may come to pass. Therefore beware of sadness, for sadness is the end of life." Dost thou not see that when the face of man is overclouded (with sadness), he will perish of grief.

ואמרו קצת החכמים שתית סם המות יותר קלה מן הדאגה. ואם ישאל שואל, מה תועלת יש בהגברת המדה הזאת בעת פגיעת המקרה והראותה. נשיב, כי יש תועלת כדי להוציא הלחה אשר היא עקר הדמע אשר נפסדה כבר ונלאה כח הטבע להוציאה כאשר מוציאים הלחות המעפשות מן הגוף ברפואות המכריחות להקיא, וכאשר מנקים שאר הלחות במה שדרך לנקותם. וכמו שהוא ידוע כי קצת הילדים הקטנים לא תתנקה הלחה המפסדת שבהם אלא בבכי. וזאת היא הנפש הטבעית לבכי. וממה שאמר סוקראט באבל: האבל מדה הלבבות כמו שהחליים מדה הגופות. ומדברי בטלמיוס: מי שרוצה להאריך ימים יזמן למקרים לב אמיץ. One of the sages said, "Drinking poison is easier (to endure) than apprehensiveness." Now, if one should ask what benefit is derived from choosing this quality at the occurrence of misfortune and its appearance, I would answer that in shedding the tears which have become spoiled and stagnant, and which nature is incapable of returning to their place, we pour out the putrid humors, which have become rotten, the chyme, and we remedy it through purifying drugs, and thus we cleanse the humor in such a manner as to cause it to return to its original state. Thus it is known that in some small children there is a spoiled excess, which cannot be passed off save through weeping. This, then, is the natural use of weeping. Wherefore Socrates said, "Sorrows are a species of ills of the heart, as diseases are ills of the body." Among the words of Ptolemy on this (subject are), "Let him who wishes to live long, prepare to meet misfortunes with a patient heart."

Part 3:3

TREATING OF TRANQUILITY. THIS IS THE ELEVENTH CHAPTER OF THE BOOK

השער הג' מן החלק הג' נדבר בו על מדת הבטחון והשלווה. המדה הזאת משבחת כשינהג בה האדם בבטחונו באלקיו ובהשענו עליו. כמו שכתוב (משלי כ"ב י"ט) להיות בה' מבטחך. וזה טבע משבח ובעליו ראוי לטובה הגדולה ולחסד הגדול מאלקים, כמו שנאמר (תהלים ל"ב י) והבוטח בה' חסד יסובבנו. וראוי לברך מי

שהוא על הדרך הזאת, כמו שנאמר (ירמיה י"ז ז) ברוך הגבר אשר יבטח ביה והיה יי מבטחו. והמדה הזאת יותר מה שהיא נמצאת בצדיקים יראי אלקים כמו שנאמר (תהלים קט"ו י"א) יראי ה' בטחו בה'. וממעלת המדה הזאת ויתרונה כי בה יעד בית יעקב בעת הגאולה כמו שנאמר (ירמיה ל. י) ואתה אל תירא עבדי יעקב נאם ה'. וכמו שנאמר במי שבוטח באלקיו ומאמין בו, (תהלים קי"ב ז) משמועה רעה לא THIS quality is commendable when a man directs it in faith in the Lord, and places his reliance and his confidence in Him. Thus it is said (Prov. xxii. 19), "That thy trust may be in the Lord." This is a praiseworthy disposition: its possessor is worthy of very good fortune and abundant mercy from God, as it is written (Ps. xxxii. 10), "He that trusteth in the Lord, mercy shall compass him about." He who is in this state deserves to be blest, as it is said (Jer. xvii. 7), "Blessed is the man that trusteth in the Lord and whose hope the Lord is." This quality is usually found in the upright, those who fear God and who are referred to in the command, which declares (Ps. cxv. 11), "Ye that fear the Lord, trust in the Lord." The excellence of this quality and its merit before God, exalted be He, (is seen in the fact that) He promised it to Jacob during his sleep, as it is said (Isa. xlv. 2), "Fear not, O Jacob, my servant," and as it is said of the righteous man who trusts in the Lord and who confides in Him (Ps. cxii. 7), "He shall not be afraid of evil tidings: his heart is fixed, trusting in the Lord."

Part 3:4

TREATING OF PENITENCE (REMORSE) AND GUARDING AGAINST (THE NEED OF) IT. THIS IS THE TWELFTH CHAPTER OF THE BOOK

השער הד' מן החלק השלישי נדבר בו על מדת החרטה. המדה הזאת תהיה כשאדם שב מדרך חטאו כי כשראה ממנו ענין החרטה אז תהיה תשובתו שלמה, עם הקדמת הג' הדברים שהם התשובה ובקשת המחילה ושיקבל שלא לשנות. וכמו שבאר אותם רבינו סעדיה בכמה מקומות וקצת החכמים היו אומרים: מי שמתחרט על מה שעבר מחטאו כאלו לא חטא. וזאת מדה משפחת על הדרך הזאת, אך הענין המגנה שבה במי שיאמר היום הן על שום דבר ואחר כן יתחרט, או במי שגנדר להתענות או לתת בצדקה ויתחרט אחר כן — בעל המדה הזאת מגנה THIS quality comes into being, when a man quits a sinful state and repents. When he gives evidence of the quality of penitence, then his repentance is complete. It must be preceded by three conditions, namely, penitence, seeking pardon, and guaranteeing to abandon one's wonted course. Thus our master Saadya Alfayumi, may God be gracious unto him, explained that one of the righteous was wont to say, "He who repents of his past sins is as though he had not sinned." This trait is commendable from this point of view. But the reprehensible side of it comes to light in the case of him who says "Yes" to-day in some matter and after a time regrets what he has said and

retracts, or who vows to fast or to give alms and repents of his vow. All this is blameworthy.

וְדֹרֵךְ הַשֶּׁכֶל בְּעֵינֵי שְׂיָהָר הָאָדָם מֵהֵבִיא אֶת עֲצָמוֹ בְּדָבָר שְׂיִתְחַרֵּט בּוֹ אִף עַל פִּי שְׂאִין בְּכַח בְּנֵי אָדָם לְמַשֵּׁל בְּנַפְשָׁם מֵהַגְבֵּרֵת מִדּוֹתָם אַךְ צָרִיךְ לָהֶם שְׂיִשְׁתַּדְּלוּ לְהַרְגִיל נַפְשָׁם לְדַלֵּג מִן הַמְּנַהֲגִים הָרָעִים אֶל הַטּוֹבִים וּמִן הַמִּדּוֹת הַמְּגִנּוֹת אֶל הַמְּשַׁבְּחוֹת. וְזֶהוּ תְּכֵלִית הַטּוֹב שְׂיִוְכַל הָאָדָם לְמַשֵּׁל בְּרוּחוֹ וּלְכַפּוֹת אֶת נַפְשׁוֹ וּלְהַנְהִיגָהּ הַמְּנַהֵג הַטּוֹב. The reasonable way, in my opinion, is for man to beware of placing himself in a position which he may be compelled to regret. Although men have not the power so to control themselves, that they can choose (all) their qualities, nevertheless they can desire to rise gradually from a base to a lofty course, and from faulty qualities to sound ones. The acme of bliss for man is to be able to bridle his soul, to rule it, to lead it along the right way. He whose nature yields to his intellect becomes lordly; his merit becomes high and profitable, and his deeds are praised.

Part 4:1

TREATING OF WRATH. THIS IS THE THIRTEENTH CHAPTER OF THE BOOK

הַשַּׁעַר הָא' מֵהַחֶלֶק ד' נְדָבָר בּוֹ עַל מִדַּת הַכַּעַס. הַמִּדָּה הַזֹּאת אִף עַל פִּי שֶׁהִיא בְּאֵה מִכַּח הַנֶּפֶשׁ הַחַיָּה שֶׁמִּנּוּ אוֹתָהּ מִדָּה מִמִּדּוֹת הָאָדָם מִפְּנֵי הַדְּמוּתָהּ לְמִדּוֹתָיו. וְאַנְחֵנוּ מְדַבְּרִים עִתָּהּ בְּתוֹעֲלוֹתֶיהָ וּבַנְּזֻקָהּ, אִף עַל פִּי שְׂתוֹעֲלוֹתֶיהָ אֵינָן נַחֲשָׁבוֹת כְּנֶגֶד נְזֻקָהּ וְאִם כָּל מִדָּה מְגִנָּה יֵשׁ לָהּ תוֹעֲלַת בְּקִצַּת הָעֵתִים כְּאֲשֶׁר יֵשׁ לְכָל מִדָּה מְשַׁבְּחַת נְזֻק בְּקִצַּת הָעֵתִים. וְכִבֵּר יִדְעַתָּה כִּי הַשְּׂתִיקָה מִדָּה נַחֲמַדַּת בְּאָדָם, וְכִאֲשֶׁר מִתְּנַהֵג בָּהּ בְּשִׁמוּעַ הַכָּזָב תִּשׁוּב מְגִנָּה. וְהַכַּעַס מִדָּה מְגִנָּה, וְכִאֲשֶׁר מִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהּ לְהוֹכִיחַ אוֹ לִיֶּסֶר אוֹ מִפְּנֵי קִנְיָתוֹ בְּעִבּוֹר הָעֵבְרוֹת תִּשׁוּב מְשַׁבְּחַת. וְרֵאוּ לִיֶּסֶר הַמְּשַׁכִּיל הַנִּלְבָּב הַשָּׁלֵם לְהַנִּיחַ שְׂתֵי הַקְּצוֹוֹת וְיִתְנַהֵג בְּמִדָּה הַבִּינּוֹנִית עַל הַנְּכוּן. וְגַאֲלִינוּס אָמַר בְּסֵפֶר מִדּוֹת הַנֶּפֶשׁ כִּי הַכַּעַס וְהַרְגֵז הֵם שְׁנֵי שְׁמוֹת לְעֵנִין אֶחָד. וְנִרְאָה עַל פְּנֵי הַכַּעַסוֹ כְּאִלוֹ הוּא עֵמוּס מִתְחַמֵּם גּוֹפּוֹ הַרְבֵּה וּמִתְנַדְּנָד לְבוֹ נְדָנוּד גָּדוֹל וְדוֹפֵק דְּפָקוֹ בְּחִזְקָה וּבְמַהִירוֹת. וְאָמַר בּוֹ מִי שֶׁכַּעְסוֹ בְּמַחֲשָׁבָה יִרְאֶה עָלָיו הַיִּשׁוּב וְהַהֲדָר, וּמִי שֶׁכַּעְסוֹ שְׁלֵא בְּמַחֲשָׁבָה יִרְאֶה עָלָיו הַשְּׁטוּת. וְעוֹד אָמַר: מִי שֶׁכַּעְסוֹ חֲזָק וְרָגִזוֹ אֲמִיץ אֵינּוֹ רְחוּק מִן הַמְּשַׁגְּעִים הַנִּכְפִּים. THIS quality, although among the forces of the animal soul, we have set down as one of the qualities of man, because of its analogy to his other qualities. Let us begin by describing its useful side, although the latter is inseparable from its baneful aspect. There is no quality so reprehensible, but that it at times serves a use, even as no quality is so praiseworthy, but that it frequently becomes detrimental. Thus thou knowest that silence is a commendable trait, but it becomes detestable when resorted to while listening to absurdities. Wrath is a

reprehensible quality, but when employed to correct or to reprove, or because of indignation at the performance of transgressions, it becomes laudable. Therefore the thoroughly wise and ethically trained man must abandon both extremes and set about the right mean. Galen said in his book on the qualities of the soul, "Wrath and anger are two words with one meaning." "Sometimes it appears, (to judge) from the countenance of the wrathful, that he is distressed, his body feverishly inflamed, his heart throbbing violently, his pulse beating strongly and swiftly." He said again, "Dignity becomes apparent in him who indulges in wrath only after reflection. But he who indulges therein unadvisedly gives evidence of stupidity." Wherefore the saying, "He who is mighty in wrath and violent in anger is not far removed from the mad." In the book of Al-Kuti (it is said) that the man of wrath is never seen to be joyful.

ונאמר כי שמנו לנפש הכעסנית ד' מדות: הממהר לכעס וממהר לרצות מדה שוה. ויותר מה שימצא על המנהג הזה בעל מזג מרה אדמה. ומי שמאחר לכעס ומאחר לרצות גם כן ענין שוה. וזה המנהג למי שיש לו מרה שחורה. ומי שהוא ממהר לכעס ומאחר לרצות ענין מגנה עד מאד שהוא יוצא מגדר המדה השוה. אך המאחר לכעס וממהר לרצות משבח הוא למאד. והמעלה הזאת ממעלות האנשים הגדולים החסידים אשר לא נראתה במדותם מדת הכעס. We would classify the wrathful soul as of four kinds. He who is quickly angered and (as) quickly appeased is of an even-balanced disposition. This is mainly characteristic of a man possessed of a yellow (bilious) temperament. He who is slow to anger and difficult to appease is likewise of an even-balanced disposition. But he who is difficult to appease and quickly angered is in a reprehensible condition because he has overstepped the boundaries of moderation. But he who is slow to anger and quickly appeased is most praiseworthy. This is one of the virtues of the noble and excellent men, among whose qualities wrath rarely ever appears.

אך מי שהם מושלים בנפשם הכועסת ומכריחים את טבעם לסבול אותה כבר נזכרו לטוב, כמו שאמר החכם (משלי ט"ז ל"ב) טוב ארך אפים מגבור ומושל ברוחו מלוכד עיר. וארך אפים מן הי"ג מדות הנאמרות בגורא בפרשת ויעבר (שמות ל"ד ו). ואמרו באשר השחין מחליי הגוף כן הכעס מחליי הנפש. ואין ראוי לאיש מוסר שיהיה רגיל לכעוס מפני שהוא מביא את עצמו לידי חטא כמו שאמר החכם (משלי י"ט ט). Those who subdue their souls' anger and prevail upon their nature to restrain it, have been described as noble and characterized as exalted. Thus the sage said (Prov. xvi. 32), "He that is slow to anger is better than the mighty." This is one of the thirteen attributes ascribed to God, exalted is He, in the passage (Ex. xxxiv. 6), "And the Lord passed by before him," etc. It is said that as scab is a disease of the body, so is wrath a disease of the soul. The moral man must not become wrathful often, because, by reason of his wrath, he is compelled to bear burdens.

Thus saith the sage (Prov. xix. 19), "A man of great wrath shall bear punishment."

וּכְבֹר הַזְהִיר הַחֲכָם מִן הַכַּעַס בְּאָמְרוֹ (קֹהֶלֶת ז', ט) אֶל תִּבְהַל בְּרוּחְךָ לְכַעֵס. וְעוֹד אָמַר (שָׁם) כִּי כַעַס בְּחִיק כְּסִילִים יִנּוּחַ. וְרֵאוּ מִי שֶׁהוּא כַּעֲסוֹן שֵׁיִקְרָא כְּסִיל וְדָבָר שֶׁאֵי אֲפֹשֶׁר הוּא שֵׁיִנְצַל הַכַּעֲסוֹן מִן הַחֲטָא הַגָּדוֹל וְכִמוֹ שֶׁאָמַר הַחֲכָם (מְשָׁלִי כ"ט כ"ב) וּבַעַל חֲמָה רַב פֶּשַׁע. וְאַתָּה רוֹאֶה רַב בְּנֵי אָדָם כְּשֶׁהוּא כּוֹעֵס וּמִתְחַזֵּק כַּעֲסוֹ אֵינוֹ מְשִׁים עַל לֵב מַה שֶׁהוּא עוֹשֶׂה בְּרַב כַּעֲסוֹ כִּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שָׁם כ"ט י"א) כָּל רוּחוֹ יוֹצִיא כְּסִיל. וּבַהֲפֹךְ זֶה נֶאֱמַר בְּחֲכָם (שָׁם) וְחֲכָם בְּאַחֹר יִשְׁבַּחֲנָה. וּמִמָּה שֶׁהִזְהִירוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל בְּהַרְבּוֹת בַּמִּדָּה הַזֹּאת אָמְרוּ (שֶׁבַת ק"ה ע"ב) כָּל הַמְקַרֵּעַ בְּגָדוֹ בַּחֲמָתוֹ כְּאִלוֹ עוֹבֵד ע"ז. וּלְפִי הַמֶּאֱמָר הַזֶּה אֵין רְאוּי לְאָדָם הַחֲשׁוֹב שִׁיְהִיָּה גְדֹל חֲמָה כְּטַבַּע הַחַיּוֹת וְהַצְּבוּעִים וְלֹא שִׁיְהִיָּה בְּלִי כַעַס כִּי זֶה מִמַּדּוֹת הַפְּחוּתִים וְדֶרֶךְ הַזְּרִיזוֹת שִׁיתְנַהֵּג בַּמִּדָּה הַבִּינּוֹנִית. וּמִמָּה שֶׁאַתָּה צָרִיךְ לְדַעְתּוֹ כִּי גָמַר שֶׁכָּל הָאָדָם מְשָׁלוּ בְּכַעֲסוֹ, וְכִמוֹ שֶׁאָמַר הַחֲכָם (מְשָׁלִי י"ט י"א) שֶׁכָּל אָדָם הָאָרִיךְ אִפּוֹ. וּמִמָּה שֶׁאָמַר בְּטַלְמִיּוֹס בְּכַעַס: הַכֹּהֵן כְּשֶׁתְּכַעֵס מְחוֹל כִּי אֵין עֲזָבָךְ הַנִּקְמָה חֲלוּשָׁה. The sage has forbidden it, saying (Eccl. vii. 9), "Be not hasty in thy spirit to be angry." Furthermore the verse makes clear the reason for his forbidding it in the expression (ib.) "For anger resteth in the bosom of fools." The wrathful deserves to be called "fool." It is impossible in most cases for the man of violent wrath to be secure from grave sin and serious transgression. Thus the sage spake (Prov. xxix. 22): "A wrathful man aboundeth in transgression." Thou wilt notice that most men, when they become wroth and violently angry, take no heed of the disaster which they may incur through the violence of their anger, like him of whom it is said (id., 11), "A fool uttereth all his mind," and on the other hand (ib.). "But a wise man keepeth it till afterward." Therefore our masters, peace be upon them, sought to interdict the immoderate exercise of this quality, saying, "He who rends his garments in wrath is like unto an idolater." According to this, a superior man must not be violent in wrath, for he accustoms himself to the qualities of the wild and wicked beast. Nor must he be so gentle as never to become wrathful, for this were characteristic of little boys. The discreet stand with reference to this is to take the intermediate course. Thou must know that man's reason is perfected when it subdues his wrath. Thus Scripture says (Prov. xix. 11), "The discretion of a man deferreth his anger." Ptolemy, the sage, said of wrath, "When thou becomest wrathful, pardon, for if thou dost not yield, the taking of vengeance is a sign of weakness."

Part 4:2

TREATING OF THE QUALITY OF GOOD-WILL (SUAVITY). THIS IS THE FOURTEENTH CHAPTER OF THE BOOK

הַשַּׁעַר הַב' מִן הַחֶלֶק הַד' נִדְבָר בּוֹ עַל מִדַּת הַרְצוֹן זֹאת הַמִּדָּה מִן הַמִּדּוֹת הַמְשַׁבְּחוֹת מִפְּנֵי שֶׁאֵינָנָה נִמְצָאת בְּרַב הָעֵנְיָנִים אֲלָא בְּמִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ נֶפֶשׁ נְדִיבָה וְיִקְרָה אֲשֶׁר הִיא מְקַבֶּלֶת הָעֵנְיָנִים כְּפִי שִׁיִּדְמָנוּ וְאֵינָנָה מְצַפֶּה אֶל הַגְּדוּלוֹת. וּמִן הַמִּדָּה הַזֹּאת

הַסְתַּפְּקוֹת הָאָדָם בְּמָה שֵׁישׁ לוֹ וְשִׁמְחָתוֹ בְּחֻלְקוֹ. וְכִבֵּר יִדְעַת מַעֲלַת הַמִּדָּה הַזֹּאת וְגִדְלָתָהּ וְכִבֵּר הַקִּדְמָנוּ לְזִכְרָהּ וּלְשִׁבְחָהּ לְךָ בְּשַׁעַר הַבַּיִת מִן הַחֻלְקָה הַזֹּאת בְּמִדַּת הַשְּׁפָלוּת. וְכִשְׁהָאָדָם הַצַּדִּיק רוֹצֵה בְּבִנְיָ אָדָם וּבִנְיָ אָדָם רוֹצִים אוֹתוֹ כָּל שָׁכֵן שֶׁהֶמְקוֹם רוֹצֵהוּ, וְעוֹד שְׁשׁוֹנְאָיו מְשַׁלִּימִים עִמּוֹ, כְּמוֹ שֶׁאָמַר הַחֶכֶם (מְשָׁלִי ט"ז ז) בְּרָצוֹת יֵי דִרְכֵי אִישׁ גַּם אוֹיְבָיו יִשְׁלִים אֹתוֹ. וְכִמוֹ שֶׁיִּדְעַת מְרָצוֹת אַבִּימֶלֶךְ בְּאַבְרָהָם וּמֵהַשְּׁלִימוֹ עִמּוֹ THIS is one of the praiseworthy qualities, since it is rarely to be met with, except in the case of a noble-minded person, who accepts things just as they come to him and looks not for better ones. The quality of contentment is also derived therefrom. This is, as thou knowest, reader, an excellent quality, which we have portrayed and extolled above in the second chapter of Part I, whilst treating of the quality of meekness. If the righteous man be well disposed toward his fellow-men and the latter similarly disposed toward him, it is certain that he will be acceptable unto God. Yea, more, even his enemies will make peace with him. Thus the sage saith (Prov. xvi. 7), "When a man's ways please the Lord, he maketh even his enemies to be at peace with him," as thou knowest from the goodwill Abimelech bore Abraham, peace be upon him, and the latter's making peace with him; thus also in the speech of our sainted Rabbi to R. Hiyya, and so forth.

וּמַעֲלַת הַרְצוֹן וְיִתְרוֹנוֹ שֶׁיִּחְסְהוּ אֶל הַחַיִּים אֲשֶׁר הֵם מוֹצֵא הַטּוֹב וּמְקוֹר הַחֶסֶד כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שָׁם ט"ז ט"ו) בְּאוֹר פְּנֵי מֶלֶךְ חַיִּים וְרָצוֹנוֹ כְּעֵב מְלָקוֹשׁ. וְזֶה בְּאָדָם כְּמוֹ שֶׁרָצָה פְּרָעָה בְּיוֹסֵף עַד שֶׁהֶעֱלָהּ אֶל מַעֲלַת הַמְּלָכוֹת, וְכִמוֹ שֶׁרָצָה אַחֲשׁוּרוֹשׁ בְּמֶרְדֵּכִי, וְכִבֵּר רָאִיתָ מֵהַ שְׁהִגִּיעַ אֵלָיו. וְכָל שָׁכֵן מִי שֶׁרוֹצֵה בּוֹ הַבוֹרָא יִתְבָּרַךְ. וְדוֹמָה לְמָה שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (יִשְׁעִיָּה מ"ח י"ז) אֲנִי יְיָ אֱלֹקֶיךָ מְלִמְדֶךָ לְהוֹעִיל מְדִרְיֶיךָ בְּדֶרֶךְ תִּלְךָ. וְאָמַר הַחֶכֶם: כָּל רוֹצֵה עֲשִׂיר וְכָל מְסַכִּית שָׁלוֹ וְכָל מִמַּר מְשִׁתּוֹמֵם. וְהִיא אוֹמֵר: מִי שֶׁאִינוֹ רוֹצֵה בְּעַנְיָנוּ לְרָצוֹנוֹ רוֹאֵה וְרוֹצֵה בּוֹ עַל כְּרָחוּ. Wherefore the excellence of good-will is related to life, being a source of superiority and a fount of good fortune according to the saying (id., xvi. 15), "In the light of the king's countenance is life; and his favor is as a cloud of the latter rain." So also in that of man; thus Pharaoh bore good-will to Joseph, even bringing him unto kingly power. Thus Ahasuerus, too, bore good-will to Mordecai. Thou seest how such a man is treated and exalted; how much more he to whom God bears good-will, therefore the saying (Isa. xlvi. 17), "I am the Lord thy God which teacheth thee to profit, which leadeth thee by the way that thou shouldst go." The sage said, "Whosoever is contented is rich: whosoever is obedient is joyous: whosoever is rebellious is sad." He was wont to say, "He who is not content of his own accord with his condition will be (compelled to be) satisfied despite himself."

מִן הַמִּדָּה הַזֹּאת מְסַתַּעֲפִים הַסְּלִיחָה וְהַמְּחִילָה וְהַמָּהָה מִמִּדּוֹת הַבוֹרָא. וְאָמְרוּ שֶׁמֶלֶךְ אֶחָד קָצַף עַל עַדַּת אַנְשִׁים וְצוּהָ לְהִרְגָם. אָמַר אֶחָד מֵהֵם: אִם אֲנַחְנוּ הִרְעֵנוּ לְחַטָּא אֶחָד תִּטֵּיב אֶתְּהָ שְׂאֵת וּמְחַל לָהֶם וְלֹא הִרְגָם. From this quality there branch out forbearance and forgiveness, which are of the attributes of the Creator,

exalted is He and blest, and of the wise and noble man. The poet spake, "If I were not to pardon a brother's fault, and if I were to say that I would exact vengeance from him, where then would be the superiority? And if I were to cut myself from my brethren because of their sins, I would be alone, and have none with whom to associate." It is related: "A king once became angry at a company of men and commanded that they be slain. Then spake one of them, 'Verily we have sinned grievously. Will not thy goodness manifest itself in forgiveness?' Whereupon he forgave them and slew them not."

Part 4:3

TREATING OF JEALOUSY. THIS IS THE FIFTEENTH CHAPTER OF THE BOOK

השער הג' מן החלק הד' נדבר בו על מדת הקנאה. המדה הזאת היא כסעף מן הכעס ורוב נפשות המדברים אינן נמלטות ממנה אבל היא בכלן. כי אנחנו רואים כל בני אדם הם נמשכים איש אחר רעהו ורצה לומר כי כאשר הוא רואה אחד קונה מן הקנינים העולמיים ומן המתכות והצמחים או משאר הקנינים הוא משתדל שיקנה גם הוא כמוהו. והיה יכול לעמוד בלעדיהם או שיעמיד דברים אחרים תחתיהם ויקנה ענינים אחרים במקומם ולא יטריח את עצמו להשיג בקנינים אחרים. והדבר הזה הוא אשר רמז אליו החכם שלמה, עליו השלום, באמרו (קהלת ד, ד) וראיתי אני את כל (המעשים שנעשו תחת השמש כי הוא) [עמל ואת כל כשרון זה]. THIS quality is an offshoot of wrath. Most rational beings are not exempt from it: but it is in them all, for we see men seeking to imitate the actions of their companions. For instance, when one (man) sees that his friend has acquired some worldly gain, mineral, animal, or vegetable, or other possessions, he likewise endeavors to acquire similar things, although he be able to dispense with them or compensate himself with other things in their stead. Let him not protract his endeavor, nor set his heart upon attaining such possessions. This is the expression to which the sage, peace be upon him, gave utterance (Eccl. iv. 4), "Again I considered all travail and every right work, that for this a man is envied of his neighbor."

ומי שהמדה הזאת עליו, טבעו הוא מגנה כי היא מביאתו להיות חמדן. ואין הנדיב חמדן. וכבר נמלאו הספרים מגנות החומד ואיננו נעלם מאנשי לבב מה שנאמר עליו מן הגנות וראוי להתרחק מעליו. ושמה יגיע ענין החומד שיגזול כמו שנאמר (מיכה ב. ב) וחמדו שדות וגזלו. והחמדה מדה מגנה ראוי למשכיל שירחיק נפשו ממנה בכל יכלתו מפני שאיננה מביאה שום תועלת, אך רובי מכאובות ויגיעת הנפש בתאוות ושנאת בני אדם תמיד ומעוט המנוחה וטרדת המחשבה ועונש המקום, מפני שהוא עובר על מה שהזהיר ממנו בתורתו הקדושה. ואין ראוי למשכיל שיקנא בחטאים מפני שרואה אותם משתדלים להגיע אל התאוות ולהשיג אל ההנאות. אך תהיה כל קנאתו בעבודת האלקים וכמו שאמר החכם (משלי כ"ג י"ז) אל יקנא לבב בחטאים כי אם ביראת ה' כל היום. ואמר (תהלים ל"א) עוד אל

תִּקְנָא בְּעוֹשֵׂי עוֹלָה. He whose nature is overcome by this disposition is blameworthy, for it leads him to envy, and a noble man is never found to be envious. Books (i.e., of poetry) have been filled with the censure of envy, and every man of intelligence knows how much has been said as to its baseness. It is necessary to turn from it, for frequently the affairs of the envious lead him to use violence. Thus it is said of such as these (Micah ii. 2), "And they covet fields and take them by violence." Enviousness is a loathsome trait. The wise man must keep himself as far from it as he can, for he gains no advantage through it: on the contrary, continued depression and fatigue of the spirit through desires and the constant hatred of men, scantiness of repose, preoccupation of the mind, apprehensiveness and the punishment of God, for transgressing that which He forbade in His revealed Scripture. Man must not be jealous of unrighteous men, because he sees them devote themselves to pleasure and (the gratifying of) passions. But let him employ his zeal in the service of God. Thus the sage said (Prov. xxiii. 17), "Let not thy heart be envious of the sinners." Again he spake (Ps. xxxvii. i), "Be thou not envious against the workers of iniquity."

אֲךְ הַקְנָאָה הַמְשַׁבַּחַת בְּעִבּוּדַת הָאֱלֹקִים כְּמוֹ שֶׁיִּדְעַתָּ מִפִּינְחָס שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (בַּמִּדְבָּר כ"ה י"א) בְּקִנְאוֹ אֶת קִנְאָתִי, וַיִּמָּה שֶׁהָיָה גְמוּלוֹ עַל כֵּךְ מִן הָאֲחֵרִית הַטּוֹבָה, כַּמ"ש (שם כ"ה ב) הַנְּנִי נוֹתֵן לוֹ אֶת בְּרִיתִי שְׁלוֹם Zeal is goodly only in the service of God, as thou knowest from (the case of) Phinehas, of whom it is said (Num. xxv. 11), "While he was zealous for my sake," and the good reward which he merited thereby, as it is said (id., 12), "Wherefore, say, behold I give unto him my covenant of peace."

וַיִּמָּה שֶׁאֶמְרוּ בְּמִקְנָא וְהַחֲמָדוֹ, אֶמְרוּ תִרְאָה הַחֲמָדוֹ אֶהְבְּתוּ רַבָּה כִּשְׁהוּא פּוֹגַע אוֹתְךָ וְתִרְבָּה שֶׁנֶּאֱמַר כִּשְׁאִינוּ רוּאָה אוֹתְךָ, וְשָׁמוּ אוֹהֵב וְעִנְיָנוּ שׁוֹנָא. וְאָמַר כְּאֵלוֹ לֹא נִבְרָא הַחוּמָד אֶלָּא לְכַעוֹס. וְאָמַר: דִּי לַחוּמָד שֶׁהוּא דוֹאֵג בְּעֵת שֶׁמְחַתְךָ. וְרֵאוי לְאָדָם שֶׁיַּעֲלֶה אֶל הַמַּעֲלָה הָעֲלִיּוֹנָה כְּדִי שֶׁיִּקְנָא בּוֹ עָלֶיָּה אִם יַעֲזֹרוּהוּ מִלְּמַעֲלָה וְזֹאת תִּהְיֶה תִּפְאָרְתוֹ. Among the things which have been said with reference to the jealous and envious (we find), "Thou wilt observe the envious man effusive in his affection (for thee) when he meets thee, but hating thee in thy absence. His name is friend, his intention unfriendly." Again it has been said, "It appears as though the envious were created in order to be angered." Furthermore it has been said, "Let it suffice for thee that the envious man is grieved at the time of thy joy." It is incumbent upon man to mount to such an exalted rank with the aid of his powers and gifts, that he be envied therefor. Let him ponder over this, as saith the poet: "Lo, I was envied, but God increased men's enviousness touching me. Let man rather not live at all than live for a single day unenvied. Man is not envied save for his excellences, which are forbearance, scholarship, nobility, and generosity."

TREATING OF WIDE-AWAKEDNESS. THIS IS THE SIXTEENTH CHAPTER OF THE BOOK

השער הד' מן החלק הד' נדבר בו על ענין מדת החריצות. צריך לקדם בדברי המדה הזאת, מאיזה טבע היא באה. ואומר כי היא מטבע המרה האדמה. והמדה הזאת תראה יותר כשהנפש פנויה מן המדות המגנות אין מבלבל אותה שום דאגה. ויותר מה שתהיה בנפשות הזכות החשובות. וראוי לאדם שיתנהג בה בכל מעשהו ובכל מה שמתעסק ממלאכות החכמה והמחשבה. הלא תראה מה שנאמר בה (משלי י"ב כ"ח) והון אדם יקר חרוץ. רצה לומר כי היקר שבהון האדם החריצות שהוא המהירות והזריזות והוא שיהיה חרוץ בשני העולמות: בעולם ההנהיג וההפסד. בבקשת החכמות עם העבודה והאמונה ושישתדל להגיע אל עולם השכל I MUST preface, in treating of this quality, of what nature it is derived. I would hold that it is of the yellow-gall species. This quality appears usually when the soul is free from other blamable qualities and when it is not mingled with aught of grief, and most frequently it is (found) in pure and noble souls. It is a commendable quality, and man ought to make use of it in whatsoever work of art or science he be engrossed. Was it not said of him (Prov. xii. 27), "The substance of a wide-awake man is precious," which means that the most precious virtue of the lofty is wide-awakedness, both in the present and future life. In the world of generation et corruption, he is wide-awake in his quest of knowledge as well as goodness of service and faith, and in the attempt to attain to the world of intellect.

ובהפך המדה הזאת שהיא העצלה מהתעסק בענינים ומהשתדל בהצלת הנפשות אומר החכם: התרפית ביום צרה צר כחכה (משלי כ"ד י). ועוד אמר (שם י"ב כ"ז) לא יחרך רמיה צידו. ואף על פי שזכרנוהו בענין הפכפך במדת השנאה. ומי שהוא מן האנשים החשובים ויתנהג בעניניו בחריצות ובזריזות יצלח בהם, כמו שאמר (שם י"ב כ) יד חרוצים תמשול ורמיה תהיה למס. וכמו שאמר בענין הזה: כשתהיינה הנפשות יקרות יגעו הגופות בהשגת חפצם, וזה דבר נאה. וכבר הזהיר שלמה ע"ה על החריצות בעניני העולם ובעניני התורה, כמו שנאמר (שם י"ט ט"ו) עצלה תפיל תרדמה. והמאמר הזה נראה והוא מופתי כי על כל פנים מפלת העצלה תרדמה. כי האד, אשר הוא מתפשט בנקבי הגוף בתנועת המהירות, כשתנוח ואינו מתפשט אותו, יעלה אל המוח ומביא לידי נומה תדירה. ומספר הקוטי בחריצות: מי שישביע אותם, אדמתו בעבודה משביעתו לחם. With reference to the reverse of this quality, i.e., weakness of purpose in worldly affairs and in the attempt to save souls, it has been said (Prov. xxiv. 10), "If thou faint in the day of adversity thy strength is small"; and again (id., xii. 27), "The slothful man roasteth not that which he took in hunting." However, we have mentioned the languid while treating of the quality of hatred. He who is one of the estimable, and administers his affairs with alacrity, will succeed in them. Thus it is said (Prov. xii. 24), "The hand of the diligent shall bear rule; but the slothful shall be under tribute." Concerning this the poet spake: "If the souls become too

greatly ambitious, the bodies will be wearied thereby." This is a beautiful maxim. The sage, peace be upon him, exhorted to wide-awakedness in matters religious and worldly in saying (Prov. xix. 15), "Slothfulness casteth into a deep sleep." This saying is very evident, for slothfulness necessarily induces lethargy. For when the vapors, which are designed to exude from the pores of the body through forcible movements, are motionless and do not dissolve, they mount to the brain, and bring about constant drowsiness. In the book of Al-Kuti it is said of wide-awakedness, "He who satisfies his land in respect of cultivation, will be satisfied by it with bread."

וְדֶרֶךְ הַמוֹסֵר בַּמִּדָּה הַזֹּאת שְׁלֵא יִרְאֶנָּה הָאָדָם בְּתַאוּוֹתָיו וְלֹא יִהְיֶה קָל בְּדַעְתּוֹ כִּי הַקְּלוֹת מִגְּנָה מִפְּנֵי שְׂאִינְנָה מִמִּדּוֹת הַדַּעְתָּנִין וְאִין הַחֲסִידִים מִתְּנֵהֲגִים בָּהּ. אַךְ צָרִיךְ שְׂיִתְנַהֵג בְּחָרִיצוֹת בְּעֵנִינֵי הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוָה וְהִירְאָהּ. וְהִירְאָהּ הַגְּדוּלָּה עַל הַצְּלַחַת הָאָדָם – חָרִיצוֹת בָּמָה שֶׁהוּא מִתְּעַסֵּק מִמַּעֲשָׂיו, וּמִן הָאוֹתוֹת הַגְּדוּלוֹת עַל רוּעַ מְזִלוֹ עֲצָלְתוֹ בָּהֶם. אַךְ הַחֲרִיצוֹת שֶׁהֵיא מְבִיאָה אֶל הַמְּהִירוֹת וְהַקְּלוֹת – מִגְּנָה, וְצָרִיךְ הַמְּשַׁכֵּיל לְהִזְהֵר מִמֶּנָּה, כִּי תִכְלִית הַרְעָה בְּמִהִירוֹת. וּמִי שֶׁמְמַהֵר מִתְּחַרֵּט, וּמִי שֶׁהוּא רוֹכֵב הַמְּהִירוֹת אֵינּוּ בְּטוֹחַ שְׁלֵא יִכָּשֵׁל. וְאִין צָרִיךְ הָאָדָם לְמַהֵר בְּעֵנִינֵיו כִּי לֹא יִתְכּוֹן עִם הַמְּהִירוֹת מַעֲשֵׂה מִתְּקֵן. וּבְמַתּוֹן יִתְקַנּוּ הָעֵנִינִים וְיִזְדַּמְּנוּ הַבְּקָשׁוֹת. אֲבָל מִדַּת הַחֲרִיצוֹת טוֹבָה כְּשֶׁתְּהִיָּה בְּכַח הַנֶּפֶשׁ וְלֹא תִרְאָה בְּפִעַל מְהִירָה כִּי אֵז תְּהִיָּה רְאוּיָה שֶׁתִּקְרָא מְהִירוֹת. The ethical aspect of this quality is, "Man must not display it in his lust." He shall not be rash through this in his wrath, for rashness is blameworthy since it is not one of the qualities of the wise. The excellent do not make use of it. But one ought to employ wide-awakedness in matters relating to religion and law. The surest reason for the success of a man is (to be found in) the wide-awakedness with which he conducts his affairs, and the greatest sign of misfortune is his slothfulness with regard to them. The poet has said: "The pure and noble souls are wakeful, watchful, and sound of judgment, while the stupid and heavy souls are drowsy, mean, and low." But that intense wide-awakedness which leads to hastiness is culpable. Let the intelligent man beware of using it, for it is the very worst of evils. He who is hasty, rushes to destruction, and the man of hastiness is not secure from disappointment. A verse reads: "A cautious man will realize his desires. But he who hastens unduly is bound to stumble." Man must not make undue haste in his affairs, because no good result can be obtained by haste, but through deliberation ends are (more) easily attained. The beauty of the state of wide-awakedness lies in its being potential in the soul and not appearing quickly in action.

Part 5:1

TREATING OF THE QUALITY OF LIBERALITY (GENEROSITY).
THIS IS THE SEVENTEENTH CHAPTER OF THE BOOK

השער הא' מן החלק הה' נדבר בו על מדת הנדיבות. המדה הזאת כשמנהיגים אותה על הדרך השוה הנכונה שלא יגיעו בה אל הפזור וההפקר היא משבחת למאד. וצריך האדם שיגביר המדה הזאת על אשר כנגדה רצה לומר מדת הקמצנות, מפני שאין הגדולים בבני אדם המפרסמים בחשיבות רואים שמדת הקמצנות משבחת. THIS quality, when it is employed with moderation and does not lapse into prodigality, is commendable. Man must prefer this quality to its antithesis, i.e., the quality of niggardliness, since the great men who are renowned by reason of their excellences are not convinced that niggardliness is a praise-worthy quality.

והלא תראה, המקום יצליח, בכמה מקומות שבח החכם את הנדיב: במקום אחד אמר כי הנדיב תגיעהו נדיבות אל מעלות רבות מן הגדלה בעולם הזה ובבא, כמ"ש (משלי י"ח ט"ז) מתן אדם ירחיב לו ולפני גדולים ינחנו בעולם הזה מפני קרבתו אל המלכים בעבור שהוא נותן להם מתנות ושולח להם מנחות. כאשר ידעת מכבוד בן הדוד לאסא, ותגלת פלאסר לאחז מפני ששלחו אליהם מנחות (מלכים ב, ט"ז) Dost thou not see, may God guide thee aright, in how many places the sage extols the man who is generous? In one place he says that liberality brings a man to many degrees of eminence in this world and in the world to come. Thus it is said (Prov. xviii. 16), "A man's gift maketh room for him and bringeth him before great men" in this world, because it brings him near to kings whose good-will he gains through gifts; as thou knowest from the respect of Ben Hadad for Asa, and Tiglath for Ahaz, because presents were made to them,

ובעולם הבא מה שיגיע אליו מן הגמול הטוב והנעם מפני עבודתו אל אלקיו בממונו במעשר ובצדקה ובמעשים טובים כמו שנאמר (ישעיה נ"ג י"ב) [לכן] אחלק לו ברבים. ומפני שהיתה מדת אברהם אבינו ע"ה הנדיבות והחסד נודע בהם ונתיחסו אליו וכבר נזכרו לו בספר התורה בכמה מקומות. וכן הוא ענין פרוש נדיבי עמים נאספו עם אלקי אברהם (תהלים מ"ז י). וזאת המדה משבחת מפני שמחייבת and in the world to come he will attain the merited (share of its) bliss, which man realizes because of his serving the Lord with his substance in almsgiving. Thus it is said (Isa. liii. 12), "Therefore will I divide him a portion with the great." Since liberality was a virtue of our father Abraham, peace be upon him, he became known thereby and it was ascribed to him. This quality is attributed to him in the Holy Scripture in several places, and thus is to be understood the explanation of (Ps. xlvi. 9), "The generous of the people are gathered together, even the people of the God of Abraham." This is a commendable quality because it secures honor for him who exercises it. Thus it is said (Prov. xix. 6), "Many will entreat the favor of the generous, and every man is a friend to him that giveth gifts."

וְבָהּ יִהְיֶה הָאָדָם רָאוּי לְשִׁבַח בְּנֵי אָדָם כְּשֶׁהוּא נוֹתֵן מִשְׁבָּחִים אוֹתוֹ עַל כֵּן. אֵךְ הָעֵנִי
הַמְּגִנָּה שֶׁבְּמִדָּה הַזֹּאת הוּא שֵׁיפְקִיר אָדָם אֶת מְמוֹנוֹ בְּדָבָר שֶׁאֵין צָרִיךְ אֵלָיו, וּמִתְנַהֵג
בּוֹ מִנְהַג שֶׁאֵינוֹ טוֹב כְּמִי שֶׁמְפִיז בְּעֵינָיו הַתְּאוּוֹת וּמִתְמַכֵּר בְּהַשְׁגַּת הַהֲנָאוֹת. וְזֶהוּ
Through this a man merits his fellow-men's praise when he gives generously, and he is lauded therefor.
Thus spake a poet: "When thou goest to him, thou wilt find him of pleasant demeanor as if thou wert about to give him what he will give thee. Had he
naught but his life to give, he would give this. Wherefore, let the fear of God be upon whomsoever would ask this of him." But the unseemly side of this
quality appears when man wastes his substance needlessly and mismanages it; as, for instance, he who spends it in devotion to pleasures
and in gratifying his lust. This is squandering and is not characteristic of the wise.

וּמָה שֶׁצָּרִיךְ הַמְּשָׁכִיל לְדַעַתוֹ כִּי הַמִּתֵּן בְּמָקוֹם הָרָאוּי לוֹ מְטֵמוֹן צָפוֹן אֵינָנו אוֹבֵד עִם
אֲרִיכוֹת הַזְּמַן אֵךְ הוּא עוֹמֵד כָּל הַיָּמִים. וְזוֹ הִיא כְּוִנַּת שְׁלֹמֹה ע"ה בְּאִמְרוֹ (קֹהֶלֶת י"א
א) שֶׁלַח לַחֲמֶךָ עַל פְּנֵי הַמַּיִם כִּי בָרַב הַיָּמִים תִּמְצָאָנּוּ. וּפְשֹׁט הַפְּסוּק מְצִיָּה עַל
הַנְּדִיבוֹת שֶׁיְהִיָּה הָאָדָם מִתְנַדֵּב וְעוֹשֶׂה חֶסֶד, כִּי מִי שֶׁיִּזְרַע הַחֶסֶד יִקְצֹר תְּבוּאָתוֹ. וּמִי
שֶׁנוֹהֵג הַמִּדָּה הַזֹּאת הַחֲשׂוּבָה לֹא יַחְסֹר כָּל לַעוֹלָם אֵךְ הוֹלֵךְ וּמוֹסִיף כְּפָלִי כְּפָלִים
בְּפָנִים רַבִּים, וּכְמ"ש (מְשָׁלִי כ"ח כ"ז) נוֹתֵן לְרֵשׁ אֵין מַחְסוֹר. וְאָמַר דָּוִד ע"ה בְּאִנְשֵׁי
הַנְּדִיבוֹת וְהַחֶסֶד (תְּהִלִּים קי"ב ט) פִּזַּר נָתַן לְאֲבִיוֹנִים צִדְקָתוֹ עוֹמֶדֶת לְעַד. וּמָה תֹאמַר
עַל מִדָּה הַחֲשׂוּבָה הַזֹּאת שֶׁהִיא הַלְוָאָה אֲצֵל הַבוֹרָא, שֶׁנֶּאֱמַר (מְשָׁלִי י"ט ט"ז) מְלוּהַ יֵי
חוֹנֵן דָּל. וְאָמְרוּ עֲשֵׂה חֶסֶד בְּמִי שֶׁרָאוּי לוֹ וּבְמִי שֶׁאֵינוֹ רָאוּי לוֹ. בְּמִי שֶׁרָאוּי לוֹ יְהִיָּה
בְּמָקוֹמוֹ וְאִם בְּמִי שֶׁאֵינוֹ רָאוּי לוֹ תְהִיָּה אֵתָּה רָאוּי לַעֲשׂוֹתוֹ. וְאָמְרוּ בְּנְדִיבוֹת: מִן
הַמִּדּוֹת הַחֲשׂוּבוֹת לָתֵת לְשׂוֹאֵל. A gift in the right place is a treasure put aside.
It perisheth not in the course of time, but abideth with the ages. This is the
opinion of Solomon, peace be upon him, who said (Eccl. xi. i), "Cast thy
bread upon the waters; for thou shalt find it after many days." This verse
evidently exhorts to generosity, for if man be generous and bountiful, he will
reap the fruit thereof. Thus spake the poet: "Sow thou generosity in the field
of gifts, and noble deeds shall be harvested by thee early." Wherefore man
ought to know that if he be in a prosperous condition, then his generosity will
not impair his prosperity, and if he be in a straitened condition, his adversity
will not continue on that account. It is peculiar to this noble quality, that he
who employs it never feels the want of anything; on the contrary, his
abundance is much increased. Thus it is said (Prov. xxviii. 27): "He that
giveth unto the poor shall not lack." Furthermore, David the Saint, peace be
upon him, says of generous and liberal men (Ps. cxii. 9), "He hath dispersed,
he hath given to the poor: his righteousness endureth forever." What is your
opinion with reference to the use of this gracious virtue? It is like lending
unto God, exalted and magnified is He. Thus the saying (Prov. xix. 17), "He
that hath pity upon the poor lendeth unto the Lord." Thus it was said in the
book on Ethics: "Bestow kindness on those who are worthy and upon those
who are unworthy. In the case of the worthy, thy kindness will be in the right

place; and in the case of the unworthy, prove thou thy worth." Again it was said with reference to liberality, "It is a part of the noble qualities to give liberally to him who asks."

ובספר הקוטי, דע כי הזריוזות להתישב בכל הענינים והטוב שבהם שתעין בו בעת שתתן ותמנע ועת שתעשה ותאמר כי המתנה אחר המניעה טוב מן המניעה אחר המתנה והנדבה וטוב שתתאחר לעשות וכשתחל תעשה מיד משתתקדם לעשות ותאחר להשלים. ותדע כי יותר אתה קרוב לעשות מה שלא תאמר משאתה קרוב לומר מה שלא תעשה על כן הזהר שלא תמהר בדבריך בדבר שאתה ירא שלא תוכל לומר מה שלא תעשה על כן הזהר שלא תמהר בדבריך בדבר שאתה ירא שלא תוכל לעשותו ויפה דברך באמת ומעשיך בצדק. In the book of Al-Kuti (it is said): "Know thou that resolution consists in doing things with firmness. Consider well when to yield and when to deny, when to grant and when to promise. For a gift after denying is better than denying after (promising) a gift and favor. Setting out to do after consideration is better than to abandon after setting out. Know that thou shouldst be more prompt to do what thou hast not promised, than to promise what thou wilt not do. Therefore beware of hastily promising what thou fearest thou mayest be unable to perform. Adorn thy promise with truth and thy deed with justice."

Part 5:2

TREATING OF NIGGARDLINESS. THIS IS THE EIGHTEENTH CHAPTER OF THE BOOK

השער הב' מן החלק הה' נדבר בו על מדת הקמצנות. דע כי המדה הזאת מדת מגנה למאד אין ברוב המדות מגנה ממנה, מפני שהמפקיר את ממונו אף על פי שהוא מגנה יהיה נהנה מהנאותיו ושבח בני אדם. וזה אינו עולה לו כי אם הגנות והשם הרע ואיננו מגיע אל שום הנאה. ואין הקמצנות ממדות החשיבות. וראוי למי שהוא מן החשובים שיתרחק מן המדה הזאת ולא יתנהג בה בשום ענין. ועל דעת כל החכמים כי אין חשיבות עם הפילות ולא אמונה עם הבצע ומי שהוא מן המדה הזאת כבר נואש משם טוב ומזכר טוב. כמו שנאמר (ישעיה ל"ב ה) לא יקרא עוד לנבל נדיב ולכילי לא יאמר שוע. וזה דומה למה שאמר נבל (ש"א כ. י"א) ולקחתי KNOW thou that this is a reprehensible quality. Among the host of reprehensible qualities there is none more abominable than this. For thou seest that he who is lavishly bountiful of his substance, although blameworthy, is satisfied with the pleasure he derives and men's goodly praise which is his. But niggardliness is accompanied by evil repute without even the attainment of pleasure; and to be of evil repute is not one of the qualities desired by the excellent. The noble-minded man ought to shrink from this quality and not employ it on any occasion. The sages are at one in thinking that manliness does not go well with prodigality, nor religion with an inordinate desire (for gain). He who is of this character may well despair of a good repute and a fair record. Thus it was said (Isa. xxxii. 5), "The vile person shall be no more called liberal, nor

the churl said to be bountiful." This "vile person" is like him, in the wilderness of Maon, who said (I Sam. xxv. 11), "Shall I then take my bread and my water...and give it unto men whom I know not whence they be?" Thou knowest the severe punishment with which he met.

ואין במדה הזאת שום טובה אלא שישמור האדם את אשר לו אם מעט ואם הרבה ולא יפקירונו ויתנהג בו המדה הבינונית ולא יהיה בא ברב שמירתו לידי הבצע כי איננו ממדות החשובים. ואמר החכם במדת הכילות (משלי י"א כ"ו) מנע בר יקבהו לאום, ובהפך זה — וברכה לראש משביר. פשט המאמר הזה בצדקה, והענין הנסתר שבו בחכמה ואין ראוי למשכיל שיהיה כילי בחכמתו כי אין החכמה חסרה בעבור למודה כמו שהאש אינה נכבית בעבור שמדליקין ממנה נר. ומן המוסר הטוב בתקנת המדה הזאת שירגיל האדם את עצמו להתנדב על הקרובים, עד שיידלג לאט אל הרחוקים עד שירגיל במדת הנדיבות והחסד. But the good feature of this state is that man does not squander his substance, be it great or small, but guards it by means of this quality. He must not overdo this, however, lest he pass over to the quality of greed, which is not of the qualities of the noble. Thus the sage spake in condemning niggardliness (Prov. xi. 26), "He that withholdeth corn, the people shall curse him"; and, on the contrary, "Blessing shall be on the head of him that selleth it." This verse outwardly refers to "charity," but its hidden implication is knowledge. The wise man ought not be niggardly in dealing out his knowledge, for knowledge is not lessened by imparting it (to others), as little as the brightness of the fire dies away when a light is kindled therefrom. The best rule with regard to the employment of this quality is to accustom one's self to beneficence toward kinsmen, until one gradually habituate one's self to benevolence toward strangers, and thus train one's self to choose generosity.

Part 5:3

TREATING OF VALOR. THIS IS THE NINETEENTH CHAPTER OF THE BOOK

השער הג' מן החלק הה' נדבר בו על מדת הגבורה. מי שגובר על מזגו מבני אדם — טבע הדם, ויש לו לב גדול וגידיו מלאים וזרועותיו ארוכות ברב הענינים תמצאהו בעל גבורה, כל שכן אם יהיה רגיל במלחמות. והמדה הזאת משבחת כשהיא נראית במקומה ובעתה וכפי מה שהוא משער הצלתו ממה שיכנס בו. ואם הוא יוצא מן הדרך השוה הנכונה עד שישליך עצמו במקום הסכנה הגמורה והמיתה — THE man who prevails over the temperament of the blood-nature, who is large-hearted, full-veined, and long-armed, thou wilt generally find to be a man of valor, especially if, combined with that, he be master of the art of war. This quality is praiseworthy (in man), when it is manifested in his strength, and in accordance with his determination to be saved from what might befall him.

But when he departs from a moderate course and unites valor with the quality of folly and it becomes the cause of a man's throwing himself into dangerous places then it is reprehensible.

ובאלה שתי המדות אמר החכם (משלי כ"ח י"ד) אשרי אדם מפחד תמיד, ומקשה לבו יפול ברעה. אך האנשים הגדולים הנזכרים במדה הזאת היו להם אותות עליונות והראו בהם הכח ההוא כיהושע ושמשון וגדעון ושאול ודוד ויהונתן ואבנר ויואב ע"ה והדומה להם מאשר כמותם אשר נראתה בהם הגבורה והיו משבחים בעבורה. ובהפך זה מי שנראתה בו המרד והעצלה ולא נשתבחו עליה כאשר אני עתיד לזכרם בשער הסמוך לזה. Of these two dispositions the sage saith (Prov. xxviii. 14), "Happy is the man that feareth always; but he that hardeneth his heart shall fall into mischief." But as regards the great men who are mentioned as possessors of this quality, heavenly signs gave evidence of their possessing this power, thus Joshua, Gideon, Samson, Saul, David, Jonathan, Joab, and Abner, and others like them, whose power gave evidence of the quality of valor, were praised therefor; and those whose weakness, in contradistinction to the former, gave evidence of the quality of cowardice, were not commended for it, as I will show in regard to them in the following chapter.

וראוי להתנהג במדה הזאת בעבודת האלקים כאשר ידעת ממשה רבנו עליו השלום כשפרע מאנשי העגל באמרו (שמות ל"ב כ"ז) שימו איש חרבו על ירכו. וכאשר ידעת מפניחס בענין קנאתו כמ"ש (במדבר כ"ה ז) וירא פינחס בן אלעזר ויקם מתוך העדה ויקח רמח. ובכל עת היתה המדה הזאת רצוני לומר מדת הגבורה נפרת בנפשות האנשים הגדולים האלופים הגבורים. וממה שאמר א' מן הפילוסופים: בחר במות יוסיפו לך שנות חיים. והיו בני הערב קוראים לגבור משגע It is necessary to devote this quality to the service of God, as thou knowest from (the story of) Moses, peace be upon him, when he retaliated upon the people by saying to the children of Levi (Ex. xxxii. 27), "Put every man his sword by his side"; and as thou knowest from Phinehas in the matter of his zeal. Thus it is said (Num. xxv. 7), "And when Phinehas, the son of Aaron the priest, saw it, he rose up from among the congregation and took a javelin in his hand." This quality of valor never fails to be conspicuous in the souls of mighty men and courageous heroes. With reference to valor and patience in facing danger, the poet spake: "There came a day in the heat of which some people warmed themselves, but though there was no fire, they acted as if in the fire's midst. But we had patience until the day was done. Likewise, a case of misfortune can be brought to a close only through patience." Among the things which have been said in order to encourage the use of valor is: "Crave death, and life will be granted thee." The Arabs were accustomed to call the man of valor "safe."

וצריך המשכיל שיתנהג במדה הזאת המנהג השוה כדי שלא יקרא משגע ויתנהג בה על הדרך הטובה והישרה. ואמרו אין הגבור נודע אלא בעת הקורות. ואמר

הפילוסוף: גֵּדֶר הַגְּבוּרָה הָאֵמֶץ וְהַיָּשׁוּב כְּפִי מֵה שֶׁמְחִיבֵת הַחֲכָמָה וְהָאֵמֶת וְתִסְבֵּל מֵה שֶׁתֵּאָהֵב וּמֵה שֶׁתִּשָּׁנָא. וְאִין הַגְּבוּרָה הֶעֱקִשׁוֹת בְּדַבְרֵי שֶׁקָּר וְהַתְמַדָּה עַל הַשְּׂוֹא וְסָבֵל הַיְגִיעָה כִּי זֶה מִמַּדּוֹת הַחַיּוֹת הָרְעוֹת. אַךְ הַגְּבוּרָה שִׁיִּסְבּוֹל הָאָדָם עַל הָאֵמֶת וְשִׁימְשׁוֹל בְּתַאֲוֹתוֹ, עַד שִׁיְהִיָּה אֶצְלוֹ הַמּוֹת עַל הַדֶּרֶךְ הַטּוֹבָה אֲשֶׁר יִמְצָאָנָה אַחֵר כֹּן טוֹב מִן הַחַיִּים עַל שֶׁכִּנְגְדָה מִן הָרַע, אֲשֶׁר גָּלָה אוֹתוֹ לוֹ דִּין הַחֲכָמָה [וּבְסִפָּר] לְקוּטֵי בַּגְּבוּרָה, אוֹמֵר כִּי הַגְּבוּרָה מְטַבֵּעַ הַנֶּפֶשׁ הַחֲשׂוּבָה לְעַמֵּת הַכַּח בַּגּוּף. Among the things which have been said on the emboldening of the spirit in combat is the word of the poet: "I went to the rear to preserve my life (in battle), but I found that I could not preserve my life unless I went forward." Thus the noble man must make use of this quality in such a way as not to overstep the middle path lest he be called demented (foolhardy). But he must pursue an excellent course in regard to this quality. The philosopher spake, "The extreme limit of valor is strength and endurance with respect to what thou abhorrest." Valor cannot go hand-in-hand with vanity (untruth), nor firmness with absurdity, nor patience with weariness, for these are of the qualities of asses and swine. Valor consists in persevering in the right and overcoming thy desires, until thou feel that to die in the best way thou hast found is more desirable than to live in the opposite (i.e., evil) way, which the power of understanding may have revealed to thee. According to Al-Kuti, "Valor is the nature of a noble soul, corresponding to the strength of the body."

Part 5:4

TREATING OF COWARDICE. THIS IS THE TWENTIETH CHAPTER OF THE BOOK

הַשַּׁעַר הַד' מִן הַחֶלֶק הַה' נִדְבַר בּוֹ עַל מִדַּת הַמֶּרֶךְ. הַמַּדָּה הַזֹּאת יוֹתֵר מֵה שֶׁתִּמְצָא בְּנִפְשׁוֹת הַפְּחוּתוֹת הַדְּלוֹת הַנִּמְכָּזוֹת, וְהִיא מַדָּה מְגֵנָה. וְצָרִיךְ הַמְשַׁכִּיל לְהִזְהֵר מִמֶּנָּה וְאֵל יִרְגִיל בָּהּ. וַיִּשְׁתַּדֵּל לְהַרְחִיקָהּ מִנֶּפֶשׁוֹ וּלְהַסִּירָהּ מֵעַלְיוֹ מִפְּנֵי שֶׁאֵינָה מְבִיאָה שׂוֹם תּוֹעֵלָת. אֲבָל הִיא מְבִיאָה הַגְּנוּת וְהַשֵּׁם הָרַע וְגוֹרְמֵת לְפַחִיתוֹת וְלַגְרִיעוֹת. וְהָאֲנָשִׁים הַחֲשׂוּבִים אֲנָשֵׁי הַלְּבָבוֹת הֵם מוֹאֲסִים אוֹתָהּ וְגוֹעֲלִים בָּהּ, אַחֵר שֶׁמְשַׁתְּמָשִׁים בְּכַח הַכְּרָתָם וְתִבּוּנָתָם בְּדַרְכֵי הַנְּהַגְתָּהּ בְּמִקּוּמוֹת אֲשֶׁר תִּהְיֶיה בָּהֶם גּוֹרְמֵת לְהַצְלָה מִן הַסְּכָנוֹת הַגְּדוֹלוֹת. THIS quality is generally found in spirits that are abject and downcast, poor and wretched. It is a reprehensible quality. Let the wise man be on his guard against it, let him make no use of it, exert himself to keep away and abstain from it, since he derives no benefit from it; on the contrary, he reaps illrepute, a vile record, and a diminution of praise. Men of lofty purpose must dread it when they have learned to employ their power of distinguishing in the use of things, so that it may be the means of escaping serious danger.

וּמִסְעִיפֵי הַמַּדָּה הַזֹּאת הֶעֱצָלָה אֲשֶׁר הַזְכַּרְנוּ כְּבָר. וּכְבָר מֵה שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ מִן הַגְּנוּת וְהַחֲרָפָה וּמֵה שֶׁאֵמַר הַחֲכָם שְׁלֵמָה ע"ה (מְשַׁלִּי כ"ו ט"ו) טָמֹן עֶצֶל יָדוֹ בְּצַלְחַת נְלָאָה לְהַשִּׁיבָה אֶל פִּיּוֹ. וְזֶה תִּכְלִית הַחֲרָפָה וְהַגְּנוּת. וְהַדְּבָר הַיְדוּעַ מִן הֶעֱצֵל וְרַךְ הַלְּבָב

שהוא אומר לא אלך מעיר אל עיר מפני פחד הלסטים והחיות כמו שנאמר (שם כ"ו י"ג) אָמַר עֶצֶל שָׁחַל בְּדֶרֶךְ אָרִי בֵּין הַרְחוּבוֹת. וְלֹא אֶתְעַסֵּק בְּשַׁחוּרָה שֶׁלֹּא אֶפְסִיד וְלֹא אֶתְעַנֶּה שֶׁלֹּא אֶחְלֶה וְלֹא אֶתּוֹ בְּצִדְקָה שֶׁלֹּא אֲרֹשׁ. וְהַדּוּמָה לְזֶה מִן הַדְּבָרִים שֶׁהֵם מְבִיאִים לִיְדֵי הַבְּטָלָה עַד שֶׁלֹּא יִתְכַּן לוֹ שׁוּם מַעֲשֶׂה וְלֹא שׁוּם תְּאוּהָ. אֲךָ הוּא שׁוֹקֵט וַיּוֹשֵׁב בְּמִקְוֵמוֹ וְאִינוּ זֶז מִמַּטָּתוֹ. כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שם כ"ו י"ד) הַדֵּלֶת תִּסּוּב עַל צִירָה וְעֶצֶל עַל מַטָּתוֹ. וְאִין הָאָדָם הַמְּשַׁכֵּיל צָרִיךְ לְהִגְבִּיר הַמַּדָּה הַזֹּאת וְלֹא לְהִתְנַהֵג בָּהּ, שֶׁלֹּא יִהְיֶה נֹדֵעַ בָּהּ. Among the offshoots of this quality is slothfulness, of which we have already treated. Thou knowest what was said with regard to its ignominy and baseness. Thus the sage, peace be upon him, said (Prov. xxvi. 15), "A slothful man hideth his hand in his bosom, and will not so much as bring it to his mouth again." This is the uttermost that can be said of the shame thereof. The slothful coward is known to say: "I will not travel, for fear of highwaymen and wild beasts. I will not engage in business, lest I meet with losses. I will not fast, lest I become ill. I will give no alms, lest I become poor," and similar words that put an end to all activity, until there remains nothing for him to do, but living on without moving from his place, as it is said (id., xxvi. 14), "As the door turneth upon its hinges, so doth the slothful upon his bed." A wise man should not choose this quality of cowardice or make use thereof in preference to his other qualities, lest he become known thereby,

וַיִּהְיֶה כְּמִי שֶׁחוֹשֵׁב בְּלִבּוֹ שִׁיְהָרֵג קֵדָם שִׁימְלֵאוּ יָמָיו וְהַדּוּמָה לְזֶה אֲךָ בְּעֵנִין שְׂאֵי אֶפְשָׁר לְהַנְצִיל מִמֶּנּוּ אִם יֵשִׁים בּוֹ אֶת נַפְשׁוֹ וְאֶת עֲצָמוֹ הַדִּין הוּא שִׁירָאָה בּוֹ מִדַּת הַמּוֹרֵךְ וְהַעֲצָלָה. כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ עַל אָדָם אֶחָד שֶׁרָצָה הַמֶּלֶךְ לְשַׁלְּחוֹ אֶל מְקוֹם סַכָּנָה וּמֵאֵן לָלֶכֶת. וְחָרְפוֹ הַמֶּלֶךְ. אָמַר לוֹ: טוֹב שֶׁתְּחַרְפֵּנִי וְאִנִּי חַי מִשֶּׁתִּתְּפַלֵּל בְּעַדִּי וְאִנִּי מֵת. וְאִנִּי רוֹאֶה הַמַּדָּה הַזֹּאת מִתְנַהֲגִים בָּהּ אֲנָשֵׁי הַתְּעַנּוּג וְהַמְּנוּחָה בְּעוֹלָם מִשָּׂאֵר בְּנֵי אָדָם. וְלֹא יִבִּינוּ כִּי הַמְּנוּחָה עֲצָמָה לֹא תִגְמַר לָהֶם אֶלָּא אַחַר הַטָּרַח הַגָּדוֹל וְתִקּוּן הָעֵסְקִים וְהָעֲנִינִים שֶׁהֵם צְרִיכִים לָהֶם. וְכְמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שם כ"ד כ"ז) הֵכֵן בַּחוּץ מְלֹאכְתְּךָ וְעִתְּדָהּ בְּשָׂדֶה לְךָ וְאַחַר וּבְנִיתָ בֵּיתְךָ. אֲךָ הַמְּנוּחָה הַמִּתְבּוֹדֶדֶת כָּלֵל עֲנִינָה הַעֲצָלָה וְהַמְּרִיךְ and be as one who fancies that he will be killed before the expiration of the appointed time, as was said exaggeratedly of the slothful coward by the poet, who spake thus: "If a little bird merely raises its voice, the heart of the coward is consumed (leaps with terror). But his teeth are sharp as iron, at meal times." But in a case where escape is impossible, it is permissible for the quality of cowardice to come into play as in the case of him, concerning whom it is said: "The king dispatched him to a dangerous place. He refused to go. The king reviled him, whereupon he said, 'It is better that thou revile me when living than bless me when dead.'" It has been said that this quality has been made use of by those who prefer repose in this world to all other qualities, not knowing that repose can be enjoyed to the full, only after zealous care in the regulating of affairs and the attainment of whatsoever be needed. Thus it is said (Prov. xxiv. 27), "Prepare thy work without, and make it fit for thyself in the field." Repose in and of itself signifies slothfulness and cowardice.

וּכְבֹּר יִדְעָתָּהּ מֵהַ שִׁיקְרָה הָאָדָם הָעֵצֵל עַד שִׁיחֵיהָ חֶסֶר מִכָּל תִּקְנוֹתָיו וְתוֹעֲלוֹתָיו כִּי אֲשֶׁר יִפְגְּעוּהוּ הָרֶשַׁע. כִּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שָׁם כ"ד ל"ג-ל"ד) מֵעַט שָׁנוֹת מֵעַט תִּנּוּמוֹת... וּבֵּא כְּמֵהַלֵּךְ רִישָׁךְ. וְעוֹד כִּי הַמִּדָּה הַזֹּאת גּוֹרֶמֶת בְּגוֹף חֲלִיִּים וּמִדּוּיִם גְּדוֹלִים רַבִּים כִּמוֹ הַכֶּבֶד וְהַנִּפְח וְגִיד הַנְּשָׂה וְחוֹלֵי הַפּוֹדָגָא וְחוֹלֵי הַפִּיל, וְהַדּוֹמָה לָאֵלֶּה מִן הַחֲלִיִּים הַמְּשֻׁנִּים אֲשֶׁר יִקְרוּ מִמֵּעוֹט הַכֶּחַ הַמְּעַכֵּל. עַד שֶׁתִּהְיֶה לוֹ הַמִּדָּה הַזֹּאת בְּטֶבַע שְׂלֵא יוּכַל לְהַעֲתִיקָהּ מִמֶּנּוּ וַיִּחְשׁוּב שֶׁכִּנְגְדָה מִגְּנָה, כ"ש אִם יִזְדַּמֵּן לְעֵצֵל מְזַג הַלְּחָה עִם יָמֵי הַזְּקֵנָה כִּי הֵם יוֹסִיפוּ לוֹ כֶּבֶד וְעֵצֵלָה. Thou knowest what happens to a man by reason of his slothfulness: namely, he is deprived of all his honor through utter poverty. Thus it is said (id., xxiv. 33-34): "Yet a little sleep, a little slumber, a little folding of the hands to sleep : so shall thy poverty come as one that travelleth, and thy want as an armed man." Again this quality engenders in the body not a few ills and diseases, thus flabbiness, dullness, swelling, gout, sciatica, and elephantiasis, and similarly whatsoever results from indigestion; in fact, this quality becomes habitual to a man and he considers everything else as faulty and worthless; especially if this feeble coward be of a phlegmatic disposition and on the way to old age, then it weighs him down even more.

וְהָאֵל יִצִּילֵנוּ מִן הַמִּדּוֹת הַמְּגִנּוֹת וַיְדַרְיֵכְנוּ בְּדֶרֶךְ הַטּוֹבָה וְהַיִּשְׁרָה וִיר"א. תָּם וְנִשְׁלָם שֶׁבַח לָאֵל גְּדוֹל וְנוֹרָא. בְּעָרְב ר"ה שְׁנַת יוֹבִילוֹ ש"י לַמוֹרָא. בְּיָמֵינוּ יִבְנֶה בֵּית הַבְּחִירָה אָמֵן. THUS thou hast, may God have mercy upon thee, all that was promised in the introduction. Because of our love of conciseness, our aversion to prolixity, and our fear of departing from the purpose of the book, we have much curtailed the discourse in the individual chapters and in the various parts. We have not united every one of these qualities to its nature and its sense, nor have we referred the senses to their natures, although we ought to make clear the situation of every quality in the body and give much of the science of the temperaments, anatomy and physiognomy. We think, however, that this must be deferred to some other time, when it may please God, exalted may He be, for He is the One from whom to seek help. Having finished as much as we could, and having said enough in the chapters of this book, we would hold it to be possible that there exist in man qualities other than those which have been classified, and still other natures. We say yes. We have been brief with regard to the others for two reasons: First, we know that among the qualities of men are those of vexation and weariness. We feared that these might occupy as much space as the whole book, and therefore we did not go to the length of collecting many verses from the Hebrew and Arabic. Furthermore, because we knew that there is no quality which we have avoided mentioning, that is not implied among those which have been mentioned. It would bear the same relation to them that the branches do to the root. If anyone should happen to say, "Thou must not exhort men to improve their qualities, nor arouse them concerning the betterment of their moral status, unless this be characteristic of thine own

self because thou wouldst be as he who recommends piety and forgets himself" we would reply, "Every vessel gives forth whatever it contains." How foolish is he who seeks to measure this world and does not know the value of the parasang wherewith it is measured. We have not mentioned any excellence which we have not emulated; nor have we extolled any quality which we have not tried to make part of our own nature. He who adorns himself with what is not in him, will find his claims laid bare after a time. To Him that giveth understanding do I owe thanks: with Him do I triumph: in Him do I greatly glory: with Him do I take refuge against such things (as those aforementioned). Him do I praise for he is worthy of praise; to Him it belongs and Him praise behooves. Thus spake His saint, peace be upon him (Ps. cix. 30, 31), "I will greatly praise the Lord with my mouth; yes, I will praise Him among the multitude. For He shall stand at the right hand of the poor to save him from those that condemn his soul." Thus is ended what I sought to establish in the book on "The Improvement of the Qualities," with the help of God and His assistance. He is my lot and my fortune, the Helper and the Giver of aid. Praise be to God, the Lord of both worlds! Blessed be the Merciful who hath helped us!

נסח חתימת הספר דפוס ראשון הנדפס ביחד עם ס' חובת הלבבות:
אמר יצחק אברך את ה' אשר יעצני – חזקני ואמצני להתחיל ולהשלים ב'
החבורים המפארים האלה. בהם כל אנוש ימצא מרגוע לנפשו בהלו נרו עלי ראשו.
לתאוה יבקש רצון דברי חפץ נפשו שוקקה לחבשה ולחזקה. לא נפלאת ולא
רחוקה. מתוקה שנת העובד את ה' מאהבה. וזרח השמש ובא לצבוא צבא. ביום
טובה נפיש נהוריה טובא. אשרי איש במצותיו חפץ ימלא את ידו לבלתי ידח ממנו
ושם לבו ועיניו בו כל הימים. ויהיו תואמים לאורים ותומים. צידה לדרכו באחרית
הימים. ואני בתמי הלכתי והגהתי כחזקת היד גם כי שגיאות הדפוס מי יבין ומי
שלח ידו בה ונקה חסר או יתיר או חליף. והמשכיל יתקן מעות שיוכל לתקון
וליופי והדור זאת המלאכה, זאת השירה בפי ערוכה
אשרי אנוש יאיר בהלו נר עלי ראשו ויהיה לו למרפא נפש
אל הנשמה יהיה תמיד לאור עולם ומרגוע וימצא נפש
אלה שני אורים להנחיל אוהבי חובת לבבות איש ומדות נפש.

<https://www.sefaria.org/>

[The Improvement of the Moral Qualities, Translator's Poem.1?](#)

[ven=The Improvement of the Moral Qualities, Stephen S. Wise, 1902&lang=bi&with=all&lang2=en](#)